

6

NOWE
Słowa na
start!

Agnieszka Marcinkiewicz, Joanna Kuchta

Zeszyt ćwiczeń

DO JĘZYKA POLSKIEGO
DLA KLASY SZÓSTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

*nowa
era*

Twoje mocne strony

NOWE Słowa na start!

Ćwiczenia są skorelowane z podręcznikiem *NOWE Słowa na start!* dla klasy 6 i zostały opracowane na podstawie programu nauczania „*NOWE Słowa na start!* Program nauczania ogólnego języka polskiego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej” autorstwa Marleny Derlukiewicz.

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujmy cudzą własność i prawo. Więcej na www.legalnakultura.pl

Wykorzystywanie treści niniejszego Utworu, w jakiegokolwiek formie lub w jakimkolwiek procesie, do celów eksploracji tekstu i danych, uczenia maszynowego, rozwoju i/lub szkolenia i/lub wzbogacania sztucznej inteligencji jakiegokolwiek rodzaju jest surowo zabronione.

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2025

ISBN 978-83-267-5223-0

Koordinacja prac: Katarzyna Wojciechowska, Karolina Cierzan.

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Wojciechowska, Karolina Cierzan.

Redakcja językowa: Agnieszka Gzylewska.

Nadzór artystyczny: Kaia Pichler. **Opieka graficzna:** Ewa Kaletyn.

Projekt okładki: Maciej Galiński. **Projekt graficzny i opracowanie graficzne:** Ewa Kaletyn, Maciej Galiński.

Realizacja projektu graficznego: Ewa Pietras.

Ilustracje: Marcin Franczak.

Fotoserwis: Paulina Łukaszewska.

Wykaz źródeł tekstów: Jan Brzechwa, *Pająk i muchy* [w:] *Antologia bajki polskiej*, Zakład Narodowy imienia Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1983, s. 639–640; Robert Czulda, *Gdy sen jest wrogiem*, „Wiedza i Życie” 2014, nr 1, <https://www.wiz.pl/8,1432.html> [dostęp: 5.06.2019]; *Dlaczego boimy się latać samolotem?*, „Focus Ekstra”, luty – kwiecień 2019, s. 71; Jacek Kaczmarski, *Ikar*, <http://www.kaczmarski.art.pl/tworczosc/wiersze/ikar/> [dostęp: 5.06.2019]; Grzegorz Kasdepke, *Szyć coś grubymi niłm* [w:] tegoż, *Co to znaczy... czyli 101 zabawnych historyjek, które pozwolą zrozumieć znaczenie niektórych powiedzeń*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2016, s. 69; Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Pałac Snów*, Powergraph, Warszawa 2006, s. 19–20; Czesław Miłosz, *Wyprawa do lasu* [w:] tegoż, *Wiersze wszystkie*, Znak, Kraków 2011.

Źródła ilustracji: Archiwum Nowej Ery: s. 31; BE&W/Mary Evans Picture Library s. 51 (kreskówka); East News/AGK Images s. 138; Fotocom Mariusz Cieszewski s. 75 (wspinacz); Getty Images/iStock: Madilen s. 100 (lody), Sandra Nicol s. 95 (chmury); PantherMedia: Alexander Morozov s. 100 (stół), Anna Yakimova s. 99 (rycerz), Chris King s. 100 (księga), Dan Kosmayer s. 41 (w kuchni), Daniel Wiedemann s. 99 (zegarmistrz), Dmitriy Shironosov s. 46 (mikołaj), Kirill Zdorov s. 30 (stół), Marina Appel s. 7 (brokuł), Martina Kovacova s. 100 (wstążka), MP2 s. 7 (wafle), Olga Vasilkova s. 100 (wstęga), Sascha Preußner s. 100 (róg); Shutterstock: s. 6, 7 (pomarańcze), 8, 14, 18, 19, 27, 29, 30 (chomik, pingwin), 36, 44, 49, 51 (na plaży), 54, 58, 61, 67, 73, 75 (zagłowiec), 80, 84 (czarownica, zamek, zamek z wieżami), 86, 87, 91 (cielę, kątomierz, owieczka, szczeniak), 95 (czat, dziewczyna z koktajlem, frytki), 99 (szemierz), 100 (otwarta książka, puchar), 108, 115, 120, 128, 139 (na lotnisku), 145, Igor Bulgarin s. 139 (orkiestra), Jose Ignacio Soto s. 84 (sala balowa); Thinkstock/Getty Images/iStock: s. 15, 41 (choinka), 46 (karmnik, na sankach, śnieżki), 91 (temperówka), bermiau s. 104, Johan Swanepoel s. 104, Cheryl Davis s. 104.

Wydawnictwo dołożyło wszelkich starań, aby odnieść posiadaczy praw autorskich do wszystkich utworów zamieszczonych w podręczniku. Pozostałe osoby prosimy o kontakt z Wydawnictwem.

Nowa Era Sp. z o.o.

Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
www.nowaera.pl, e-mail: nowaera@nowaera.pl

Centrum Kontaktu: 58 721 48 00

Spis treści

Korzystaj z dodatkowych materiałów ukrytych pod kodami QR zamieszczonymi w publikacji.

● Bliżej języka

Odmienne części mowy. Przypomnienie wiadomości	4
Czasowniki dokonane i niedokonane	16
Czasowniki w stronie czynnej i biernej	19
Zaimki	23
Nieodmienne części mowy. Przypomnienie wiadomości	29
Wykrzyknik i partykuła	37
Części zdania. Przypomnienie wiadomości	41
Wypowiedzenia. Przypomnienie wiadomości	49
Związki wyrazowe	53
Zdania złożone współrzędnie i podrzędnie	56
Głoski i sylaby. Przypomnienie wiadomości	63
Głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe	66
Akcent i intonacja	69
Sprawdź, czy potrafisz	71

● Ortografia dla każdego

Pisownia trudnych form rzeczowników i przymiotników	72
Pisownia trudnych form czasowników	76
Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	78
Pisownia wyrazów wielką i małą literą	85
Pisownia <i>q, ę</i> oraz <i>om, on, em, en</i>	89
Pisownia wyrazów obcych	94
Pisownia wyrazów z <i>ó, u, rz, ż, ch, h</i>	97
Sprawdź, czy potrafisz	102

● Interpunkcja

Użycie dwukropka	103
Znaki interpunkcyjne w dialogach	105
Przecinek w zdaniu pojedynczym. Przypomnienie wiadomości	107
Użycie nawiasu	109
Poprawne użycie średnika	111
Sprawdź, czy potrafisz	113

● Szkoła mówienia i pisania

Charakterystyka	114
Opis przeżyć wewnętrznych	118
Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym	123
Wypowiedź twórcza	128
Opowiadanie twórcze na podstawie baśni lub legendy	133
Opowiadanie twórcze na podstawie mitu lub przypowieści	137
List oficjalny	142
Sprawdź, czy potrafisz	145

● Zadania do tekstów

Zestaw 1.	146
Zestaw 2.	150
Zestaw 3.	155

Odmienne części mowy. Przypomnienie wiadomości

Podręcznik, s. 21–25

Moja notatka

- 1 Zapisz informacje na temat odmiany wskazanych w tabeli części mowy. Podaj po jednym przykładzie wyrazu każdego typu.

Część mowy	Przykład	Przez co się odmienia?
czasownik		
rzeczownik		
przymiotnik		
liczebnik		

- 2 Wstaw podane czasowniki we właściwej formie.

CIĄĆ

– Babciu, my wszyscy cały czas głównie
(czas teraźniejszy) _____. Ja (czas
teraźniejszy) _____ warzywa
na sałatkę, mama (czas teraźniejszy)
_____ owoce.

IŚĆ

– Chyba zabłądziłem, _____.
(czas teraźniejszy) już pół godziny i nic.
Przedwczoraj Kaja, Aga i ja _____
(czas przeszły) tylko dziesięć minut.

- 3 Co zamierza zrobić Maciek, aby dobrze się przygotować do sprawdzianu, który ma się odbyć za tydzień? Dokończ podane zdania. Przynajmniej w jednym z nich zastosuj czasowniki w czasie przyszłym złożonym.

Blog Maćka

[O mnie](#) [Sztuki walki](#) [Fotografia](#) [Podróże](#) [Nauka](#) [Archiwum](#) [Linki](#) [Kontakt](#)

Od jutra zacznę powtarzać materiał z gramatyki.

We wtorek _____

Od środy _____

Pod koniec tygodnia _____

W niedzielę _____

[komentuj](#)

- 4 Przeczytaj wypowiedź chłopca, a następnie uzupełnij zdania.

Czasownik w pierwszym zdaniu występuje w formie _____, a dokładniej w _____ osobie rodzaju _____. W podkreślonym wypowiedzeniu użyto czasu _____.

- ☐ A przeszłego.
- ☐ B teraźniejszego.
- ☐ C przyszłego prostego.
- ☐ D przyszłego złożonego.

- 5 Ułóż i zapisz zdanie na temat poniższej fotografii. Podaj, w jakiej osobie i liczbie oraz w jakim czasie wystąpił zastosowany przez Ciebie czasownik.

- 6 Przekształć tekst, tak aby mówił o wydarzeniach, które już się odbyły. Następnie określ rodzaj użytych przez Ciebie czasowników.

Zaczyna się nowy rok szkolny. Pani Nowacka zostanie wychowawczynią klasy szóstej. Bardzo się cieszy. Uczniowie niecierpliwie czekają na pierwszą lekcję.

- 7 Wpisz podane w nawiasach czasowniki w czasie przeszłym.

jacek_mar: Mam pytanie. Czy ktoś z was (zacząć) _____ już pisać opowiadanie o swojej największej przygodzie?

ta.zuza: Ja piszę, jak (płynąć) _____ z moimi rodzicami żaglówką i jak złapała nas burza, ale jeszcze nie (dociągnąć) _____ opowieści do końca.

tutaczek: A ja o wielkim wicherze, który (giąć) _____ stuletnie drzewa i łamał wszystkie gałęzie.

jacek_mar: Dzięki. To ja napiszę, jak (wspiąć się) _____ na najwyższą górę w okolicy i jak zastała mnie tam noc.

- 8 Uzupełnij tabelę. Wpisz odpowiednie formy czasowników.

Tryb		
orzekający	rozkazujący	przypuszczający
<i>napisałam</i>		
	<i>przygotuj</i>	
		<i>zjechałby</i>
<i>kupiliśmy</i>		
		<i>podzieliłybyście</i>
	<i>niech zaśpiewają</i>	

- 9 Podkreśl nieosobowe formy czasownika. Pierwsze litery tych form wpisane po kolei w kratki utworzą hasło.

*śmiać się, starał się, znieśli by, wytarto, angażowała, interesować,
ewakuowano, ścierają, omów, trzymać, podzielił, niszczone, iść,
niech wyjdzie, eksperymentowano*

--	--	--	--	--	--	--	--

- 10 Na podstawie fotografii uzupełnij listę zakupów rzeczownikami. W jakich przypadkach wystąpiły wpisane przez Ciebie słowa?

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6Y45D

Kupić:

- kilogram _____,
- mrożonkę z _____,
- opakowanie _____.

- 11** Wstaw w wyznaczone miejsca podane wyrazy w odpowiedniej formie. Zapisz pytania, na które odpowiadają te rzeczowniki, i określ przypadki, w których wystąpiły.

Poszłam z moimi (najlepszy przyjaciel) najlepszymi przyjaciółmi (z kim?, N.)

do parku. Obok (rozłożysty dąb) _____ (_____, _____)

leżało mnóstwo (brązowy żołędź) _____ (_____, _____).

W stawie pływała para (biały łabędź) _____ (_____, _____).

Liczni (pieszy turysta) _____ (_____, _____) spacerowali wokół

(spokojne jeziorko) _____ (_____, _____).

- 12** Odmień podane rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej. Następnie ułóż jednozdaniowe podpisy pod fotografiami z wykorzystaniem wybranych form.

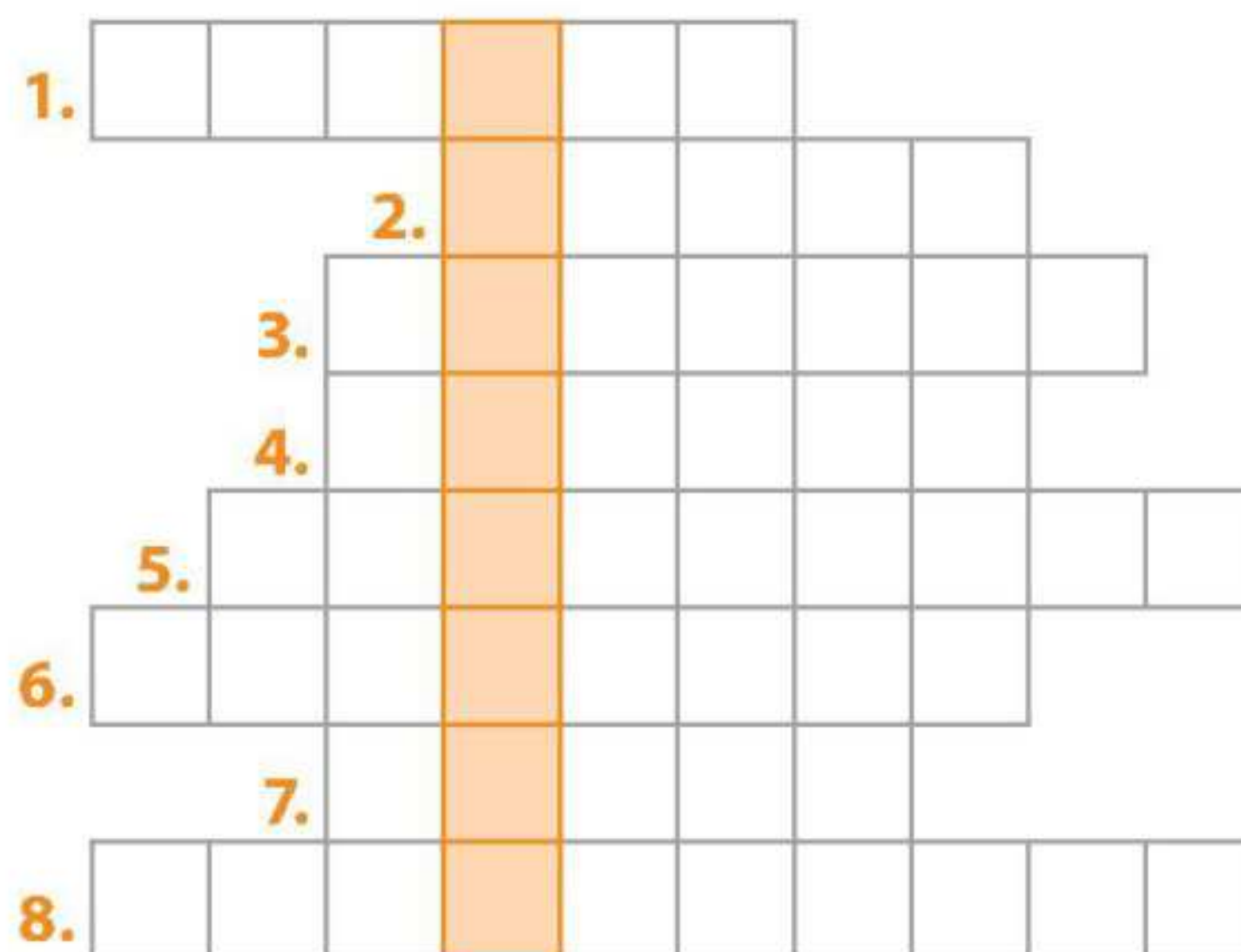
lp. PIES, lm. _____

lp. PRZYJACIEL, lm. _____

13 Uzupełnij krzyżówkę właściwymi formami rzeczowników. Zapisz hasło.

1. Ms. lp. *marsz*
2. D. lp. *mecz*
3. C. lp. *warzywo*
4. D. lm. *wrażenie*
5. N. lm. *sztuciec*
6. B. lp. *konflikt*
7. N. lm. *koń*
8. Ms. lm. *gimnazjum*

_____ – przenośne urządzenie elektroniczne łączące w sobie funkcje telefonu i komputera kieszonkowego.

14 Dopisz wskazane formy wyrazów.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6FHK3

1. os., lp., czas teraźniejszy
- rozumieć _____
 - umieć _____
- C., lm.
- sprytny _____
 - ambitny _____
- Ms., lp.
- tablet _____
 - internet _____
- D., lp.
- trzeci _____
 - szósty _____

- 15** Podaj wskazane formy rzeczowników. Porównaj je z formą mianownika i zakresł miejsca, w których występują różnice.

siostra – C. lp. _____ pisanka – C. lp. _____

- 16** Odmień rzeczowniki *obraz*, *koło*.

liczba pojedyncza

	<i>obraz</i>	<i>koło</i>
M.	_____	_____
D.	_____	_____
C.	_____	_____
B.	_____	_____
N.	_____	_____
Ms.	_____	_____
W.	_____	_____

liczba mnoga

M.	_____	_____
D.	_____	_____
C.	_____	_____
B.	_____	_____
N.	_____	_____
Ms.	_____	_____
W.	_____	_____

- 17** Którą z podanych form przymiotnika należy uzupełnić poniższe wypowiedzenie? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Nigdy nie widzieliśmy tak _____ kwiatów bzu.

A Pięknego.

B Pięknemu.

C Pięknych.

D Pięknym.

- 18 Określ formę gramatyczną wyróżnionych wyrazów –
przypadek, liczbę i rodzaj.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6CWBW

BLOG DOMINIKI

[O mnie](#) | [Moje pasje](#) | [Ulubione](#) | [Galeria](#)

Samorząd **szkolny** (_____) wywiesił dzisiaj długą listę z **najważniejszymi** informacjami (_____) o **różnych** (_____) konkursach i zawodach **sportowych** (_____). Razem z Ewą – moją **najlepszą** (_____) koleżanką – zgłosiliśmy się do turnieju **recytatorskiego** (_____). Od wakacji chodzimy na warsztaty **aktorskie** (_____), więc sądzę, że mamy szansę na **dobry** (_____) wynik.

- 19 Zapisz odpowiednie przymiotniki. Podkreśl te z nich, które nie podlegają stopniowaniu.

(jaki?) _____ pasek
przymiotnik wskazujący na materiał

(jakie?) _____ zwierzę
przymiotnik wskazujący na wielkość

(jaka?) _____ decyzja
przymiotnik wskazujący na ocenę

(jakie?) _____ spodnie
przymiotnik wskazujący na rodzaj tkaniny

latarnia (jaka?) _____
przymiotnik wskazujący na miejsce

(jaka?) _____ osoba
przymiotnik wskazujący na wzrost

- 20** Uzupełnij wypowiedzi podkreślonymi przymiotnikami w stopniu wyższym lub najwyższym.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6LUWR

- Mój Azor jest tak mądry, że gdy chce wrócić do domu, staje na schodach i głośno szczeka.
- Mój Reks jest _____ – naciska na dzwonek, abym mu otworzyła.
- Mój Danton jest _____ – ma swoje klucze i sam sobie otwiera...

– Mój pociąg miał duże opóźnienie – czekałem na dworcu prawie 60 minut.

– Mój miał _____ – przyjechał dopiero po trzech godzinach.

– _____ opóźnienie ma pociąg, który tata obiecał mi w zeszłym roku na święta.

– Jestem głodna jak wilk. Jadłam tak dziurawy ser, że wciąż czuję głód.

– Mój był _____ – było w nim tyle dziur, że mógłby służyć jako sitko.

– _____ był ten, który ja dostałam – w ogóle go nie było.

Dobra rada

Pamiętaj, że łączenie dwóch sposobów stopniowania przymiotnika jest błędem.

Przykłady:

Wyrażenie bardziej piękniejsza nie jest poprawne – można powiedzieć: bardziej piękna lub po prostu piękniejsza.

21 Wpisz w wyznaczone miejsca odpowiednie formy liczebników.

Ta bluza kosztuje aż (345) _____

_____ złotych!

Przeprowadziliśmy się w (2010) _____

_____ roku.

Brakuje nam (1202) _____

_____ podpisów.

Zająłś (127) _____

_____ miejsce.

22 Liczby zastąp słowami. Następnie podkreśl liczebniki porządkowe.

Planszówki czekają

Na otwarcie sklepu z grami przyszło aż (57) _____ gości.

(1.) _____ osoba otrzymała niespodziankę – zestaw zawierający

aż (12) _____ różnych gier planszowych. Gry są tutaj

podzielone na (10) _____ podstawowych kategorii. Wyróżnione

zostały także zabawy przeznaczone dla (1) _____ osoby lub (2)

_____ i więcej graczy. Czynne przez (6) _____

dni w tygodniu – od godziny (10.) _____

do (18.) _____.

- 23** Uzupełnij podpisy liczebnikami w odpowiedniej formie. Następnie określ, które z liczebników są porządkowe, a które – główne lub zbiorowe.

Wykonaj ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S6SZJA

Przyjaciele

Szukaj znajomych

Aktualności
Wiadomości
Wydarzenia
Zdjęcia
Znajomi
Strona główna
Ustawienia

Wczoraj były moje (12) _____ urodziny.

Świętowałam wraz z (12) _____ przyjaciół.

Mama przygotowała tort z (12) _____ świeczkami.

Dostałam (12) _____ prezentów.

Dobra rada

Pamiętaj, że w wielowyrazowych liczebnikach głównych odmieniają się wszystkie wyrazy, a w wielowyrazowych liczebnikach porządkowych – tylko słowa oznaczające dziesiątki i jedność.

Przykłady:

Brakuje nam jeszcze dwóch tysięcy sześciuset dwudziestu czterech złotych.
Dominik urodził się w tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątym dziewiątym roku,
a Paweł – w dwa tysiące drugim.

liczebnik główny

liczebnik porządkowy

- 24 Na podstawie podanej fotografii ułóż zdanie, w którym wystąpią po sobie następujące części mowy.

przymiotnik +
rzeczownik + czasownik
+ liczebnik + rzeczownik

Dla dociekliwych

- 25 Odszukaj w słowniku poprawnej polszczyzny, jaka jest poprawna forma rzeczownika *dwunastolatka* i *dwunastolatek* w M. liczby mnogiej. Użyj tych form w zdaniach.

Sztuka mówienia

- 26 Ułóż pytania, na które odpowiadają wyróżnione części mowy.

- W klasie nie było Jurka.
- W czasie ferii trenowała biegi.
- Od 20 minut szukam niebieskiego zeszytu.
- Uczniowie zjedli sześć pączków.

Czasowniki dokonane i niedokonane

Podręcznik, s. 75–76

Moja notatka

- 1 Napisz, czym się różnią czasowniki dokonane od niedokonanych.

Zanotował pan,
że zamawiam danie
dnia?

Chwileczkę,
jeszcze **notuję**.

- 2 Przyporządkuj podane czasowniki do odpowiednich fotografii.

piec, prasować, upiec, uprasować

- 3 Podkreśl czasowniki, które występują w czasie przyszłym złożonym. Następnie uzupełnij notatkę.

iść
wypić
będą + zniszczyć
jeść
planować

W czasie przyszłym złożonym występują tylko
czasowniki w aspekcie _____.

- 4 Uzupełnij dialog odpowiednimi czasownikami w formie osobowej. Podkreśl czasowniki dokonane.

sprzątać, sprzątnąć, przeczytać, czytać, oglądać, obejrzeć

Kasia: Co robiłaś w sobotę?

Ania: Najpierw _____ pokój, potem _____
lekturę, przez pół godziny _____ film z kuzynką.

Kasia: A czy coś udało ci się skończyć? Bo ja nie tylko _____
pokój i _____ lekturę, lecz także _____
ciekawym film.

- 5 Określ formę czasowników w podanych zdaniach. Następnie przekształć czasowniki dokonane w niedokonane i odwrotnie.

Poszliśmy na rockowy koncert. *czasownik* _____

Ona gotowała obiad. *czasownik* _____

Koledzy zawiesili plakat. *czasownik* _____

Zająłem właściwe miejsce na trybunie. *czasownik* _____

- ★ 6 Do diagramu A wpisz – zgodnie z podaną kolejnością – czasowniki dokonane, a do diagramu B – czasowniki niedokonane. Odczytaj hasło.

wydały, wyrywa, zrobił, chował, wabiły, odbiły, proszę, zatyka, wyrobi, opadła, czatuj

diagram A

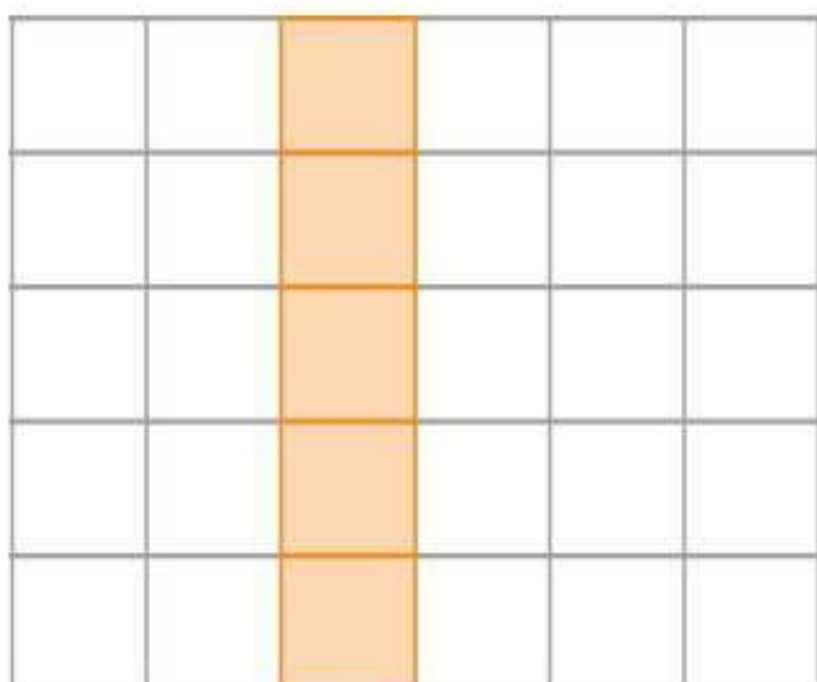
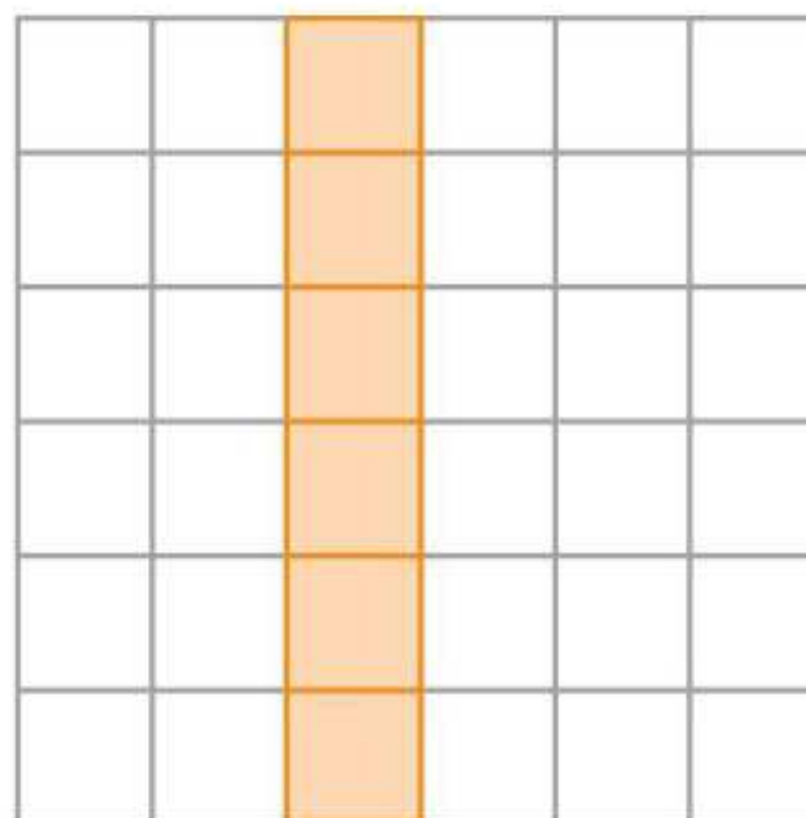

diagram B

hasło: _____

Sztuka mówienia

- 7 Skróć podany tekst, zastępując podkreślone omówienia czasownikami dokonanymi. Co zauważasz?

W końcu wujek skończył budować dom. W ciągu tygodnia rodzina skończyła się wprowadzać. Szybko skończyła planować ustawienie mebli w pokojach. Moi kuzyni skończyli rozpakowywać kolekcję gier komputerowych.

Czasowniki w stronie czynnej i biernej

Podręcznik, s. 77–78

Moja notatka

1 Dokończ zdania.

Aby podkreślić, że podmiot jest wykonawcą danej czynności, używamy strony

_____.

Jeśli chcemy podkreślić znaczenie obiektu czynności,

stosujemy stronę _____.

2 Podane zdania przekształć w wypowiedzenia z czasownikiem w stronie biernej, tak aby odpowiadały sytuacjom ukazanym na fotografiach. Zamieść je pod zdjęciami.

Samochód wyprzedził autobus. Papiery porwały zwierzęta.

- 3 Podkreśl zdania, w których czasowniki występują w stronie czynnej. Wyróżnione w tych zdaniach litery utworzą hasło.

Wystąpienie przewodniczącej zostało nagrane przez jej przyjaciółkę.

Marcin przygotował prezentację na ten temat.

Koledzy ze skupieniem słuchali koncertu swoich idoli.

Wiele zdjęć **j**est poddawanych obró**b**ce komputerowej.

Dekoracje świąteczne będą przy**g**otowane przez dziewczyny.

Ta aktorka często wrzuca swoje **z**djęcia do internetu.

hasło: _____ – tytuł jednej z bajek Ignacego Krasickiego

- 4 Zamień podane zdania z czasownikami w stronie czynnej na konstrukcje z użyciem strony biernej. Podkreśl wypowiedzenie, którego nie można przekształcić.

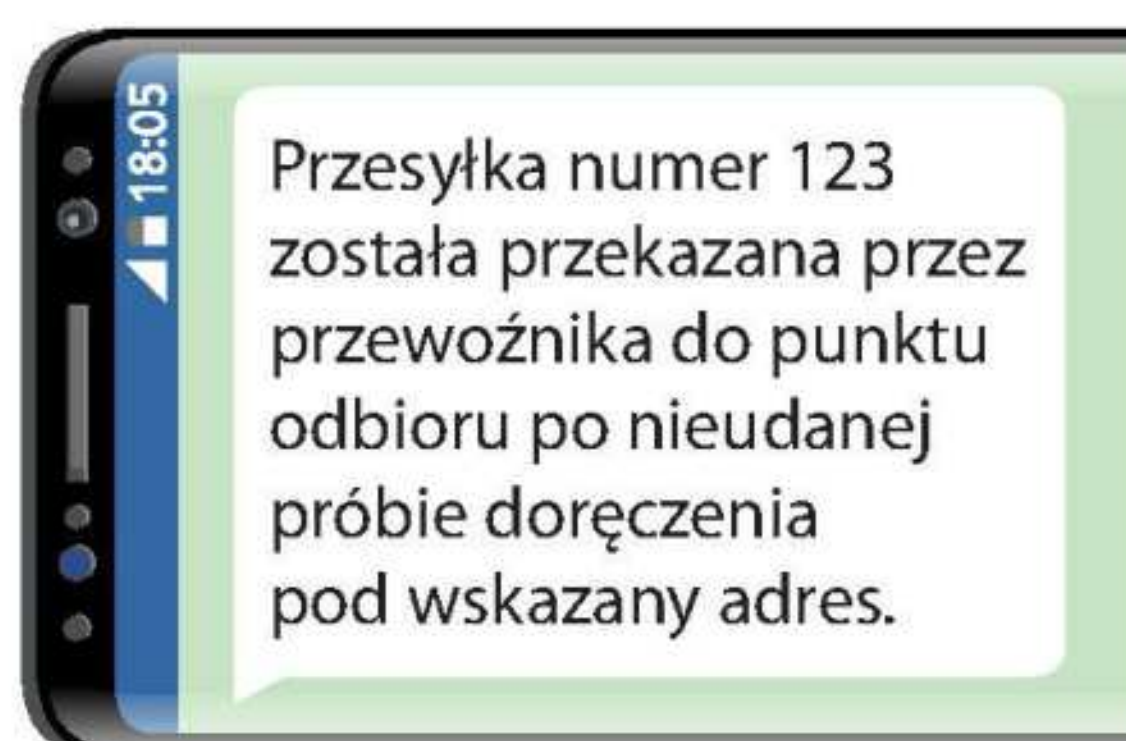
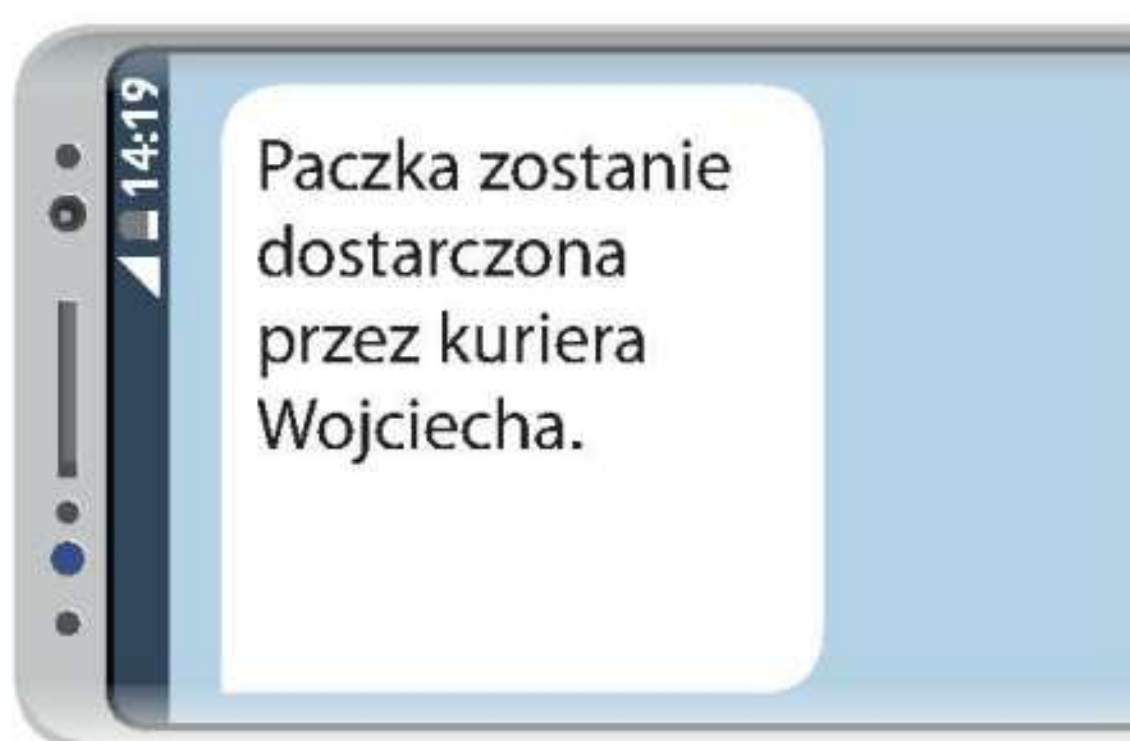
Tomek zjadł obiad.

Dziewczynki biegną po bieżni.

Artysta wykonuje w drewnie pamiątki regionalne.

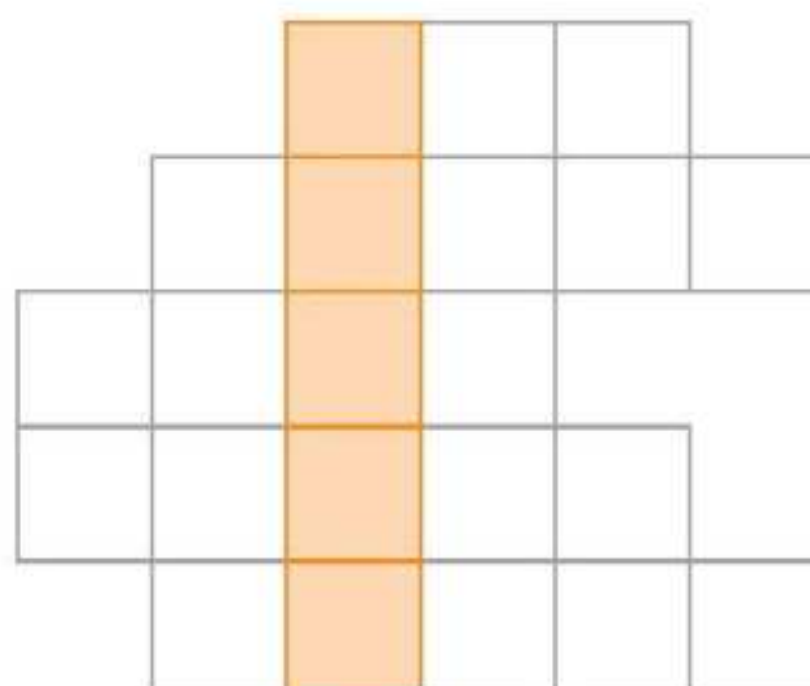
Dzieci oddały książki do biblioteki.

- 5 Przekształć treść podanych wiadomości tak, by sprawiały wrażenie mniej oficjalnych.

- 6 Czasowniki nieprzechodnie wpisz do diagramu, natomiast z przechodnimi ułóż zdania w konstrukcji biernej.

być, umyć, trzeć, trwać, spać, szyć, zalać, zawyć, podać, pomóc

- ★ 7 Do każdego czasownika dopisz przedmiot lub osobę wskazanej czynności. Następnie ułóż zdanie w konstrukcji biernej.

Czasownik	Przedmiot lub osoba	Zdanie w konstrukcji biernej
wylosować	<i>numerek</i>	<i>Szczęśliwy numerek został wylosowany przez moją przyjaciółkę.</i>
pisać		
ubrać		
znaleźć		
składać		
wybrać		

8 Przy każdym z podanych zdań wstaw cyfrę, którą oznaczono powód użycia strony biernej.

1. Aby podkreślić znaczenie obiektu czynności. 2. Nie znamy wykonawcy czynności.
3. W tekstach urzędowych. 4. Aby uniknąć dwuznaczności.

- ☐ Strajki zostały wywołane przez zwolnienia.
☐ Okna są wymieniane na nowe.
☐ Cenne eksponaty zostały skradzione.
☐ Wniosek został rozpatrzony pozytywnie.

Sztuka mówienia

9 Przekształć podaną notatkę w wypowiedź nieoficjalną skierowaną do Twoich rówieśników. Zastosuj stronę czynną.

Wczoraj w szkolnej auli została wystawiona sztuka na podstawie „Nowych przygód Mikołajka”. Była ona odegrana przez uczniów klasy VI b. Dekoracje zostały przygotowane przez panią Ewę Nowak, kostiumy zaś były uszyte przez panią Karinę Kowalską. Przedstawienie zostało obejrzane przez 150 uczniów naszej szkoły.

Moja notatka

- 1 Wpisz nazwy części mowy, które są zastępowane przez zaimki.

Zaimkami zastępuje się niektóre części mowy:

- _____, na przykład „on”,
- _____, na przykład „kilka”,
- _____, na przykład „taki”,
- _____, na przykład „wtedy”.

- 2 Podkreśl w tekście zaimki. Wpisz je do tabeli.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S67EWQ

Chochelka

[O mnie](#)
[Moje dokonania](#)
[Przepisy](#)
[Galeria](#)
[Archiwum](#)
[Linki](#)
[Kontakt](#)

Moim ulubionym programem telewizyjnym jest *Kulinaryny szaf*. Oglądam go z wielką przyjemnością kilka razy w tygodniu. Dzięki niemu uczę się nowych przepisów, które potem wykorzystuję w swojej restauracji. Lubię tak spędzać czas. Tyle wspaniałych potraw już przyrządziłem!

Zaimki zastępujące w zdaniu			
rzeczowniki	przymiotniki	liczebniki	przysłówki

- 3 Uzupełnij dialogi wybranymi zaimkami. Użyj ich w odpowiedniej formie.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S6MKMH

ty, tu, tam, nigdy, swój, ile, to

– Idę do biblioteki.

Czy _____ też _____
pójdiesz?

– Nie, muszę iść do domu.

Umówiłam się z ciocią.

– _____ nie

sprzątasz _____

pokoju! _____ razy

mam powtarzać, żebyś

wreszcie _____ zrobił!

– Maniek! Wracaj _____

natychmiast! Nie pędź tak,
stój, mówię do _____!

– Hau, hau!

- 4 Wstaw do komentarzy podane tytuły programów telewizyjnych. Użyj cudzysłowu. Skreśl błędne formy zaimków.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6A6HF

Żywy relikł mokradeł, Biały król nieba, Dzika Polska

Magda: Czy ktoś wie, jaki film mamy obejrzeć na przyrodę? Jakiś przyrodniczy, ale proszę, podajcie *mi / mnie* tytuł.

Kamil: Coś z cyklu _____. *Mnie / Mi* najbardziej podobał się odcinek _____.

Magda: A o czym to jest?

Kamil: O łosiach. Możesz zobaczyć *ich / je* w naturalnym środowisku – na bagnach.

Jerzy: A ja wolę film _____ – o orłach bielikach.
Na pewno *Ci / Tobie* też się spodoba.

- 5 Wpisz w wyznaczone miejsca zaimki w odpowiedniej formie.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S6VB8B

(Mój) _____ koleżanka ma młodszego brata, Bartka.
Z (to) _____ dzieckiem są ciągle kłopoty, ponieważ maluch nie odstępuje
(ona) _____ na krok. Kiedy przychodzę do (ona) _____, Bartek
bez przerwy (my) _____ przeszkadza. Kończy się na tym, że wychodzimy
z domu, ale wtedy chłopiec okropnie płacze. I co zrobić z (taki) _____
małym rozrabiaką?

- 6 Reporter szkolnej gazetki nie zapisał pytań, które zadał nauczycielce historii podczas przeprowadzania z nią wywiadu. Dopisz je na podstawie podanych odpowiedzi. Podkreśl zastosowane przez Ciebie zaimki.

_____?

Uczę w tej szkole już pięć lat.

_____?

Najbardziej lubię średniowiecze – uczniowie chętnie słuchają historii o rycerzach, damach, królach.

_____?

Dużo czasu spędzam na lekturze książek historycznych, często oglądam też programy telewizyjne poświęcone historii.

_____?

Nie, rzadko oglądam seriale historyczne, gdyż wiele z nich często za bardzo rozmija się z prawdą.

_____?

Często wyjeżdżamy do muzeów.

Dziękuję bardzo.

7 Przyjrzyj się rysunkom, a następnie wykonaj zadania.

A Zadaj pytania do wyróżnionych zaimków. Jaką część mowy zastępuje każdy z nich?

B Zapisz w zeszycie rozmowy osób ukazanych na ilustracjach. Użyj dwukropka i cudzysłowu. Rozpocznij od zdań: *Maja wskazała sukienkę i powiedziała do Gosi...*, *Antek pocieszał Filipa...*

Dobra rada

Pamiętaj, że nie należy nadużywać zaimków w zdaniach, w których forma orzeczenia wskazuje na to, kto jest wykonawcą czynności. Użycie zaimka w tego typu wypowiedzeniach wynika prawdopodobnie z wpływu języków obcych, na przykład angielskiego.

Przykłady:

Zamiast: *Ja przyszedłem dzisiaj do szkoły* lepiej powiedzieć: *Przyszedłem dzisiaj do szkoły.*

8 Przekształć zdania tak, aby nie występowały w nich powtórzenia. W tym celu użyj zaimków.

- Julia kupiła sobie nowe buty. Buty bardzo się Julii podobają. Julia chętnie pokaże buty koleżankom.

- Filip obejrzał w telewizji ciekawy wywiad. Filip poszedł do Adriana i rozmawiał z Adrianem o obejrzanym programie.

9 Uzupełnij zdania tak, aby nie powtarzały się w nich podkreślone wyrazy.

- Do Polski przyleciała znana aktorka. Na lotnisku przywitało _____ kogo?
wielu fotoreporterów.
- Dostałem mnóstwo listów. Nie wiem, kiedy _____ co? przeczytam.
- Byłam na spotkaniu z kompozytorem muzyki filmowej. Poprosiłam _____ kogo?
o autograf.
- Reżyser zupełnie nie spodziewał się takiej reakcji. Na premierę _____ czyjego?
filmu przyszły tłumy.

10 Opisz zwierzę ukazane na fotografii. Wykorzystaj podane zdania – przekształć je, tak aby uniknąć powtórzeń.

- Tukan tęczodzioby mierzy około 50 centymetrów.
- Dziób tukana ma przeważnie długość około 13 centymetrów.
- Dziób tukana jest wielobarwny.
- Upierzenie tukana jest żółto-czarne.
- Nogi tukana mają niebieski kolor.
- Ogon tukana jest zakończony czerwonymi piórami.

- 11** Uzupełnij przysłowia właściwymi zaimkami.

_____ pod _____ dołki kopie, sam w _____ wpada.

_____ drwa rąbią, _____ wióry lecą.

_____ się lubi, _____ się czubi.

- 12** Odszukaj w podanych zdaniach błędy związane z użyciem zaimków i je popraw. W każdym wypowiedzeniu znajduje się jeden błąd.

Mi to podaj, a nie jemu.

Pomogę tobie, ale nic mu nie mów.

Pomożesz jemu?

Sztuka mówienia

- 13** Przygotuj krótką wypowiedź ustną, w której wyjaśnisz koleżankom i kolegom z klasy, dlaczego warto w wypowiedziach używać zaimków. Sformułuj co najmniej jeden argument i podaj ilustrujący go przykład.

Nieodmienne części mowy. Przypomnienie wiadomości

Podręcznik, s. 130–132

Moja notatka

- 1 Wypisz z dialogu odpowiednie przykłady.

Nieodmienne części mowy to

przyimki, np. _____,

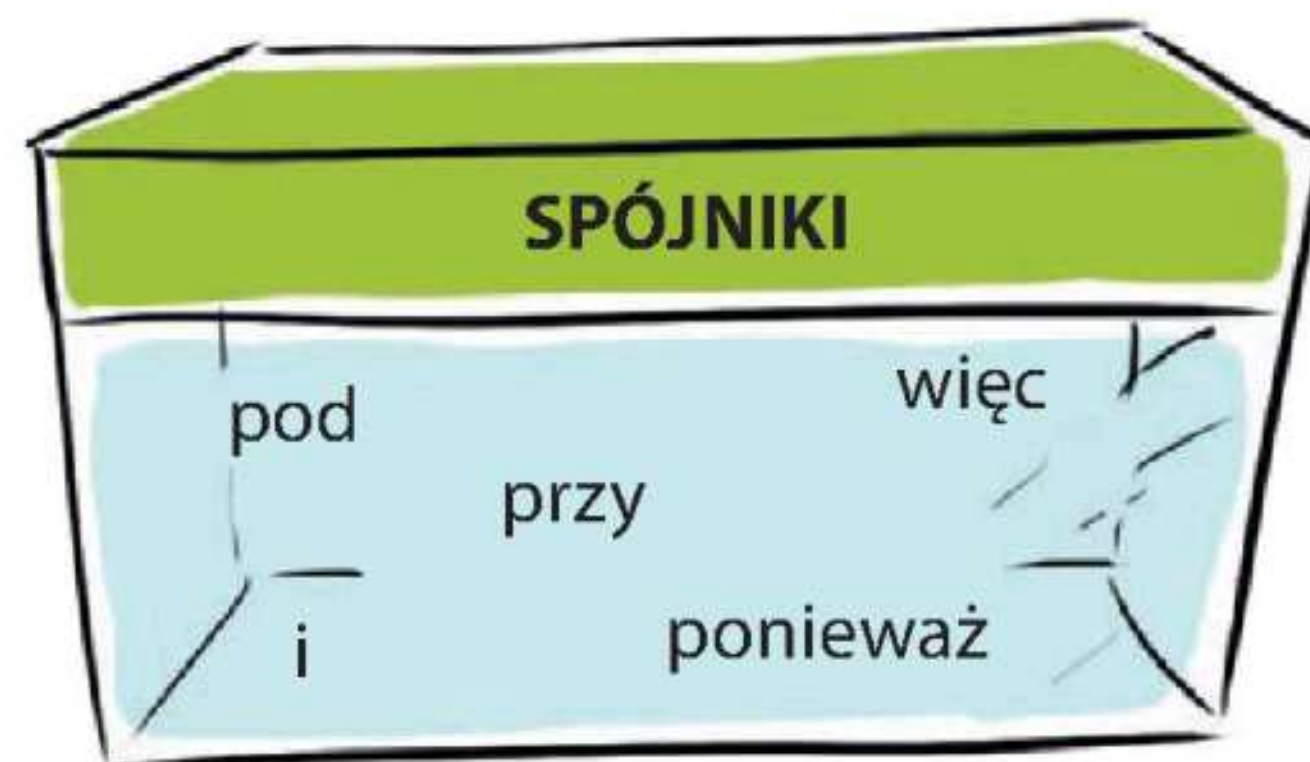
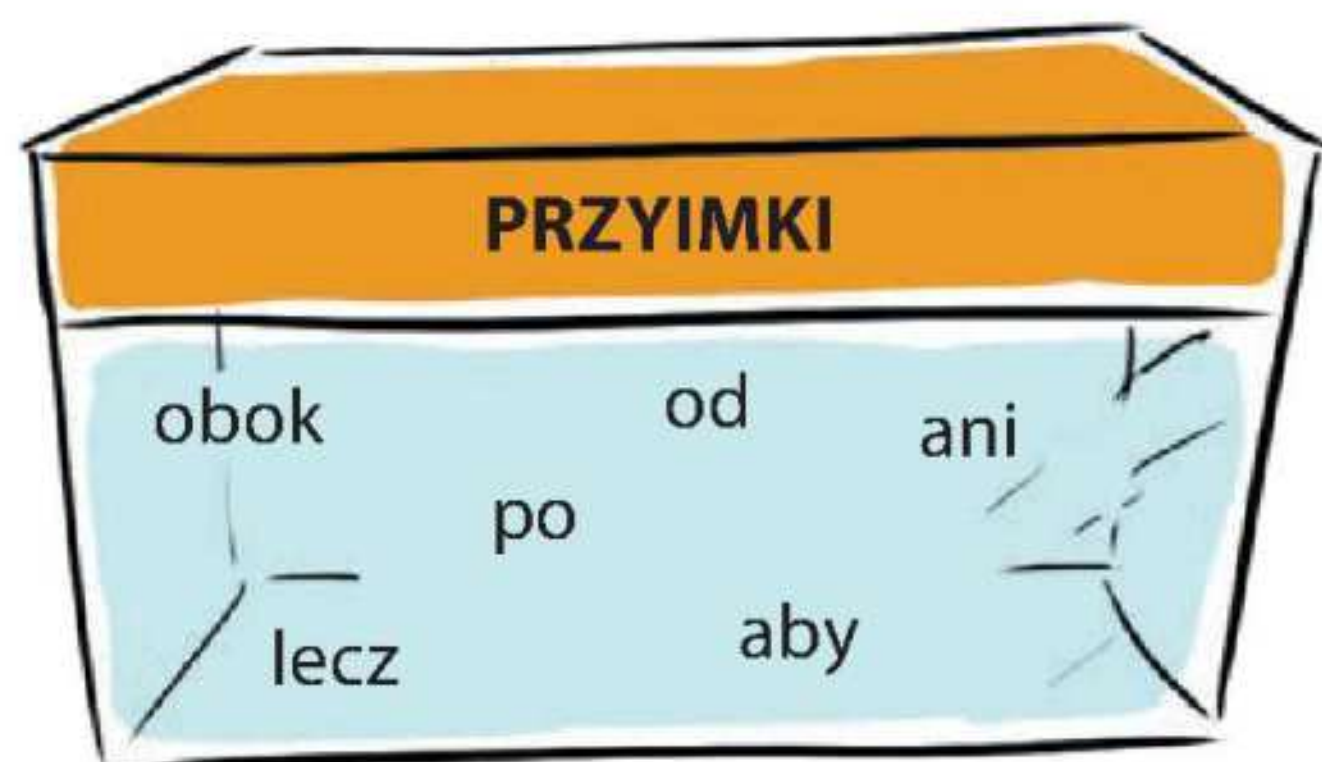
przysłówki, np. _____,

spójniki, np. _____.

- 2 Wykreśl wyrazy, które błędnie przyporządkowano.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S65V2G

- 3 Rozwiąż rebus, a następnie podkreśl właściwe dokończenie zdania.

~~R~~

~~PIE~~

~~R~~

hasło

to przykład *przyimka/zaimka*.

- 4 Opisz pokój przedstawiony na ilustracji. Zwróć uwagę na to, czy został przystosowany do potrzeb osoby poruszającej się na wózku. Podkreśl w opisie wyrażenia przymkowe.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S6KSYN

- 5 Ułóż podpisy do fotografii. W każdym podpisie użyj innego przymka.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6YSEU

6 Uzupełnij przysłowia przyimkami.

Kto mieczem wojuje, ten _____ miecza ginie.

Mądry Polak _____ szkodzie.

Ziarnko _____ ziarnka, a zbierze się miarka.

Jeśli nie potrafisz, nie pchaj się _____ afisz.

Kiedy wejdiesz _____ wrony, musisz krakać jak i one.

Złej baletnicy zawadza i rąbek _____ spódnicy.

7 Wpisz w wyznaczone miejsca odpowiednie formy podanych rzeczowników. Określ przypadek każdego z nich.

TEATR

Pójść do _____ (_____).

Pisać o _____ (_____).

KANAPA

Leżeć na _____ (_____).

Zejść z _____ (_____).

RZEKA

Przelatywać nad _____ (_____).

Pływać w _____ (_____).

KOLEGA

Rozmawiać o _____ (_____).

Umówić się z _____ (_____).

8 Opisz sytuację przedstawioną na obrazie. W swojej wypowiedzi podkreśl przyimki.

Zobacz zdjęcie
docwiczenia.pl
Kod: S6BP8K

Zygmunt Rozwadowski, *Przejażdżka*, 1939 rok

9 Uzupełnij zdania spójnikami.

**Przypomnij
sobie**
docwiczenia.pl
Kod: S6VZK9

Blog Franka

[O mnie](#)
[Hobby](#)
[Zdjęcia](#)
[Archiwum](#)
[Linki](#)
[Kontakt](#)

Na wysokiej szafie leżał sobie kot. Nagle wstał _____ zrobił koci grzbiet.

Udawałem, _____ na niego patrzę. Bałem się, że się przestraszy, _____ on nie zwracał na mnie uwagi. Raptem zdecydował się skoczyć, _____ naprężył całe ciało. Wylądował na stole – tam stanął _____ rozejrzał się, _____ doskonale znał wszystkie meble w pokoju. Obserwowałem go uważnie, _____ go nie spłoszyć. Wtedy zeskoczył ze stołu, podszedł do mnie _____ wskoczył mi na kolana.

komentuj

10 Połącz ze sobą fragmenty zdań. Podkreśl spójniki.

**Wykonaj
ćwiczenie**
docwiczenia.pl
Kod: S6WKPU

Długo rozmawiałam z Martą, • Marek był świetnie przygotowany, • Kupię owoce • Lubię lody śmietankowe, • Zamierzam iść na rolki • Nie poszłam na angielski, •	• albo lody. • dlatego nie bał się sprawdzianu. • ale i tak ona nie zmieniła zdania. • ponieważ źle się poczułam. • oraz spotkać się z Ewą. • jednak nie jem ich zbyt często.

11 Dokończ zdanie na trzy różne sposoby. Za każdym razem użyj innego spójnika.

- Pójdę na lekcję tańca _____.
- Pójdę na lekcję tańca _____.
- Pójdę na lekcję tańca _____.

- 12 Rozwiń wypowiedzenia w taki sposób, aby powstały zdania złożone. Wykorzystaj spójniki: *i, więc, ale*.

Noszę
związane włosy

Mieszkam
na wsi

Jestem nieśmiała

- 13 Przekształć zdania pojedyncze w złożone. Podkreśl zastosowane spójniki.

WOLONTARIAT

[Dodaj komentarz](#) | [Dodaj temat](#) | [Archiwum](#) | Szukaj | [Ustawienia](#) | [Logowanie](#)

 Filip2003: Chciałbym zostać wolontariuszem w hospicjum. Niewiele wiem na ten temat. 17:45

 Magdusiaaa: Ja od dwóch lat pomagam jako wolontariuszka. Mogę Ci coś doradzić. 17:48

 Filip2003: Zamierzam się zgłosić. Chciałbym pomagać innym. 17:51

 Magdusiaaa: Najlepiej tam zadzwoń. Wyślij mejla. 17:53

Dla dociekliwych

- 14 Odszukaj w internetowej poradni językowej odpowiedź na pytanie, kiedy spójnik *a* pełni funkcję spójnika *i*.

- 15 Podkreśl w dialogu przysłówki. Wstaw brakujące znaki interpunkcyjne.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S694BJ

_____ Mamo_____ wybieram się dzisiaj z Kasią
i Bartkiem do schroniska dla psów_____

Razem zanieśliemy ręczniki_____ koce i karmę_____

Planujemy też wyprowadzić kilka psów
na spacer_____

_____ Wspaniale_____ Jestem z was bardzo
dumna_____ Tylko nie wracaj zbyt późno _____ powiedzia-
ła mama_____

- 16 Otocz pętlami przysłówki, które nie zostały utworzone od przymiotników.

bardzo, błyskotliwie, dzisiaj, zaraz, twardo, dużo, dawno, wczoraj, wybitnie

- 17 Wyróżnione wyrażenia zastąp przysłówkami o podobnym znaczeniu.

- Jan pomaga innym **od wielkiego dzwonu**. —————> Jan rzadko pomaga innym.
- Podczas spaceru Kacper **na każdym kroku** spotykał kolegów.

- Kasia zna park niedaleko domu **jak własną kieszeń**.

- Rozwiązanie ostatniego zadania zapisałem **jak kura pazurem**.

- 18** Uzupełnij wypowiedzi przysłówkami w stopniu równym i wyższym. Następnie przepisz dialogi do zeszytu, przestrzegając reguł interpunkcyjnych. Możesz także dodać komentarze narratora.

Wiesz, Krzysiek,
to dobrze, że mamy
_____ do domu,
nie zdążymy zmoknąć!

Ale ja mam

niż ty, bo mieszkam
na VII piętrze, a ty
mieszkasz na XI.

Chętnie to robię,
_____ jednak
programuję.

Andrzeju,
widzę, że dobrze
gotujesz!

- 19** Połącz ze sobą czasowniki i określające je przysłówki. Następnie ułóż z powstałymi związkami wyrazowymi podpisy do ilustracji.

wynagradzać •
spać •
jeść •

• hojnie
• smacznie
• łapczywie

20 W imieniu osób ukazanych na fotografiach odpowiedz na pytania. Użyj przysłówków.

Co zrobiłeś, aby zostać mistrzem karate?

Jak urządziła pani swoje mieszkanie?

21 Wpisz do dialogów podkreślone przysłówki w stopniu wyższym lub najwyższym.

– Moja córka dobrze śpiewa – jest solistką w operze.

– Moja śpiewa _____ – wygrała międzynarodowy konkurs.

– E tam, moja śpiewa _____ – kiedy wykonuje jakiś utwór, sąsiedzi z radości stukają w sufit.

– Wczesnie wstałem – już o ósmej byłem na nogach.

– Ja zbudziłem się _____ – o szóstej jadłem śniadanie.

– Ja wstałem _____ z nas wszystkich – w zasadzie wcale nie poszedłem spać...

Wykrzyknik i partykuła

Podręcznik, s. 136–138

Moja notatka

- 1 Wynotuj z dialogu wykrzyknik i partykułę. Podaj po dwa własne przykłady.

Wykrzyknik, np.: _____

Partykuła, np.: _____

- 2 Podkreśl pojedynczą linią wykrzykniki, a podwójną – partykuły.

Och, zabolęło!

Niech mnie pani o to nie prosi.

Ach, jak przyjemnie!

Czy lubisz kisiel malinowy?

Hej, podejdźże do mnie!

Chyba już pójdę.

Hm, zastanawiam się, co zrobić.

- ★ 3 Napisz trzy zdania, w których wykorzystasz wykrzykniki naśladowujące dźwięki.

- 4 Przekształć wypowiedzi tak, aby wyrażały pewność mówiących, a następnie ich przypuszczenia. Użyj partykuł zapisanych w ramce.

*bez wątpienia, chyba, może, na pewno, oczywiście,
prawdopodobnie, naturalnie, raczej*

Jola się ucieszyła.

Pójdzie z nami
na imprezę.

Obraził się przez
Maćka.

Zachowuje się
dziwnie.

Wypowiedzenia wyrażające **pewność**

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Wypowiedzenia wyrażające **przypuszczenie**

_____	_____
_____	_____
_____	_____

- 5 Uzupełnij list podanymi partykułami i wykrzyknikami: *nie, nawet, czy, jeszcze, hej, pewnie, może, zresztą*.

_____, Radku!

Pamiętasz _____, jak bardzo lubię skoki narciarskie. Zawsze chciałem zobaczyć je na żywo w Zakopanem, ale ciągle się _____ składało. Sam _____ wiesz.

A w tym roku wyjechałem! _____ udało mi się zdobyć kilka autografów. _____

domyślasz się od kogo? Potrzymam Cię _____ w niepewności. _____

niebawem się spotkamy i zobaczysz!

Maciek

- 6 Wpisz podane wyrazy w odpowiednią rubrykę tabeli. Następnie ułóż dialog, na przykład na temat pogody, w którym wykorzystasz wszystkie wykrzykniki i partykuły.

by, ej, uf, no, puk, tak, chociaż

Wykrzykniki	Partykuły

- ★ 7 Ułóż pary zdań, w których wystąpią odpowiednie wyrazy.

A. **a** jako wykrzyknik; **a** jako spójnik

B. **u** jako wykrzyknik; **u** jako przyimek

C. **czy** jako partykuła; **czy** jako spójnik

D. **naturalnie** jako partykuła; **naturalnie** jako przysłówek

Sztuka mówienia

8 Zmień sens poszczególnych wypowiedzi, używając partykuł.

- Sformułuj pytanie.
Wyjechałyście w góry.
- Wyraż życzenie.
Dostaniesz szóstkę.
- Wzmocnij rozkaz.
Wynieś śmieci.
- Potwierdź informację.
Mam czas wieczorem.
- Wyraż przypuszczenie.
Wszystko napisałem.

Dla dociekliwych

9 Ze słownika ortograficznego wypisz wykrzykniki, które rozpoczynają się podaną literą. Następnie zastosuj je w zdaniach.

- wyrażający ból – a_____

- wyrażający zrozumienie – a_____

- wyrażający szczery śmiech – c_____

- naśladowujący odgłos psa – h_____

- naśladowujący odgłos kota – m_____

Części zdania. Przypomnienie wiadomości

Podręcznik, s. 161–165

Moja notatka

1 Uzupełnij tabelę.

Część zdania	Co nazywa lub co określa?	Jakimi częściami mowy jest najczęściej wyrażana?

2 Podpisz fotografie zdaniami nierozwiniętymi. Jedną linią podkreśl podmiot, a dwiema liniami – orzeczenie.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S647L3

3 Uzupełnij zdania podmiotami lub orzeczeniami.

- _____ przeczytał tę książkę jako pierwszy w klasie.
- Agnieszka _____ ciekawy artykuł do szkolnej gazetki.
- _____ bezbłędnie wykonali to zadanie.
- Olaf _____ to lepiej.
- _____ nie przestawało płakać.

4 Zapisz podmioty, których można się domyślić w poszczególnych wypowiedziach. Następnie odpowiedz na pytanie.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S6LY98

– Co robisz? (podmiot: _____)

– Właśnie ubieram choinkę.

(podmiot: _____)

– Wygraliśmy konkurs kolęd!

(podmiot: _____)

– Jesteście wspaniali! (podmiot: _____)

- Jak nazywa się podmiot, który w zdaniu nie został wyrażony wprost?

5 Zastąp wyróżnione wyrazy wyliczeniami. Wstaw przecinki. Podkreśl podmioty w utworzonych zdaniach.

- **Zabawki** leżały na podłodze. → Klocki, lalki i samochodziki leżały na podłodze.
- W czasie ferii **koleżanki** pójda do kina.

- Na półce stoją **książki**.

6 W którym zdaniu występuje podmiot domyślny? Zaznacz to zdanie.

A On zawsze ma pecha.

C Bardzo się cieszę z twojego sukcesu.

B Nikt by tak nie pomyślał.

D Twoja obecność jest dla mnie bardzo ważna.

7 Podkreśl podmioty w zdaniach. Nad każdym z nich zapisz, jaką częścią mowy został wyrażony.

Alusia2003:

A ja tak zaczęłam swoje opowiadanie...

Kasia bardzo się zdziwiła. Na podłodze leżały porozrzucane kredki, zeszyty i książki. Dziewczynkę ogarnął strach. Różne myśli kołatały się jej w głowie. Czyżby okradła ją szajka złodziei? Nie, to tylko pies ściągnął obrus ze stołu. Teraz Kudłacz smacznie spał pod biurkiem, a ona musiała sprzątać.

8 Przekształć podane zdania, zachowując ich sens, tak aby podmiot w mianowniku zamienić na podmiot w dopełniaczu.

Przykład: Pieczyno się skończyło. (podmiot w mianowniku)

Nie ma pieczywa. (podmiot w dopełniaczu)

Pieniądze zostały wydane.

Skończył się czas na rozwiązywanie zadań.

Piotrek nie przyszedł do szkoły.

Nowi uczniowie dołączyli do naszej klasy.

Kamil zrezygnował z dodatkowego treningu.

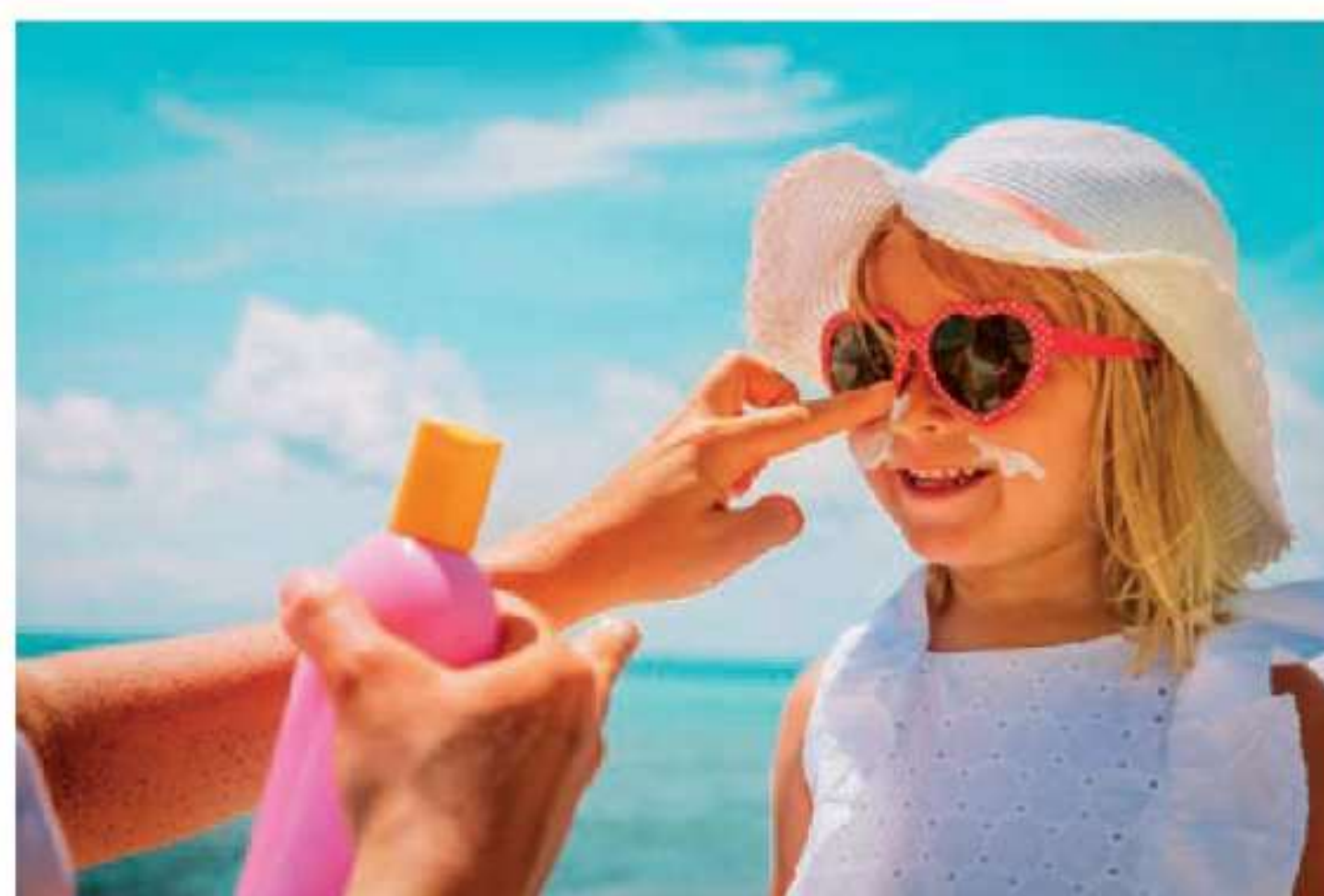
9 Określ, jaką częścią zdania jest słowo *brat* w każdym z wypowiedzeń.

- Poplamiłem sweter brata. → _____
- Przyjechał brat Kuby. → _____
- Przyniosłam bratu kubek. → _____
- Martyna nie mówi wcale o swoim bracie. → _____
- Tomek i jego brat znów się spóźnili. → _____

10 Wstaw X przy zdaniach, w których jest orzeczenie imienne.

- ☐ Pan Kowalski jest proszony do telefonu.
- ☐ Chłopcy stają się coraz więksi.
- ☐ Marysi nie będzie.
- ☐ Mleko wykopiało.
- ☐ Dzieci zostaną odebrane na miejscu.
- ☐ Pożar był gaszony przed dwa zastępy straży pożarnej.
- ☐ Ulice zostaną posprzątane przez odpowiednie służby.
- ☐ Świętowanie zaczęło się już wczoraj.

11 Podpisz zdjęcia na dwa sposoby. Za pierwszym razem zastosuj zdania z orzeczeniem czasownikowym, a za drugim użyj orzeczenia imiennego.

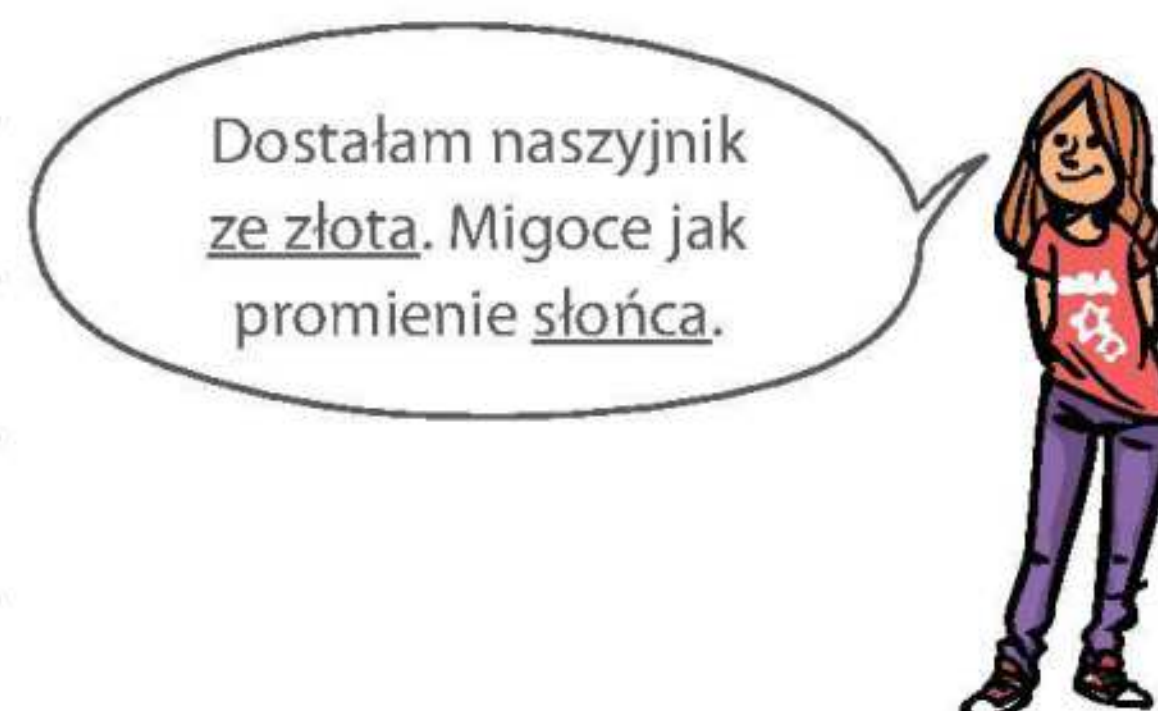
- 12 Przekształć zdania, tak aby zamiast podkreślonych wyrazów wystąpiły w nich przymiotniki. Jakimi częściami zdania są utworzone przez Ciebie słowa?

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6XPU2

Lubię wędrowki
po górach. Podziwiam
widoki Tatr.

Dostałam naszyjnik
ze złota. Migoce jak
promienie słońca.

- 13 Podkreśl przydawki w poszczególnych wypowiedziach. Napisz nad nimi, jakimi częściami mowy zostały wyrażone.

W wiadomości

Odpowiedz wszystkim

Odpowiedz wybranim

Prześlij dalej

Utwórz

Prześlij do folderu

Utwórz regułę

Inne akcje

Zablokuj nadawcę

Bezpieczna lista

Nie - spam

Kategoryzuj

Flaga

Prześlij jako nieprzesłany

Znajdź

Pokaż

Zamknij

Wysłaj

Do: ewa@ne.pl

Temat: łyżwy

Cześć!

Zaczęłam trenować łyżwiarstwo figurowe. Byłam dzisiaj na pierwszym treningu.

Ćwiczymy na lodowisku miejskim – pracują tam najlepsi instruktorzy.

Moje nowe łyżwy dobrze sprawdziły się na tafli lodu, ale ochraniacze na nadgarstki okazały się niezbędne.

Przesyłam serdeczne pozdrowienia

Maja

- 14 Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeżeli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeżeli jest fałszywe.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: 56494Z

W zdaniu: <i>Marek Nowak otrzymał dyplom za swoje osiągnięcia sportowe</i> wyraz <i>dyplom</i> jest dopełnieniem.	P	F
W zdaniu: <i>Wczoraj babcia i dziadek przyjechali do nas ze świąteczną wizytą</i> brakuje okolicznika.	P	F

- 15 Dokończ podpisy pod fotografiami, tak aby zawierały odpowiedzi na pytania podane w nawiasach. Podkreśl dopełnienia.

Szukaj znajomych

Aktualności
Wiedomości
Wydarzenia
Zdjęcia
Znajomi

Strona główna
Ustawienia

Zdjęcia na osi czasu

Mikołaj _____
_____. (co?, komu?)

Moja siostra _____
_____. (co?, z kim?)

A tu ja _____
_____. (w kogo?, czym?)

W zimie mama _____
_____. (kogo?, czym?)

- 16 Uzupełnij tekst wyrazami odpowiadającymi na pytania w nawiasach. Jakimi częściami zdania są wpisane przez Ciebie słowa?

(gdzie?) _____ (część zdania: _____)

panuje świąteczny nastrój. We wszystkich klasach stoją (jakie?)

_____ (część zdania: _____)

choinki. Największa znajduje się (gdzie?) _____

(część zdania: _____). (kiedy?) _____

(część zdania: _____) odbędzie się bożonarodzeniowy koncert kolęd.

- 17 Podkreśl okoliczniki w zamieszczonych hasłach reklamowych. Zapisz pytania, na które odpowiada każdy z nich.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S6VJQG

_____?

_____?

_____?

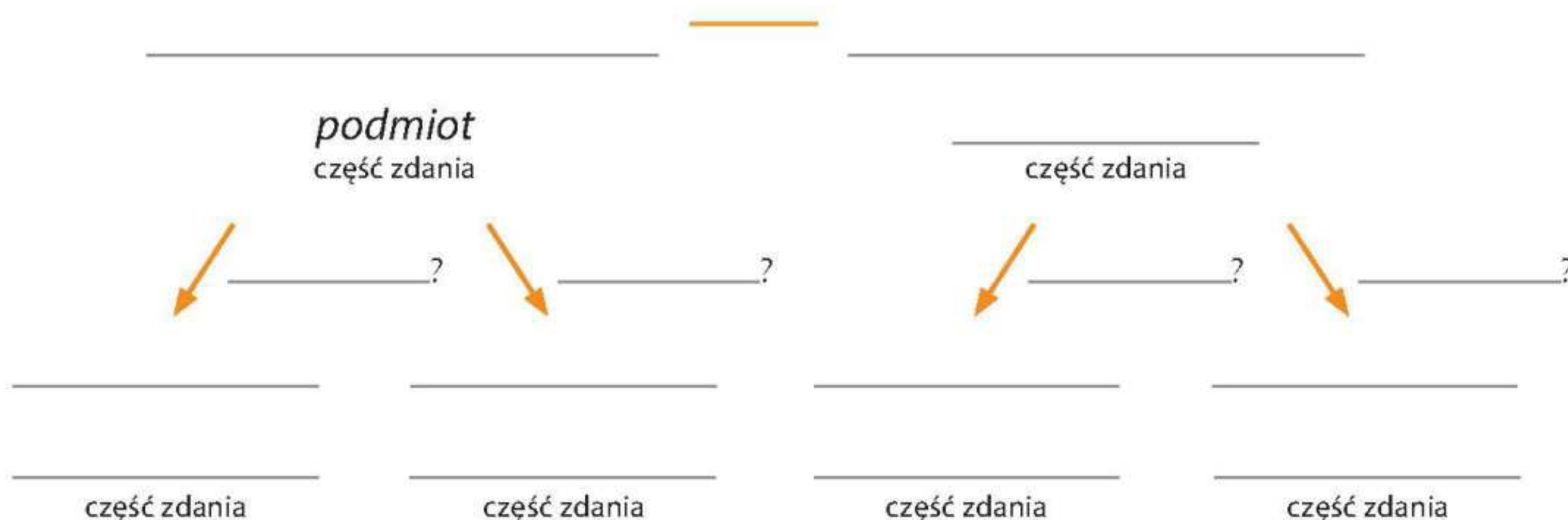
_____?

- 18 Wypisz ze zdania wyrazy, które pełnią funkcje dopełnienia i okolicznika. Określ, jakimi częściami mowy zostały wyrażone.

Joasia wyszła z psem przed dom.

- 19 Sporządź wykres. Wstaw właściwe pytania i nazwij poszczególne części zdania.

Rudy kot sąsiadki przeciągał się leniwie w oknie.

Dobra rada

Pamiętaj, że jeśli wyraz będący podmiotem i słowo pełniące funkcję dopełnienia mają takie same formy w mianowniku i bierniku, to bardzo często nie wiadomo, kto jest wykonawcą czynności. Dlatego zdanie lepiej sformułować tak, aby jego treść nie budziła wątpliwości.

Przykłady:

Zebry zostały wyprzedzone przez antylopy
lub Antylopy zostały wyprzedzone przez zebry
 zamiast ~~Antylopy wyprzedziły zebry.~~

Dla dociekliwych

- 20 Wskaż dopełnienia w podanych zdaniach. Co zauważasz?

- Chcę już jeść.
- Powinieneś skończyć pracę do wtorku.
- Zamierzam pójść do kina.
- Co chciałabyś dostać na urodziny?
- Wolałbym odpocząć.
- Uwielbiam pływać w morzu.

Wypowiedzenia. Przypomnienie wiadomości

Podręcznik, s. 227–228

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

2 Ułóż dwa zdania pojedyncze, które mogłyby się znaleźć w podpisie do zdjęcia. Zawrzyj w nich informacje – na przykład o tym, gdzie znajdują się ukazane osoby, czym się zajmują i kiedy rozgrywa się przedstawiona scena.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6YV3H

- 3 Zapoznaj się z tekstem, a następnie wykonaj polecenia.

Blog Mateusza

[O mnie](#) [Szkoła](#) [Na rowerze](#) [Galeria](#) [Archiwum](#) [Linki](#) [Kontakt](#)

Nauczyciele plastyki ogłosili konkurs na najpiękniejszą ilustrację do książki fantasy. Zdecydowałem się. Duże wyzwanie! Postanowiłem, że namaluję krasnoluda Thorina z książki Tolkiena *Hobbit, czyli tam i z powrotem*. Kiedy już podjąłem tę decyzję, zabrałem się do pracy. Najpierw dokładnie przeczytałem powieść i zaznaczyłem wszystkie fragmenty, w których pojawiał się Thorin. Stwierdziłem, że przedstawię go jako wojownika. Naszkicowałem ubiór, broń i twarz krasnoluda. Starannie dobrałem barwy, a następnie dokończyłem obraz. W tle namalowałem groźne góry. Udało się! Wspaniały portret! Zastanawiam się, czy dostanę jakąś nagrodę.

[komentuj](#)

- A** Podkreśl w tekście wszystkie orzeczenia.
- B** Wypisz po jednym przykładzie każdego z wymienionych typów wypowiedzeń.

Zdanie	Przykład
pojedyncze nierozwinięte	
pojedyncze rozwinięte	
równoważnik zdania	

- C** Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeżeli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeżeli jest fałszywe.

W wypowiedzi zastosowano pięć równoważników zdań.	P	F
Zdań złożonych jest w tekście więcej niż zdań pojedynczych.	P	F
Pierwsze wypowiedzenie we wpisie Mateusza to zdanie złożone.	P	F

- D** Wybierz z tekstu jeden równoważnik zdania i przekształć go w zdanie.

- 4 Rozwiń na dwa sposoby zdanie *Bohaterowie biegną*, tak aby powstały opisy do zamieszczonych fotografii.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S67VN3

A _____

B _____

- 5 Przeczytaj tekst o tym, jakie czynności wykonała Martyna, żeby przygotować prezentację. Następnie ułóż plan pracy na podstawie wypowiedzi dziewczynki. Zastosuj równoważniki zdań.

Najpierw określiłam główny temat mojego wystąpienia. Następnie ułożyłam plan wypowiedzi. Wybrałam najlepsze zdjęcia. Napisałam krótkie i zabawne teksty. Na koniec ułożyłam slajdy we właściwej kolejności.

1. Określenie _____
2. _____ 4. _____
3. _____ 5. _____

- 6 Rozwiń podane wypowiedzenie w taki sposób, aby powstało jak najbardziej rozbudowane zdanie pojedyncze.

Zdążę. _____

Dla dociekliwych

- 7 Przekształć podane równoważniki zdań w zdania.

Początek wyprzedaży w sklepach!

Moda na bieganie.

Nieoczekiwana wizyta prezydenta w Ameryce.

Sztuka mówienia

- 8 W jakich sytuacjach lepiej posłużyć się zdaniami pojedynczymi nierozwiniętymi? Podaj dwa przykłady i wyjaśnij, dlaczego tak uważasz.

- 9 Wymyśl hasło reklamowe Twojego ulubionego produktu. Zapisz je w dwóch postaciach: jako równoważnik zdania oraz jako zdanie.

Związki wyrazowe

Podręcznik, s. 229–231

Moja notatka

- 1 Wynotuj z rozmowy wyrazy poza związkami. Określ funkcję każdego z nich.

- 2 Z każdego z podanych zdań wypisz związki główny i poboczne według wzoru. Następnie nazwij związki.

Paniczny strach bardzo przeszkadza w myśleniu.

Wzór: *paniczny (jaki?) strach* → *związek poboczny*

_____ → *związek* _____

_____ → *związek* _____

_____ → *związek* _____

Dobry uczynek zawsze przyniesie dobro.

_____ → *związek* _____

_____ → *związek* _____

_____ → *związek* _____

_____ → *związek* _____

- 3 Dokończ zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

W wypowiedzeniu: *Drodzy słuchacze, zaraz nasz zdolny Marek zagra na saksofonie piękny utwór* związek główny tworzą wyrazy

A zaraz zagra.

C Marek zagra.

B zagra utwór.

D zagra na saksofonie.

W wypowiedzeniu: *Wytrwała Kaśka systematycznie trenuje gimnastykę artystyczną* związku pobocznego nie tworzą wyrazy

A systematycznie trenuje.

C wytrwała Kaśka.

B gimnastykę artystyczną.

D Kaśka trenuje.

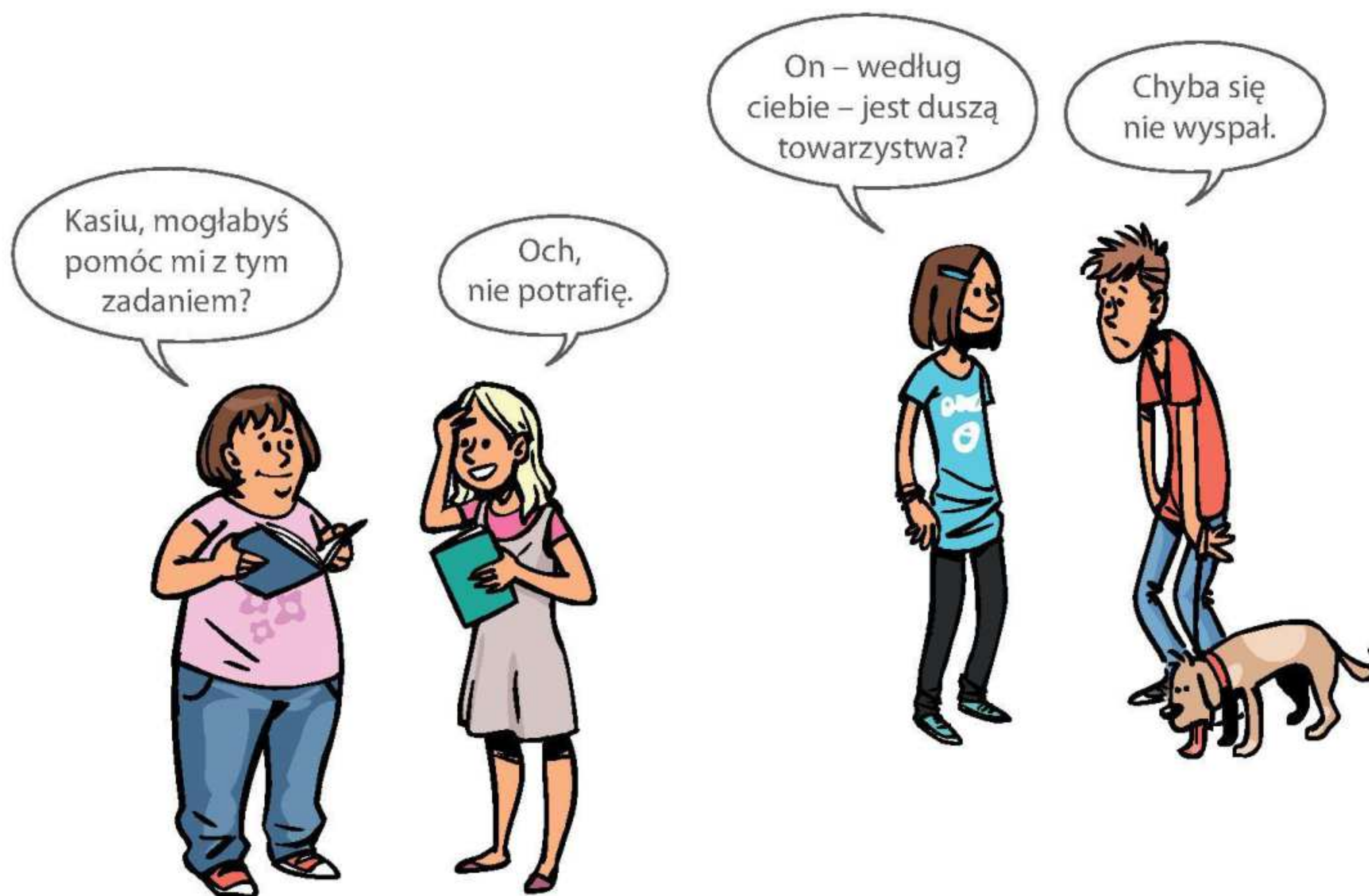
- 4 Na podstawie podanych fotografii utwórz zdania. Następnie wypisz z każdego z nich związek główny i związki poboczne.

- 5 W podanych wypowiedzeniach podkreśl wyrazy poza związkami zdania. Następnie przyporządkuj odpowiednią funkcję każdemu z nich.

modyfikacja sensu wypowiedzi: _____

wołacz: _____

wtrącenie: _____

wykrzyknik: _____

- ★ 6 Ułóż zdania zgodnie z podanymi wskazówkami.

- Zastosuj wyraz poza związkami zdania w funkcji wtrącenia.

- Zastosuj wyraz poza związkami zdania w funkcji wykrzyknika.

- Zastosuj wyraz poza związkami zdania w funkcji wołacza.

Zdania złożone współrzędnie i podrzędnie

Podręcznik, s. 283–287

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

W zdaniach złożonych występują co najmniej dwa

_____.

W zdaniach złożonych _____

zawsze stawiamy przecinek pomiędzy

_____, a w zdaniach

złożonych współrzędnie – wtedy, gdy używamy

spójników: _____, lub gdy

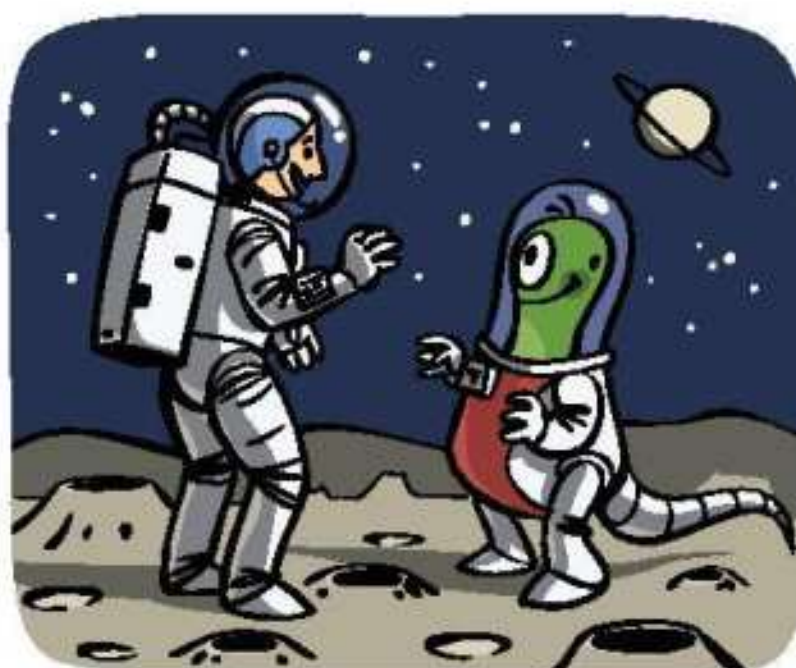
zdania składowe połączone są

_____.

2 Wyobraź sobie, jak zachowują się postacie ukazane na ilustracjach, i dokończ zdania. Użyj spójników: *więc, i, a*.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6HP99

Astronauta spotkał kosmitę

_____.

Dzieci leciały wysoko _____

_____.

Czarodziej wlał eliksir

do roztworu _____

_____.

- 3 Połącz wypowiedzenia z każdego dymku w jedno zdanie złożone. Zastosuj różne spójniki.

- 4 Ułóż pytania, na które odpowiadają wyróżnione zdania składowe.

1. **Gdy woda zacznie wrzeć**, wrzucić makaron.
2. Nie gotuj go zbyt długo, **ponieważ stanie się za miękki**.
3. Z pomidorów, cebuli i marchwi przygotuj sos, **który pasuje do spaghetti**.
4. **Jeśli nie masz czasu**, skorzystaj z gotowego sosu.
5. **Aby twoja potrawa stała się smaczniejsza**, przypraw ją bazylią i oregano.

1. *Kiedy mam wrzucić makaron?*

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

5 Przekształć zdania pojedyncze w zdania złożone, tak aby nie występowały w nich rzeczowniki zakończone na *-anie* i *-enie*. Pamiętaj o poprawnej interpunkcji.

- Po wyleczeniu się wrócił do szkoły. → *Kiedy się wyleczył, wrócił do szkoły.*
- Cały czas myślał o napisaniu powieści o czarodzieju.

- Czarnoksiężnik przyjechał do miasteczka bez uprzedzenia.

- Przybył tam w celu zatrudnienia nowego ucznia.

- Już na drugi dzień wszyscy mówili o pojawieniu się maga.

6 Ułóż kilka zdań na temat sytuacji przedstawionej na zdjęciu. Powinny one odpowiadać na pytania: *kto?*, *co robi?*, *gdzie?*, *w jakim celu?*, *który?*.

- 7 Podkreśl w zdaniach orzeczenia. Pionową kreską oddziel od siebie zdania składowe i je ponumeruj.

Gdy już zakończyliśmy warsztaty dziennikarskie, wymyśliśmy konkurs dla uczniów. Postanowiliśmy, że każdy z uczestników przeprowadzi rozmowy ze starszymi mieszkańcami naszego miasta na temat jego historii. Kiedy poinformowaliśmy o nagrodzie za najciekawszy wywiad, zgłosiło się wielu chętnych. Termin dostarczenia nagrań wyznaczaliśmy na ostatni dzień lutego.

- 8 Połącz wypowiedzenia w zdania złożone. Użyj odpowiednich spójników.

- 9 Dokończ wypowiedzi dotyczące zdrowego stylu życia. Zamaluj kratki obok zdań złożonych współrzędnie.

- Aby zachować szczupłą sylwetkę, _____ ☐
- Chipsy szkodzą zdrowiu, więc _____ ☐
- Masz ochotę na przekąskę, ale _____ ☐
- Schowaj słodczy tam, _____ ☐

10 Uzupełnij zdania zgodnie z podanymi poleceniami.

- Dopisz odpowiednie zdania współrzędne.

Zachmurzyło się, więc _____
 lecz _____

Pójdę na koncert lub _____
 i _____

- Dopisz pierwsze zdanie.

_____, ale był niezadowolony.
 więc tryskał energią.

_____, oraz odkurzę swój pokój
 bądź zamówię pizzę.

11 Ułóż zdania, którym odpowiadać będą podane wykresy.

_____ < - - - - > _____

_____ > - - - - > _____

_____ > - - - - < _____

_____ - - - - _____

12 Dopisz zdania podrzędne, tak aby odpowiadały na podane pytania. Wstaw przecinki we właściwe miejsca.

- Koncert odbędzie się (w jakim celu?) _____.
- Występ rozpocznie się dopiero wtedy (kiedy?) _____.
- Muzycy zagrali dokładnie tak (jak?) _____.
- Spiker wyraźnie powiedział (co?) _____.
- Właśnie w radiu usłyszałam piosenkę (którą?) _____.
- Nie kupię nowej płyty (dlaczego?) _____.

13 Sformułuj podpisy pod fotografiami.

_____, ponieważ
_____.

i _____.

14 Przekształć zdania pojedyncze w złożone. Wstaw przecinki w odpowiednie miejsca.

- Podczas pobytu na półkoloniach poznałam wielu nowych kolegów.

- Maciek udowodnił swoją rację.

- Mama namawiała Zosię do udziału w konkursie.

- 15 Ułóż zdania złożone odpowiadające podanym wykresom.

którym? _____

kiedy? _____

- 16 Wykonaj wykres podanego wypowiedzenia. Ponumeruj zdania składowe i zapisz pytanie, na które odpowiada zdanie podrzędne.

Wciąż nucę piosenkę, którą wczoraj usłyszałam w radiu.

- ★ 17 Przekształć podane zdania złożone podrzędnie w zdania złożone współrzędnie.

- Nie przeczytała lektury, gdyż nie miała wystarczająco czasu.

- Ponieważ kupili psa, nie kupią już kota.

- Rafał chodzi dumny, bo został przewodniczącym samorządu szkolnego.

Głoski i sylaby.

Przypomnienie wiadomości

Podręcznik, s. 305–307

Moja notatka

- 1 Wynotuj z podanej rozmowy spółgłoski miękkie. Następnie napisz, w jaki sposób można oznaczać w piśmie miękkość spółgłosek.

- 2 Podziel podane wyrazy na sylaby, wstawiając pionowe kreski.

POCZTÓWKA

PODRÓŻOWAĆ

TURYSTYCZNY

ODESSA

- 3 Dopisz do podanych słów wyrazy różniące się od nich tylko miękkością jednej z głosek.

pasek – _____ – noś

_____ – miecz _____ – słonie

- 4 Zapisz wyrazy, które kojarzą Ci się z podanymi słowami i zawierają głoskę miękką.

walc, muzyka, kroki – _____

centrum, punkt, wnętrze – _____

herbatniki, cukiernia, słodyczne – _____

uczucie, agresja, gniew – _____

Dobra rada

Pamiętaj, że jeśli spółgłoska miękka występuje przed samogłoską, to jej miękkość oznacza się za pomocą *i*.

Przykłady:

słoń, dłonie, ćma, ciągle

- 5 Wpisz podane wyrazy we właściwe kolumny tabeli.

miejsce, ziarno, pies, świnka, wyidealizowany, nożyczki, konik, jemiola, papier, ironia, doigrać, ziółko, zima, wieś, książka, grzebień, iloraz, widelec

Litera <i>i</i> w wyrazie		
tworzy sylabę	tworzy sylabę i oznacza miękkość poprzedzającej głoski	jest tylko znakiem zmiękczenia

- 6 Ułóż wypowiedzenia z podanymi wyrazami. Użyj takich form tych słów, w których miękkość będzie oznaczona za pomocą litery, a nie za pomocą kreski nad literą.

pięćset, kiciuś, zieleń, dłoń, pień

Przykład: Potrzebuję jeszcze pięćset złotych, żeby kupić tę konsolę.

- ★ 7 Zapisz wyrazy z podziałem na głoski. Miętkość lub zmiękczenie oznacz za pomocą kreski.

Przykłady: *wieniec* → *w'-e-n'-e-c*

wścibski → *w-ś-c'-i-b-s-k'-i*

gwiazda – _____

historyczna – _____

dociekliwy – _____

pieczarka – _____

pierwiosnek – _____

mimika – _____

wiśniowa – _____

opowieści – _____

Dla dociekliwych

- 8 W jaki sposób wymawia się podane wyrazy? Poszukaj informacji o tym, jak nazywa się wyróżnione głoski.

sinus, silos, zinterpretować, ziścić

Sztuka mówienia

- 9 Wymów podane głoski. Zwróć uwagę, w jaki sposób układa się język. Następnie uzupełnij zdanie.

n, ń, z, ż, c, ć, s, ś

Przy wymawianiu spółgłosek _____ cały język przesuwają się ku przodowi, a jego środkowa część wygina się ku górze.

Głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe

Podręcznik, s. 307–310

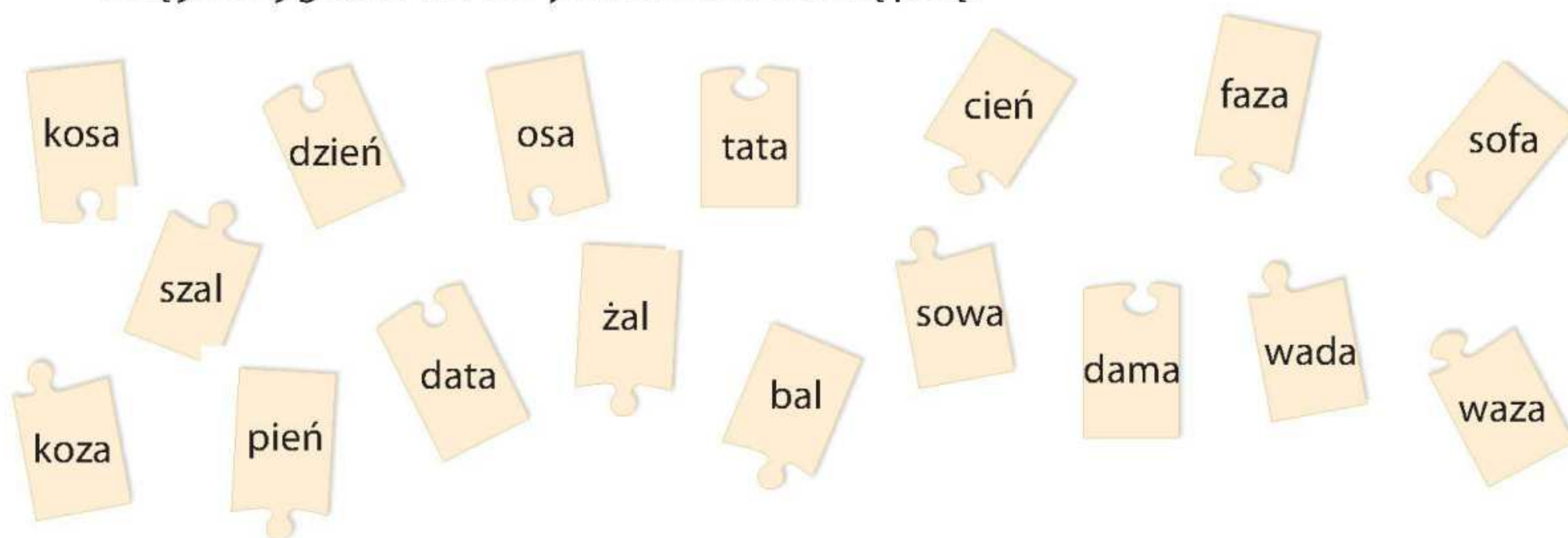
Moja notatka

- 1 Przeczytaj wypowiedzi postaci ukazanych na ilustracji i wynotuj z poszczególnych wyrazów co najmniej po jednym przykładzie wskazanych głosek.

Głoski			
dźwięczne	bezdźwięczne	ustne	nosowe

- 2 Połącz ze sobą puzzle, na których znajdują się wyrazy różniące się tylko dźwięcznością jednej głoski. Nie wszystkie słowa tworzą parę.

- 3 Wykreśl z każdego szeregu wyraz, w którym litera oznaczająca spółgłoskę dźwięczną jest wymawiana bezdźwięcznie.

- namiot, śpiwór, ścieżka, plecak
- samolot, tramwaj, autokar, pociąg
- wędrowka, zwiedzanie, wycieczka, podróżnik

- 4 Zapisz nazwy przedmiotów przedstawionych na fotografiach. W każdym z tych wyrazów podkreśl literę oznaczającą głoskę dźwięczną, która w tym słowie wymawiana jest bezdźwięcznie.

- 5 Popraw podany tekst i napisz, z czego wynikają popełnione błędy.

Od wczoraj czekamy na przesyłkę. Rozmawiałam z mama, która dostała informacje od kuriera, że będzie mogła zapłacić karta. Chciałabym już mieć te książkę!

- ★ 6 Wyjaśnij, jaki efekt wywołują podane wypowiedzi i co jest tego przyczyną.

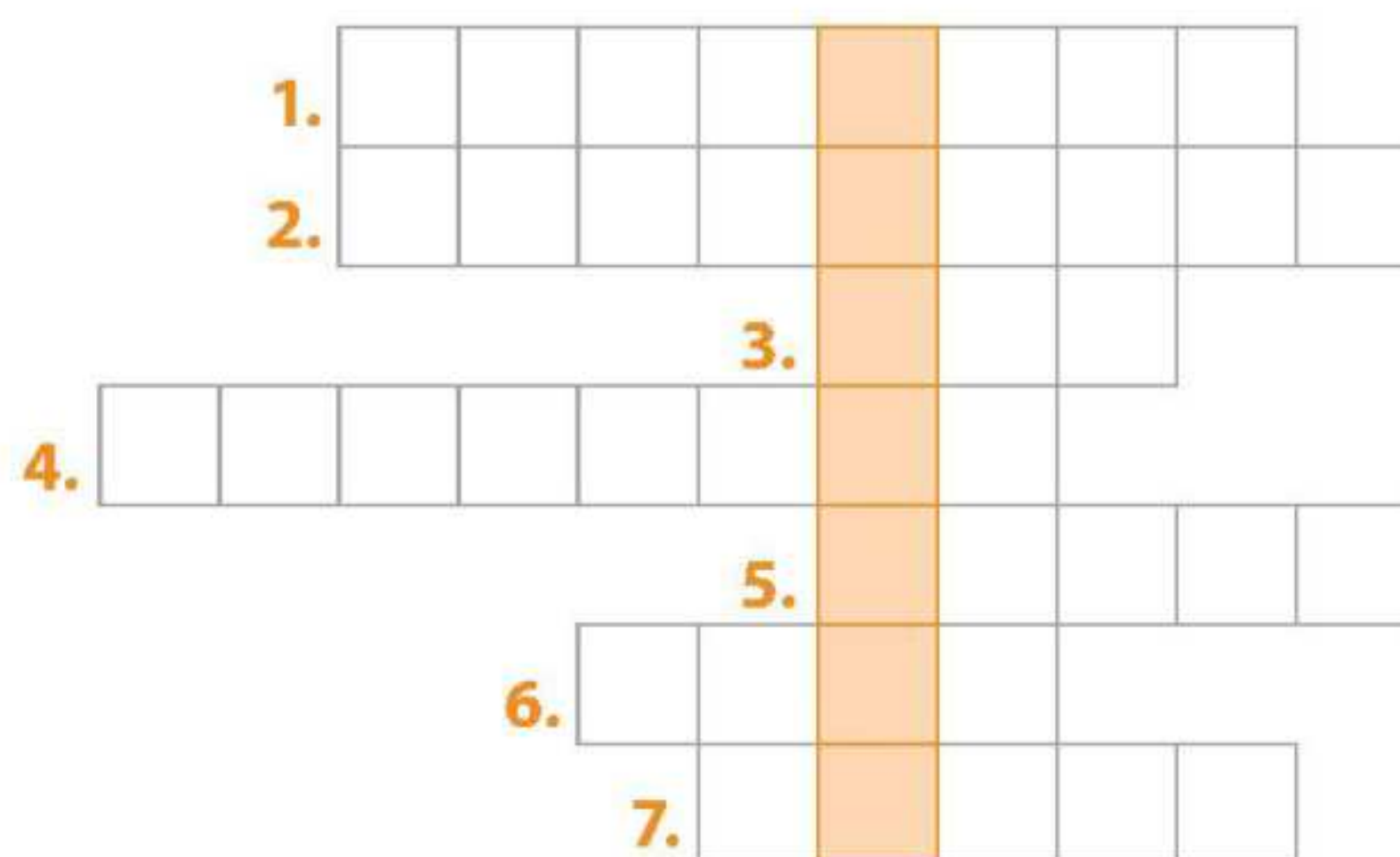
Przyniosłem paczki z naszej ulubionej cukierni.

Czy wciąż czujesz lek?

- 7** Rozwiąż krzyżówkę. Każdy z wpisywanych wyrazów powinien zawierać samogłoskę nosową. Wyjaśnij hasło.

1. Robak na haczyku.
2. Narzędzie do wkręcania lub wykręcania śrub.
3. Ptak, który żywi się resztkami.
4. Dopełniacz lm. rzeczownika *sąsiad*.
5. Ciąg powiązanych ze sobą zdarzeń, na przykład w powieści.
6. Wiosną na drzewach.
7. Został w nią ugodzony Achilles.

Hasło: _____ – _____

- 8** Do każdego z podanych wyrazów dodaj wyraz pokrewny, w którym *ą* wymienia się na *ę* lub *ę* na *ą*.

gołąb – _____

księga – _____

ząb – _____

ręka – _____

wąż – _____

sędzia – _____

błąd – _____

pamięć – _____

krąg – _____

mędrzec – _____

Sztuka mówienia

- 9** Przeczytaj podane słowa. Jak wymawia się głoski *ą*, *ę* na końcu wyrazów?

idą, kupią, plotkują – _____

wzmę, usiądę, napiszę – _____

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

W języku polskim akcentujemy wyrazy na:

- **przedostatnią sylabę** w większości wyrazów,
- **na trzecią sylabę od końca** w:

— _____

— _____

— _____

— _____

— _____

— _____

- **czwartą sylabę od końca**, np. _____

2 Przeczytaj wypowiedzi na głos, a następnie podkreśl sylaby akcentowane we wszystkich czasownikach.

- *Już wiemy, dokąd pojedziemy na wycieczkę klasową. Zdecydowaliśmy się na Kraków!*
- *Super, ja też chciałbym tam pojechać.*
- *To może porozmawiaj ze swoją wychowawczynią. Wybralibyśmy się tam w dwie klasy. Byłoby weselej.*

3 Zaznacz szereg, w którym wszystkie wyrazy akcentuje się na trzecią sylabę od końca.

- ☐ pisałibyście, gramatyka, widzieliśmy
- ☐ fizyka, zamyka, pisałaby
- ☐ mówiłby, muzyka, siedemset
- ☐ prosiliby, wiedziały, książka

- ★ 4 Z podanych sylab utwórz przynajmniej trzy wyrazy różniące się miejscem występowania akcentu. Każdą sylabę możesz wykorzystać kilka razy. Powstałe słowa wpisz w odpowiednie rubryki tabeli.

ZA	PO	GRA	CIE	MY	LI	MA	BYŚ	BY	GA	ŁA
----	----	-----	-----	----	----	----	-----	----	----	----

Wyrazy, w których akcent pada na		
drugą sylabę od końca	trzecią sylabę od końca	czwartą sylabę od końca

- 5 Przeczytaj zamieszczone wypowiedzi. Następnie podkreśl w czasownikach sylaby akcentowane.

Przeprowadzili wywiad.

Przeprowadziliśmy turniej gier planszowych.

Przeprowadziliście staruszkę przez ulicę?

Przeprowadzilibyście wybory.

Przeprowadziłby plan.

**Wykonaj
ćwiczenie**
docwiczenia.pl
Kod: S616G5

- 6 Odgadnij nazwy i je zapisz, następnie podkreśl sylaby akcentowane.

- ćwiczenia, dyscyplina, sport – _____
- uczelnia, inżynier, technika – _____
- studia, polski, nauka – _____

Sztuka mówienia

- 7 Podane zdania przeczytaj głośno trzykrotnie z odpowiednią intonacją: jako oznajmujące, jako pytające, jako rozkazujące.

- Napiszesz charakterystykę.
- Wyjdziemy na dwór.
- Nagram koncert.

Sprawdź, czy potrafisz

1 Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia.

Tomek i Asia planowali wspólnie wakacyjny wyjazd. Dziewczyna przyniosła pięć przewodników po Europie, które poleciła jej pani w bibliotece.

- Może namówimy rodziców na wyprawę w Alpy? – zastanawiała się Asia.
- Ja wolałbym pojechać do parku rozrywki albo nad morze – powiedział Tomek.
- Hej, a co byś powiedział na kilkudniową wyprawę rowerową? – zaproponowała Asia.

A. Wynotuj z tekstu po jednym przykładzie wskazanych części mowy. Zaznacz kolorem sylabę akcentowaną.

Część mowy	Przykład z tekstu
czasownik	
rzeczownik	
przymiotnik	
liczebnik	
zaimek	
przysłówek	
przyimek	
spójnik	
wykrzyknik	
partykuła	

B. Podkreśl w tekście jedną linią czasowniki niedokonane, a dwiema liniami – dokonane.

C. Napisz, jakie funkcje pełnią w pierwszym zdaniu tekstu podane wyrazy.

Tomek i Asia – _____

planowali – _____

wspólnie – _____

wakacyjny – _____

wyjazd – _____

Pisownia trudnych form rzeczowników i przymiotników

Podręcznik, s. 52–53

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

- W rzeczownikach piszemy „-dztwo”, a w przymiotnikach „-dzki”, kiedy w wyrazach pokrewnych „dz” wymienia się na _____.
- W rzeczownikach piszemy „-ctwo”, a w przymiotnikach „-cki”, kiedy w wyrazach pokrewnych „c” wymienia się na _____.

2 Utwórz od podanych wyrazów przymiotniki zawierające litery *dz* lub *c*.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6S4RG

ludzie – _____

Belgrad – _____

wariat – _____

strzelec – _____

Sopot – _____

uniwersytet – _____

pirat – _____

literat – _____

Dla dociekliwych

3 Odszukaj w słowniku ortograficznym, jak należy zapisać rzeczowniki utworzone od podanych czasowników. Zapisz te formy.

wychodzić – _____

uchodzić – _____

- 4 Zapisz przymiotniki utworzone od wyróżnionych wyrazów. Następnie ułóż po jednym zdaniu z każdym z otrzymanych słów.

Bujna roślinność to znak rozpoznawczy **Tajlandii**.

Irlandię często nazywa się Zieloną Wyspą.

Jedną z największych atrakcji **Islandii** są gorące źródła.

Wspaniałe górskie widoki są wizytówką **Słowacji**.

- 5 Czym zajmują się osoby, do których należą zamieszczone wizytówki?

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6F7P5

Polakieruję każdy
samochód!
Będzie jak nowy!

lakiernictwo

*Jesteś ciekaw
swojej przyszłości?
Dobrze trafiłeś,
jasno widzę przyszłość
każdego!*

Trzeba skrócić sukienkę
albo przedłużyć spodnie?
A może potrzebujesz
nowej kreacji?
Zapraszam
do mojej pracowni!

Kursy pilotażu –
możesz zacząć od zaraz!

- 6 Utwórz od podanych wyrazów rzeczowniki zakończone na -dztwo lub -ctwo.

bogaty – _____

doradzić – _____

śledzić – _____

bracia – _____

biedak – _____

dowodzić – _____

- 7 Zapisz przymiotniki utworzone od podanych nazw miejscowości.

Katowice – _____

Grudziądz – _____

Mysłowice – _____

Swarzędz – _____

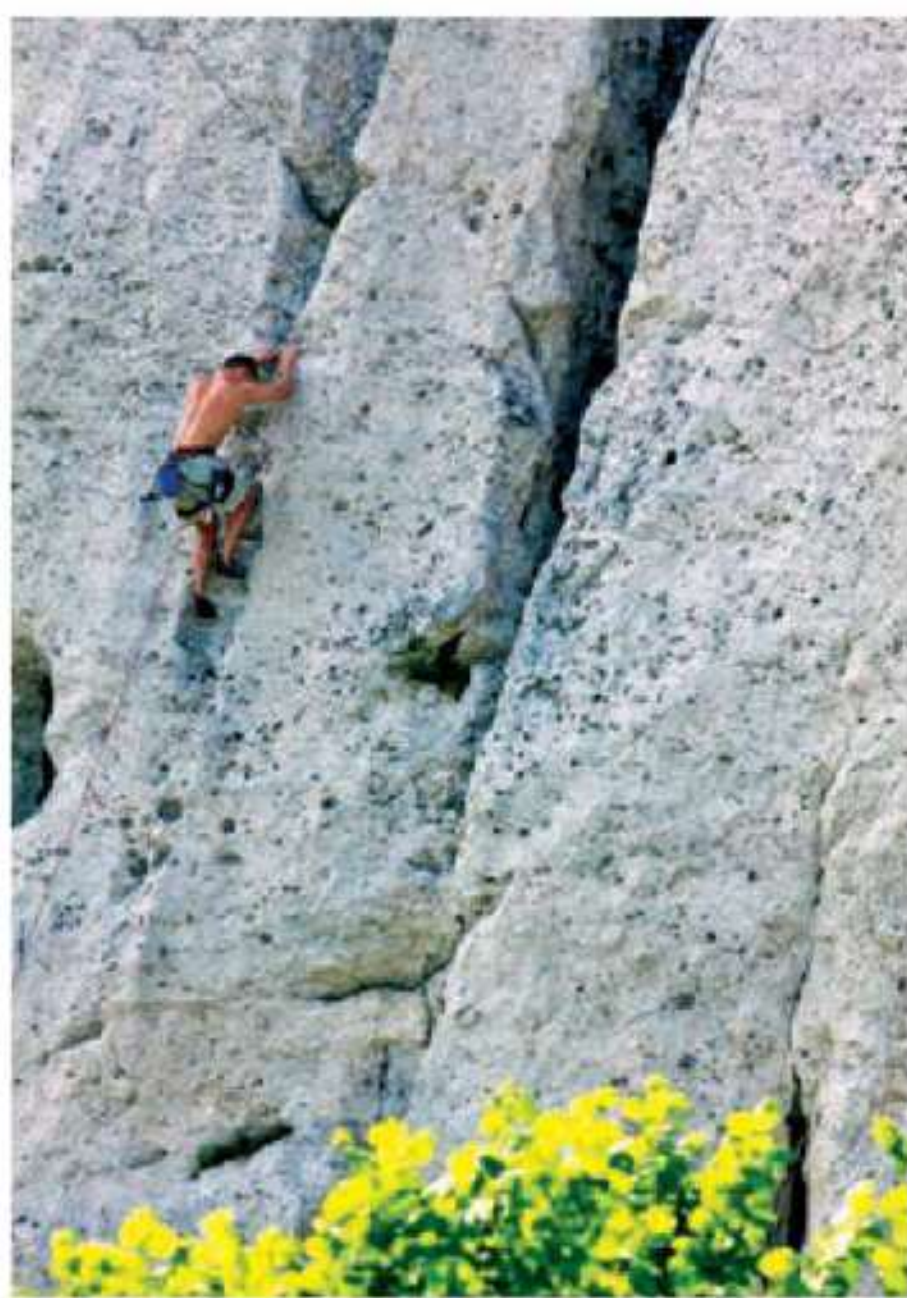
Biskupiec – _____

Stargard – _____

Siedlce – _____

Rajgród – _____

8 Uzupełnij zdania literą *dz* lub *c*.

Podstawą taterni_____twa
są dobra technika wspinaczkowa
i odpowiedni sprzęt.

Najpiękniejszy żaglowiec
floty szwe_____kiej zaginął
w Trójkącie Bermu_____kim.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S6RV5N

9 Wpisz hasła na podstawie podanych definicji. Zaznacz kolorem *dz* lub *c*.

--	--	--	--	--	--	--

ogół ptaków dzikich lub hodowanych

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

znajdowanie się lub mieszkanie w pobliżu kogoś, czegoś

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

zespół ludzi kierujących instytucją

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

coś paskudnego, brudnego, zanieczyszczonego

--	--	--	--	--	--	--	--	--

przemysł zajmujący się na przykład wydobywaniem węgla

Pisownia trudnych form czasowników

Podręcznik, s. 79–80

Moja notatka

- 1 Zapisz pięć czasowników, z których pisownią masz kłopot. Zaznacz kolorem miejsca, w których napotykasz trudności.

Dobra rada

Jeśli zastanawiasz się, czy w zakończeniu bezokolicznika zapisać -**źć** czy -**ść**, utwórz formę pierwszej osoby czasu przeszłego tego czasownika. Jeśli znajduje się w niej litera *z*, to bezokolicznik ma końcówkę -**źć**, a jeśli są to litery *s* lub *d, t* – to końcówką bezokolicznika jest -**ść**.

Przykłady:

nie**ś**ć – nio**s**łam, wie**ź**ć – wio**z**łam, wsia**ś**ć – wsiad**ł**em, gnie**ś**ć – gniot**ł**em

- 2 Od wyróżnionych wyrazów utwórz bezokoliczniki zakończone na -**ść** lub -**źć**.

Plotę androny – błazen.

Kradnę czas – telewizor.

Uwaga! **Gryzę** – sumienie.

Na pewno cię **zawiozę** – samochód.

Czasami **ponosimy** – nerwy.

- 3 Od podanych bezokoliczników utwórz formy pierwszej osoby liczby pojedynczej czasu przeszłego.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S6DAG9

Przykład: wyleźć, bo *wylazłem*

wynieść, bo _____ ugrząźć, bo _____

wynaleźć, bo _____ zanieść, bo _____

- 4 Utwórz bezokoliczniki podkreślonych czasowników.

- Zastanawiam się, czy sięgniesz po tę książkę. _____
- Przesuń plecak, bo nie mogę przejść. _____
- Czy wyjęłabyś zakupy z torby? _____
- Kopnij mocniej! _____

- 5 Zastosuj czasowniki podane w nawiasach w odpowiedniej formie czasu przeszłego.

Szybko (*wymknąć się* – 1. os. lp., r.ż.) _____ ze spotkania.

Za późno (*wcisnąć* – 2. os. lp., r.m.) _____ przycisk.

Zawodnik (*wziąć się*) _____ do roboty.

Zmęczone (*piąć się* – 1. os. lm., r.nm.-os.) _____ pod górę.

Dziękuję, że mnie (*wyręczyć* – 2. os. lm., r.nm.-os.) _____.

Widzowie (*zająć*) _____ wyznaczone miejsca.

- ★ 6 Od podanych czasowników osobowych utwórz formy bezokolicznika.

*wywieźli, kładła, grzęzną, wygarnął, wsiedli, przyjęliście,
rozgryzłam, wlaźło, wyjęłaś, płynęła, rozniosą*

Pisownia *nie* z różnymi częściami mowy

Podręcznik, s. 133–135

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

Nie piszemy rozdzielnie z:

2 Wypisz z węża literowego wyrazy. Poprzedź każdy z nich przeczeniem *nie*.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6FP2D

3 Podaj rzeczowniki z *nie* kojarzące się z wymienionymi słowami.

- słabość, bezradność, bezsilność – _____
- spór, sprzeczka, kłótnia – _____
- wątpliwość, rozterka, wahanie – _____

4 Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj polecenia.

Obejrzyj
film
docwiczenia.pl
Kod: S6K4QC

Niedawno w telewizji nadano program z udziałem naszej klasy. Dziennikarze nagrali materiał o niesamowitych wydarzeniach, których byliśmy świadkami. Otóż poszliśmy na wycieczkę do zamku, który wznosi się niedaleko naszej szkoły na niedużym wzgórzu. Aż nagle... Zza zwałów kamieni na dziedzińcu uniósł się żółtawy dym i zaczął płynąć w naszą stronę. „To duch, duch!” – piszczały dziewczyny. Nie pierwszy raz okazały się tchórzliwe. Nie wyglądało to dobrze, ale my – chłopaki – nie mogliśmy okazać strachu i ostrożnie podeszliśmy bliżej. Okazało się, że to pszczelarz, któremu uciekł rój. Odnalazł owady w zamku i okadzał je dymem, by zabrać wszystkie do ula. Niebezpieczeństwo nie było więc prawdziwe, a niepokój dziewczyn okazał się niemądry. Opowiedzieliśmy to wszystko dziennikarzom. Byliśmy zdziwieni, kiedy zobaczyliśmy w telewizji reportaż – urywał się w momencie, w którym zobaczyliśmy „ducha”, i nie było potem mowy o tym, co nastąpiło później. Nie bardzo wiedziałem, co o tym myśleć...

A Podkreśl w tekście wyrazy z *nie*.

B Odpowiedz na pytania za pomocą słów z częstką *nie* znajdujących się w tekście.

- Kiedy nadano program z udziałem Bartka?

- O jakich wydarzeniach opowiadał materiał dziennikarzy?

- Jak, zdaniem Bartka, wyglądała sytuacja, w której dzieciom ukazał się duch?

- Co okazało się nieprawdziwe, a co – niemądre?

★ 5 Zaznacz rzeczowniki, w których częstka *nie* oznacza zaprzeczenie.

*niebezpieczeństwo, niedźwiedź, niechęć, niedziela,
niedola, niewiasta, nietoperz, niewiara, niemowlę, nietakt*

6 Uzupełnij zdania częstką *nie*.

- Zobacz, na drzewach zostało już _____ wiele liści!
- W końcu to listopad! _____ długo będzie zima. _____ zdziwię się, jeśli w przyszłym tygodniu spadnie śnieg.

- Zdobyłem już dwa gole, a ty _____ postarałeś się nawet o jedną bramkę!
- _____ przyjrzałeś się dokładnie! _____ jestem od ciebie gorszy, bo dwa gole zdobyłem przed przerwą.

7 Ułóż ostrzeżenia lub zakazy, które mogłyby się znaleźć pod przedstawionymi znakami. Pamiętaj, aby wszystkie napisy zawierały wyrazy z *nie*.

nie + czasownik

nie + rzeczownik

nie + przymiotnik

8 Do wyróżnionych słów dopisz wyrazy bliskoznaczne z *nie*.

nudny film – _____

stary telewizor – _____

krótka reklama – _____

zepsuty owoc – _____

- 9 Uzupełnij informacje podanymi wyrazami z przeczeniem *nie*. Wyjaśnij, dlaczego te słowa należy zapisywać z częstką *nie* właśnie w taki sposób.

Prosimy o _____ się
wychylanie
za barierkę.

_____ regulaminu
przestrzeganie
będzie karane.

Pamiętaj! _____
jedzenie
słodczy = zdrowie.

Prosimy o _____
wchodzenie
do hali bez koszyków.

- 10 Podaj wyrazy bliskoznaczne zaczynające się od części *nie*.

mały – _____

tani – _____

zły – _____

brzydki – _____

cichy – _____

trudny – _____

- 11** Zapisz przysłowia i powiedzenie przedstawione na ilustracjach. Pamiętaj o regułach poprawnej pisowni *nie* z różnymi częściami mowy.

- 12** Ułóż z liter przysłówki z przeczeniem *nie*. Następnie utwórz od każdego z tych wyrazów formy stopnia wyższego i najwyższego.

ie b d n o r z e – _____, _____, _____

n b i s z e y k o – _____, _____, _____

o i e n d u ż – _____, _____, _____

- 13** Pionowymi liniami oddziel poszczególne przysłówki ukryte w szeregu. Następnie zapisz je z przeczeniem *nie* w odpowiednich rubrykach tabeli.

małowszędzietaniosmutnozawszepojutrzekolorowociemnobardzo
całkiemdalekotylkodosyćsłodkostraszniezaraz

Przysłówki pochodzące od przymiotników	Przysłówki niepochodzące od przymiotników
	<i>nie wszędzie</i>

- 14 Uzupełnij fragment bloga przeczeniem *nie* pisany łącznie lub rozdzielnie. Następnie napisz o swoim dniu podobny tekst, w którym użyjesz przeczenia *nie*.

Mój blog

Sobota

Ten dzień zaczął się wyjątkowo ____szczęśliwie! Zosia ____przyszła na czas do szkoły i ____mogłem sprawdzić zadania domowego z matematyki. A sami wiecie, że z liczenia ____jestem za mocny. Na początku lekcji zapytałem siedzącą ____daleko Olę, czy ____sprawdziłaby wyników, które zapisałem w zeszycie. Jak na ____szczęście w tej samej chwili pani wezwała mnie do odpowiedzi. ____pewnie podszedłem do tablicy i z ____wesołą miną zapisywałem dane do zadania. Okazało się, że ____potrzebnie się bałem! Wszystkie ćwiczenia rozwiązałem ____najgorzej i dostałem czwórkę.

O mnie

Mój profil

- 15 Wyjaśnij, dlaczego wyróżnione wyrazy we wszystkich przykładach zostały zapisane poprawnie.

Ten widok sprawił, że ogarnął mnie **niepokój**.

Niejedna osoba chciałaby zamieszkać w tak pięknym miejscu!

To **nie pokój**, lecz ogromna komnata królewska!

Ten zamek zdobi **nie jedna** wieża, lecz kilka wież.

- 16 Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.
Słowo *nieprzynoszenie* można by dodać do zestawu A/B, ponieważ C/D.

- A. *niestrudzenie, niespodziewanie, nieskomplikowanie*
- B. *nieogrzewanie, niewchodzenie, niezamykanie*
- C. jest to rzeczownik pochodzący od czasownika.
- D. jest to przysłówek w stopniu równym.

- 17 Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Wyraz <i>najpilniejszy</i> zapiszemy z przeczeniem <i>nie</i> łącznie.	P	F
Słowo <i>pilny</i> zapiszemy z przeczeniem <i>nie</i> oddzielnie.	P	F

Pisownia wyrazów wielką i małą literą

Podręcznik, s. 178–181

Moja notatka

- 1 Postaw literę M, jeśli dany wyraz należy zapisać małą literą, a W – jeśli wielką.

Dlaczego w zdaniu „Wszedłem na wysoką Górę” słowo „góra” zapisałeś wielką literą?

Chciałem zaznaczyć, że to była naprawdę wielka góra.

- ☐ przymiotnik pochodzący od nazwy regionu
- ☐ nazwa regionu
- ☐ nazwa mieszkańca regionu
- ☐ nazwa ulicy
- ☐ nazwa obrzędu
- ☐ pierwszy wyraz w tytule filmu
- ☐ przyimek wewnątrz tytułu czasopisma

- 2 Uzupełnij tekst wielkimi i małymi literami.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6WBUX

_____ębki, 7 _____ipca 2019 r.

Cześć!

Jesteśmy nad _____orzem. Mieszkamy
w _____ębkach. Kilka kroków przez las –
i już plaża! Podobno najpiękniejsza nad
_____ałtykiem! Mamy też blisko nad
_____ekę.

Pozdrowienia dla całej rodziny!

_____iotrek

_____an _____owalski

_____lica _____omarańczowa 7/15

01-123 _____omarańczowo

Dobra rada

Nie zapomnij, że wyrazy *ziemia*, *księżyc*, *słońce* piszemy małą literą, kiedy nie są terminami astronomicznymi.

Przykład:

W Japonii często dochodzi do trzęsień ziemi.

- 3 Ułóż wypowiedzi postaci ukazanych na fotografiach. Wykorzystaj podane wyrazy.

ziemia, Ziemia, słońce, Słońce

Dla dociekliwych

- 4 Uzupełnij zdania. Skorzystaj ze wskazówek w nawiasach. Kolory splecionych kół na fladze olimpijskiej symbolizują nazwy kontynentów:

- kolor niebieski – _____ (kontynent, na którym leżą Niemcy),
- czarny – _____ (płynie tu najdłuższa rzeka świata),
- czerwony – _____ (odkrył ją Krzysztof Kolumb),
- żółty – _____ (wznosi się tu najwyższy szczyt świata),
- zielony – _____ (najmniejszy kontynent).

Oznacza to, że w igrzyskach olimpijskich biorą udział: _____

(nazwy mieszkańców kontynentów).

- 5 Uzupełnij wypowiedzi odpowiednimi formami podanych wyrazów.

MAZUR, PANAMA

Uwielbiamy
tańczyć _____.

Choć całe wakacje
spędziłam w Mikołajkach,
nie spotkałam ani jednego
_____.

Nie noszę ani czapek, ani
kapeluszy, więc nie założę tej
_____.

Mój kuzyn wyjechał
do _____ –
to jedno z państw
w Ameryce Środkowej.

- 6 Wymyśl i zapisz tytuły zaprezentowanych czasopism. Przynajmniej jeden z tytułów powinien zawierać przymek lub spójnik.

- 7 Wykreśl z diagramu dziesięć nazw mieszkańców, a następnie zapisz je w wyznaczonych miejscach. Wyrazy mogą być zapisane pionowo, poziomo oraz wspak.

Nazwy mieszkańców:

B	U	Z	S	A	K	Ł	A	P	B
N	I	N	A	Z	R	O	M	O	P
C	G	H	Ą	Ć	Z	D	X	L	M
H	C	O	Ł	W	A	Z	N	K	P
D	I	J	Ł	M	Z	I	N	A	O
W	E	N	U	S	J	A	N	K	A
Z	I	E	M	I	A	N	I	N	Ś
E	K	L	Ó	P	T	I	Q	R	S
A	F	R	Y	K	A	N	I	N	S
F	G	D	Y	N	I	A	N	K	A

- planet:

- kontynentów:

- państw:

- regionów:

- miast:

- 8 Przepisz poprawnie zdania. Wstaw znaki interpunkcyjne.

NAULICYBRACKIEJMIESZKAŁHRABIAMOCHNACKIKTÓRY

CODZIENNIKUPOWAŁPRZEGLĄDKONFEDERACKI

Wykonaj
ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S6SN75

WALEJACHJEROZOLIMSKICHUCZNIOWIEWSTROJACHKRAKOWSKICHŚPIEWALIPIEŚNI

STANISŁAWAMONIUSZKI

PEWIENMIESZKANIECMARSASYSTEMATYCZNIEUCZYSIĘJĘZYKAFRANCUSKIEGO

IOGLĄDAFILMYKTÓREPOWSTAŁYWPARYŻUORAZZAJADABUŁKIPARYSKIE

Pisownia *q, ę* oraz *om, on, em, en*

Podręcznik, s. 204–207

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

W zakończeniach

- większości czasowników w 1. osobie
lp. w czasie teraźniejszym i przyszłym
prostym piszemy _____, na
przykład: „robić” – czas teraźniejszy:
ja _____, „zrobić” – czas
przyszły prosty: ja _____,
- czasowników w 3. osobie lm. czasu teraźniejszego i przyszłego prostego piszemy
_____, na przykład: „malować” – czas teraźniejszy: oni _____,
„namalować” – czas przyszły prosty: oni _____.

2 Do podanych zakończeń wyrazów dopisz odpowiedni początek spośród podanych w ramce.

KĄ, KOM, KON

_____PLET

_____TOMIERZ

_____STYTUCJA

_____FITURA

_____TO

_____BINEZON

_____DYCJA

_____BAJN

_____SAĆ

_____PIEL

_____PUTER

_____FLIKT

3 Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj polecenia.

To dopiero był koncert! Zasiadłem w fotelu, włączyłem radio i zamknąłem oczy, żeby nic mnie nie rozpraszało. Słyszę brawa – to wszedł dyrygent. I nagle znalazłem się w sali koncertowej. Dyrygent poprawił muszkę, podniósł pałeczkę i zaczęła płynąć muzyka. Po kolei odzywały się różne instrumenty – skrzypce, wiolonczela, kontrabas, później dołączyła do nich perkusja – bębny i talerze. Dyrygent wciąż nadawał tempo orkiestrze. Nagle rozbrzmiały gromkie oklaski, a ja się obudziłem. Okazało się, że zasnąłem.

A. Uzupełnij zdania wyrazami z tekstu zawierającymi *en* lub *on*.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S64QN7

- Największym spośród _____ smyczkowych jest _____. Nieco mniejsza jest _____.
- Podczas _____ niemal każdy _____ używa batuty.

B. Wyszukaj w tekście czasowniki, które w 3. osobie liczby pojedynczej czasu przeszłego kończą się na *-ął*, *-ęła*. Zapisz je w tej formie, a następnie podaj bezokoliczniki.

4 Przepisz tekst. Przekształć formy wyróżnionych czasowników tak, aby wypowiedź dotyczyła wydarzeń, które już się odbyły.

Mruczek **ściągnie** z biurka taśmę klejącą. **Zacznie** zabawę. **Pociągnie** za jeden koniec. **Stanie** i **mrugnie** oczyma. Po chwili **zwinie się** w kłębek i **zaśnie**.

- 5 Uzupełnij zdania podanymi rzeczownikami w odpowiedniej formie. Odpowiedz, z czego wynikają różnice w pisowni tych wyrazów.

Nagrania odbywają się w pomieszczeniu za _____.

Przyglądałam się lśniącym _____ samochodu.

} SZYBA

Wszystkim _____ w scenariuszu trzeba poświęcić sporo czasu.

Z wielką _____ przysłuchiwałem się tej audycji.

} UWAGA

Pod _____ znajdują się nazwiska osób, które nie zdały egzaminu.

Zrobiłam zdjęcie trzem _____ na obrazie.

} KRESKA

- 6 Podaj inne formy wyróżnionych rzeczowników lub wyrazy pokrewne, w których *ę* wymienia się na *ę* lub *ę* wymienia się na *ę*.

To był **błąd**! Nie miałem **pojęcia**, że w dżungli jest tak **gorąco** i ciemno. W tym **gąszczu** trudno cokolwiek zauważyć. Na dodatek zaplątałem się w **pajęczynę**. Ale przynajmniej nie dokucza mi **ziąb** i nie wydaję **pieniędzy**.

- 7 Dokończ zdania, zastępując fotografie rzeczownikami z *ę*, *em*, *ę*.

W audycji słyszeć odgłosy młodych zwierząt:

Ola włożyła do nowego piórnika

oraz

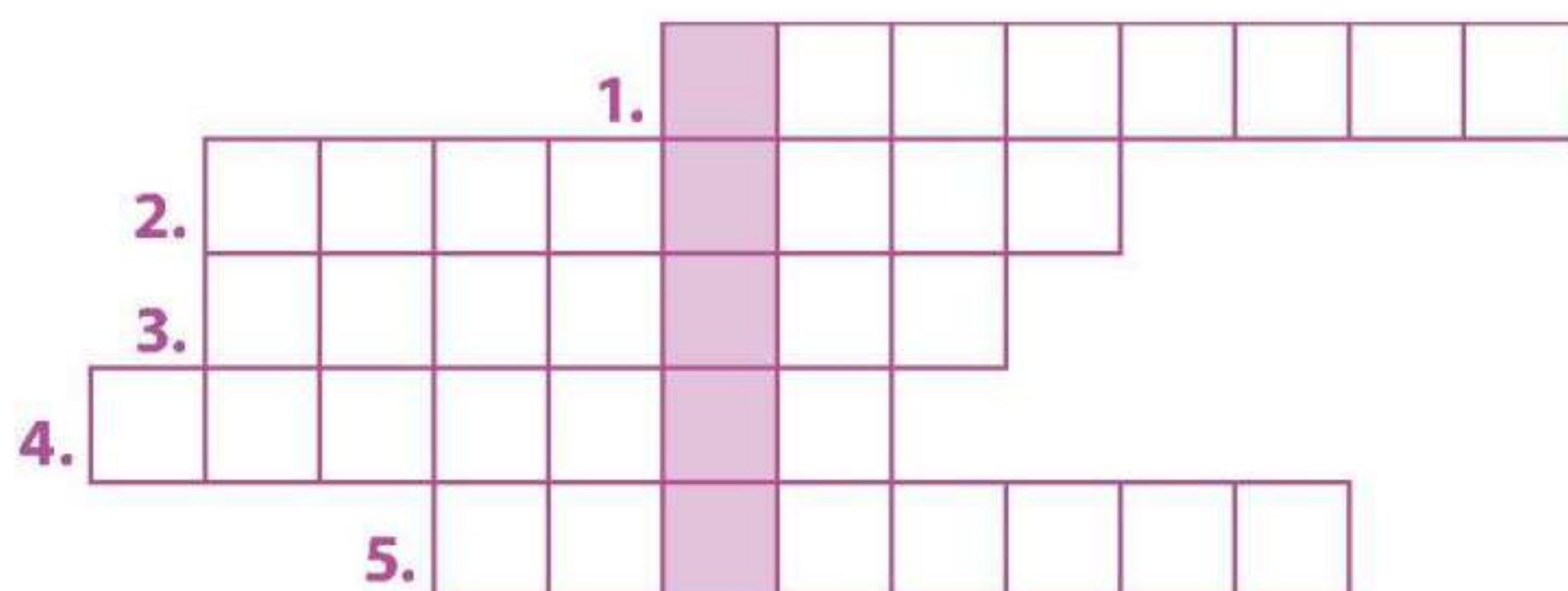

Dla dociekliwych

8 Rozwiąż krzyżówkę, a następnie ułóż zdanie z otrzymanym wyrazem.

1. Kiedy ktoś umarł, mówimy, że ... ducha.
2. Gdy dana osoba zaprzestała jakiejś działalności, ponieważ zadowolili się pierwszymi osiągnięciami, można o niej powiedzieć, że ... na laurach.
3. O kimś, kto zgasił zapał danej osoby, mówimy, że ... jej skrzydła.
4. Kiedy ktoś zrezygnował z danej rzeczy, to inaczej mówiąc: ... na nią ręką.
5. O osobie, która się na coś skusiła, powiemy, że ... haczyk.

Hasło:

9 Czym zajmują się poszczególne osoby w radiu?
Zapisz odpowiednie czasowniki zakończone na -ę.

Obejrzyj
film
docwiczenia.pl
Kod: S6JZZ2

10 Zastąp sformułowania w nawiasach wyrazami z *en, em, on* i *om*.

– Sprawdziłam w (notes zawierający spis wszystkich dni roku)

_____, że wyjazd na (teren z namiotami,

domkami lub przyczepami samochodowymi)

_____ już za 90 dni!

– Rozpoczynam (doprowadzenie budynku lub urządzenia do stanu używalności) _____. Kupiłem sobie nawet odpowiedni (jednoczęściowe ubranie robocze, będące połączeniem bluzy ze spodniami) _____.

11 Którymi literami należy uzupełnić poszczególne wyrazy? Zapisz poprawnie całe słowa.

EM	Z____BY	Ę
EN	S____SACJA	Ę
EM	D____BOWY	Ę
Ę	S____DZIA	EN
EN	TAL____T	Ę

12 Wymyśl dwa zdania składające się tylko z wyrazów zawierających *q, ę, om, on, em, en*.
Przykład: *Dyrygent Konstanty wciąż się szarogęsił: „nakazuję, dyktuję, zarządzę”.*

Pisownia wyrazów obcych

Podręcznik, s. 281–282

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę przykładami.

Wyrazy pochodzenia obcego, które zapisuje się

- zgodnie z wymową: _____,
- z zachowaniem pisowni oryginalnej: _____,
- na dwa sposoby – w wersji spolszczonej lub oryginalnej: _____.

2 Zastąp wyrazy w nawiasach słowami pochodzącymi z języka angielskiego.

- Jestem (miłośnikiem) _____ muzyki klasycznej.
- Nie lubię, gdy ktoś w kinie je (prażoną kukurydzę) _____.
- Zachowałeś się wobec mnie (uczciwie) _____ – doceniam to.
- Do mojej skrzynki pocztowej trafia dużo (niechcianych informacji) _____.

3 Uzupełnij wypowiedzi wyrazami obcego pochodzenia utworzonymi z liter w nawiasach.

- Rano idę na (nefitss) _____. A wieczorem będę jeść kielbaski z (largil) _____ – tata ma imieniny. A ty?
- Jadę na cały dzień do (uaparkqau) _____. Rodzice obiecali też, że na kolację zjemy smaczny turecki (ebkab) _____.

- 4 Do każdego z podanych wyrazów dopisz jego spolszczoną formę. W razie trudności skorzystaj ze słownika ortograficznego.

gadget – _____

collage – _____

manager – _____

pick-up – _____

- 5 Dokończ zdania wyrazami pochodzącymi z języka angielskiego, które można zapisywać na dwa sposoby – w wersji spolszczonej lub oryginalnej, angielskiej.

książki podróże foty gry muzyka
 naleśniki filmy

Moje pasje

książki psy rysunek dowcipy
 sport podróże naleśniki żarty

[O mnie](#)
[Foty](#)
[Dowcipy](#)
[Podróże](#)
[Filmiki](#)
[Archiwum](#)
[Linki](#)
[Kontakt](#)

Chętnie piję mleczno-owocowe
_____.

Lubię malować chmury za pomocą
farb w _____.

Uwielbiam frytki z dodatkiem
_____.

Często rozmawiam z moją przyjaciółką na
_____.

[komentuj](#)

6 Zastąp angielskie słowa ich polskimi odpowiednikami.

fun – _____

shopping – _____

party – _____

sorry – _____

event – _____

★ 7 Zapytaj koleżanki i kolegów, jakimi słowami obcego pochodzenia posługują się w codziennych rozmowach. Zapisz te wyrazy oraz wyjaśnij ich znaczenie.

Dla dociekliwych

8 Poszukaj w wiarygodnych źródłach odpowiedzi na podane pytania.

- Którą pisownię – *spojler* czy *spoiler* – zalecają językoznawcy?
- Co oznacza to słowo?
- Którego czasownika – *spoilować*, *spojlerować* czy *spoilerować* – należy używać?

Pisownia wyrazów z ó, u, rz, ż, ch, h

Podręcznik, s. 312–317

Moja notatka

1 Podaj przykłady słów do podanych reguł.

„Ó” piszemy:

- gdy wymienia się na „o”, „e”, „a”, na przykład: _____,
- w zakończeniach rzeczowników: „-ów”, „-ówka”, „-ówna”, na przykład: _____,
- w wyrazach z „ó” niewymiennym, na przykład: _____.

2 Dopisz do wyróżnionych słów wyrazy pokrewne, w których ó wymienia się na inną literę.

O sporcie

O mnie Piłka Siatkówka Koszykówka Rower Rolki Galeria Archiwum Kontakt

Ale **mróz**! Nawet rzekę skuł **lód**. To już **siódmy** dzień takiej pogody. W taki **chłód** nie chce mi się wychodzić z domu. Nawet **mój** pies nie wystawia głowy za **próg**. Czekam na **powrót** wiosny.

- 3 Uzupełnij wypowiedzi rzeczownikami, które w mianowniku liczby pojedynczej kończą się częstką *-ówka*.

Takie pyszne te parówki,
że zniknęły w mig z _____.

Jutro trudna jest kartkówka,
a wciąż pusta moja _____.

Głodne, pracowite mrówki
poszły do szkolnej _____.

Mama robi mi wymówki,
bo wróciła z _____.

- 4 Do podanych słów dopisz wyrazy przeciwstawne zawierające ó niewymienne.

dół – _____

wcześnie – _____

odważny – _____

suma – _____

- 5 Rozwiąż krzyżówkę. Litery z ponumerowanych pól utworzą hasło.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S682F7

Poziomo

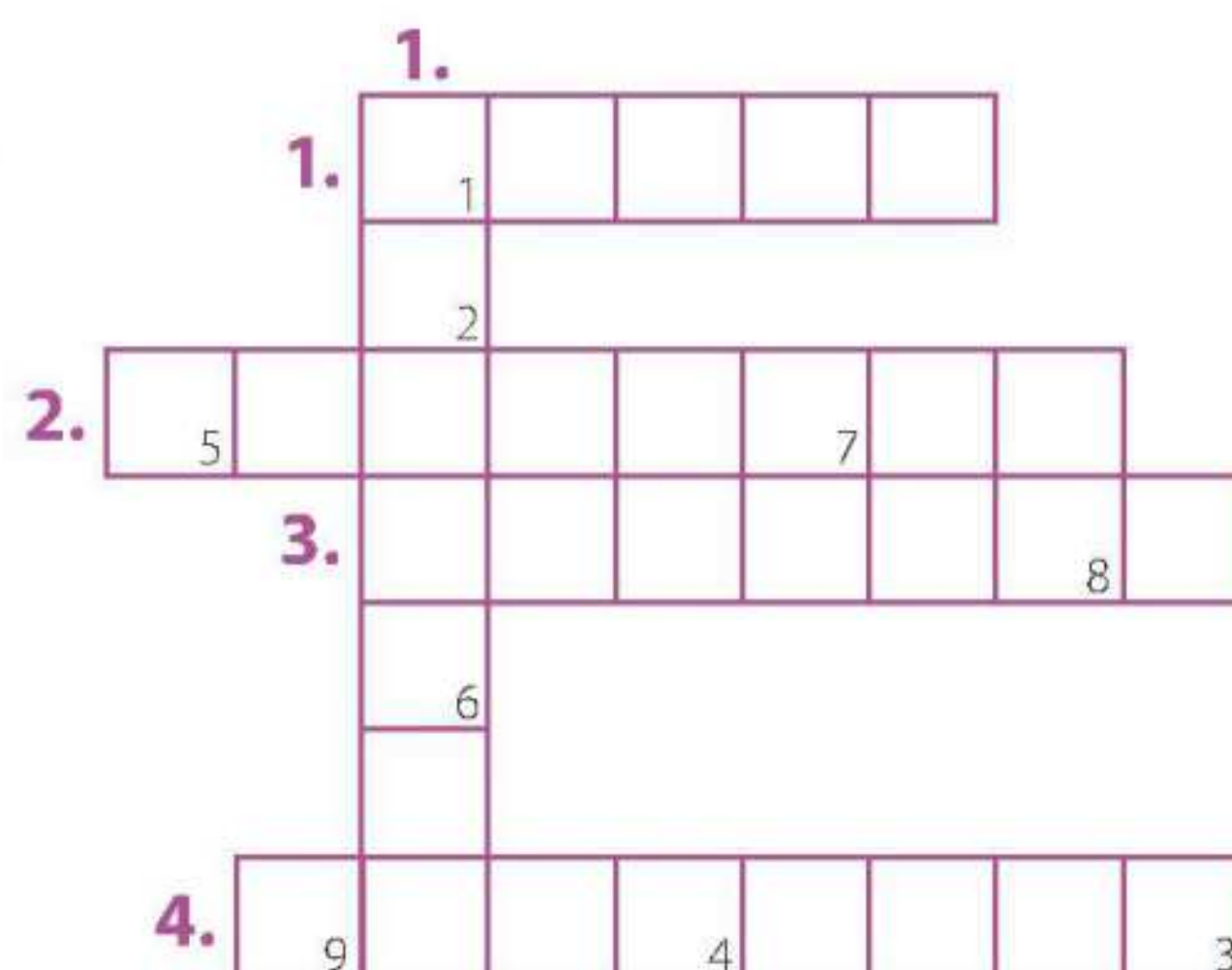
1. Komputerowy niszczy dane przechowywane na dysku użytkownika.
2. Wyciąg zawierający cenę towaru lub usługi.
3. Urządzenie do zatrzymywania pojazdów lub zmniejszania ich prędkości.
4. Nakrycie głowy z rondem.

Pionowo

1. Gwałtowny, silny wiatr.

Hasło:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

- 6 Przekształć ogłoszenia tak, aby znalazły się w nich wyrazy pokrewne do wyróżnionych słów, zawierające rz.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6VKCL

- Udzielamy **dobrych** rad. → Dobrze doradzamy.
- Zatrudnię kierowcę **traktora**. → _____
- Wyprzedaż dywanów we **wzory**. → _____
- Sprzedajemy torebki ze **skóry**. → _____

- 7 Dokończ łańcuch wyrazowy. Kieruj się zasadą, że ostatnia litera danego słowa jest pierwszą literą następnego wyrazu. Każda nazwa musi zawierać rz.

- 8 Wstaw w przysłowia wyrazy, w których rz występuje po spółgłosce. Podkreśl literę poprzedzającą ten dwuznak.

Cicha woda _____ rwie.

Nie mów hop, póki nie _____.

Na pochyłe _____ wszystkie kozy skaczą.

- 9 Ułóż podpisy do fotografii. Użyj nazw zakończonych na -erz lub -mistrz.

- 10 Podpisz każdą parę fotografii wyrazami, tak aby jeden był zdrobnieniem drugiego. Podkreśl literę, na którą wymienia się ż w wyrazach pokrewnych.

- 11 Napisz jak najdłuższe zdanie, w którym wszystkie słowa poza spójnikami i przymkami będą się zaczynać od litery ż. Nie powtarzaj wyrazów!

Przykład: *Żaba Żaneta żuła żyto, a żubr żegnał żeglarzy.*

- 12 Zastąp słowa i wyrażenia w nawiasach wyrazami z -aż, -eż lub -arz, -erz.

– Obwiążę ci rękę (opatrunkiem)

_____. Najpierw
jednak powiedz, jak to się stało.

– Niosłem bardzo ciężki (rzeczy
w walizkach) _____.

– Poplamiałem (część ubrania przy szyi)

_____. Wciąż brudzę
(ubrania) _____.

– A ja zgubiłam (notatnik z datami)

_____.

- 13 Utwórz zdrobnienia od wyróżnionych wyrazów. Na jaką literę wymienia się *ch* w tych zdrobnieniach?

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S62T4B

Blog Zuzi

[O mnie](#)
[Moje hobby](#)
[Galeria](#)
[Ulubione](#)
[Archiwum](#)
[Linki](#)
[Kontakt](#)

Co dzisiaj zrobiłam? Kupiłam **orzechy** i **blachę** do pieczenia pierniczków. Przygotowałam **łańcuch** choinkowy. Wyprasowałam sukienkę w **grochy**. Wysypałam ptakom **okruchy** chleba.

komentuj

- 14 Wstaw w odpowiednie miejsca *rz* lub *ż*. Następnie uzupełnij notatkę prasową utworzonymi wyrazami.

cię____ko, l____ejsza, ły____wiarz, mał____eństwo, p____eciwnie,
skar____ył, towa____yskiego, wy____utów, zadr____ały, ____ona

Konkurs tańca _____ na lodzie wygrało pewne
_____ z Łomży. _____ nie _____ się,
że jest mu _____ – wręcz _____ zapewniał, że jego
_____ jest _____ niż piórko. Pewnie dlatego nigdy
nie _____ mu ręce podczas _____ i podnoszeń.

- 15 Podkreśl wyrazy, których pisownię uzasadnia wymiana na inną literę. Zapisz te słowa.

żołnierz, groch, góra, morze, słówko, łóżko, puch

Sprawdź, czy potrafisz

- 1 Utwórz wyrazy pokrewne od wyróżnionych słów i zapisz je we wskazanych miejscach.

Mój brat Karol jest **asystentem** na uniwersytecie. Mieszka w hotelu (jakim?)

_____. Jego sąsiadem jest **Szwed**, który pracuje jako lektor języka

(jakiego?) _____. Karol postanowił spróbować swoich sił i od niedaw-

na uczy się tego języka. Jego zasób słów nie jest na razie zbyt **bogaty**, ale mój brat

twierdzi, że (co?) _____ wyrazów do nauczania się go nie przeraża.

- 2 Utwórz bezokoliczniki od podanych form czasownika.

• **Wzięłam** z ciebie przykład. _____

• **Zaczęłaś** bez nas? _____

- 3 Zapisz przeczenie *nie* łącznie lub rozdzielnie.

_____ czuję się dziś dobrze. _____ mogę jednak wrócić do domu,

bo _____ zabrałam kluczy. _____ uwaga czasem _____ popłaca.

Na _____ szczęście mama bierze udział w ważnym spotkaniu

i _____ odbiera telefonu. _____ źle się urządziłam!

- 4 Podaj po dwa tytuły znanych Ci książek oraz czasopism. Zapisz je poprawnie.

- 5 Wyjaśnij, dlaczego piszemy *q* i *om* w podanych zdaniach.

Rozmawiałem o tym z koleżanką.

Opowiedziałam o tym koleżankom.

Moja notatka

- 1 Napisz, w jakich sytuacjach używamy dwukropka. Jedną odpowiedź znajdziesz w wypowiedzi w dymku.

- 2 Wpisz dwukropek w odpowiednie miejsca.

- Jesteśmy gotowi, aby złożyć zamówienie. Poprosimy następujące dania sałatkę z tuńczykiem, tort warzywny, kotleciki z soczewicy, pizzę hawajską.
- Czy podać coś do picia?
- O, tak! Poprosimy soki pomarańczowy, jabłkowy brzoskwiniowy i porzeczkowy.

- 3 Wstaw dwukropek tam, gdzie to konieczne.

- Dzisiaj mam kilka lekcji matematykę, jęz. polski, jęz. angielski i geografię.
- Na jutrzejszą wyprawę spakuję dres, koszulkę, trampki i kurtkę przeciwdeszczową.
- Chcielibyśmy zwiedzić kilka europejskich stolic Pragę, Wiedeń, Rzym i Paryż.
- Interesuję się muzyką i lubię utwory różnych wykonawców Moniki Brodki, Dawida Podsiadły, Ewy Farnej.
- Ludzie często słuchają radia poza domem w sklepach, samochodach, na spacerze i w poczekalniach.
- Uwielbiam muzyków, którzy grają na kilku instrumentach trąbce, skrzypcach, gitarze.

- 4 Z podanych wypowiedzeń ułóż spójny tekst zawierający dialog. Wpisz dwukropki w odpowiednie miejsca.

Odpowiedziałam jak zwykle

Na co niepytany odezwał się mój brat

– Co chcesz na deser?

– Ptasie mleczko, oczywiście.

– Dlaczego wciąż wybierasz to samo?

Mama zapytała

- ★ 5 Na podstawie podanych fotografii ułóż zabawny tekst z dialogiem, w którym zastosujesz trzy dwukropki wprowadzające dialog i dwa dwukropki poprzedzające wyliczenie.

Znaki interpunkcyjne w dialogach

Podręcznik, s. 169–170

Moja notatka

- 1 Uzupełnij notatkę na podstawie ilustracji.

- Dwukropka używa się, aby

- Myślnik w dialogach służy do

Interpunkcja

- 2 Wpisz myślniki w odpowiednie miejsca.

Kiedy wyjedziemy na wycieczkę w góry? zapytała Kaśka.
Trudno powiedzieć odparł Krzysiek. Każdy mówi inaczej.
To może przeprowadźmy głosowanie? wtrącił się Kamil.
Świetny pomysł! pochwaliła Kaśka.

- 3 Uzupełnij wypowiedzi brakującymi znakami interpunkcyjnymi.

– Mam niepowtarzalne zdjęcia z wczorajszego koncertu – wykrzyknął rozemocjonowany Piotrek.
– Co cię tak cieszy – zapytała Olka – To przecież tylko zdjęcia
– Nie, to nie są takie zwykłe zdjęcia – zaprotestował chłopak – Zrobiłem selfie z gitarzystą Chcesz zobaczyć

- 4 Przekształć podane zdania w dialog, w którym wypowiedzi poszczególnych osób poprzedzisz myślnikami. Zastosuj też inne niezbędne znaki interpunkcyjne.

Tekst do przekształcenia	Tekst po przekształceniu
Kaśka powiedziała, że idzie do kina. Zapytałam, na co idzie. Odpowiedziała, że jeszcze nie wie, ale na pewno coś wybierze.	
Zaproponowałem koledze, żebyśmy nagrali filmik z okazji walentynek. Powiedział, że to niezły pomysł, i dodał, że to będzie miła niespodzianka dla dziewczyn.	

- 5 Do podanego tekstu wprowadź dialog. Zastosuj odpowiednią interpunkcję.

Zadzwonił dzwonek. Szybko spakowali plecaki i wybiegli na korytarz. Nagle z daleka usłyszeli głos

_____ powiedział Marek _____

Doskonale zrozumieli jego rozczarowanie. Właśnie rozpoczęła się długa przerwa i w planach mieli mecz piłki nożnej na boisku.

_____ zaproponował Maciek.

_____ odpowiedział Marek i wrócił do klasy.

Spojrzeli na niego ze współczuciem, popatrzyli po sobie. Nic nie mogli na to poradzić, więc pobiegli dalej, by zrealizować swoje plany.

Przecinek w zdaniu pojedynczym.

Przypomnienie wiadomości

Podręcznik, s. 232–233

Moja notatka

- 1 Określ, czy podane stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe.

Przecinek w zdaniu pojedynczym stawiamy zazwyczaj między częściami zdania odpowiadającymi na to samo pytanie.

P

F

Przecinka w zdaniu pojedynczym nie stawiamy przed spójnikami: *i, oraz, lub, albo, ani, czy*.

P

F

- 2 Uzupełnij podany tekst przecinkami.

Słońce czy deszcz – warto mieć w zapasie parasol. Najwygodniejsze modele to te kompaktowe. Są niewielkie składane lekkie. Zmieszczą się do plecaka oraz torebki. Niestety mają jedną poważną wadę. Delikatne druty albo się wyginają albo przerywają materiał parasola. Nikt nie potrzebuje pięknych lecz dziurawych parasoli.

- 3 Uzupełnij zdania o brakujące części zgodnie z informacjami podanymi w nawiasach. Wstaw przecinki w odpowiednie miejsca.

- (imiona trzech osób) _____ przygotowali razem projekt.
- (zawołanie, które ma zwrócić czyjąś uwagę) _____ zostawiła pani apaszkę.

- 4 Zastąp wybranymi słowami z ramki spójniki wyróżnione w podanych zdaniach. Każdego wyrazu możesz użyć tylko raz. Tam, gdzie to konieczne, wstaw przecinki.

albo, ale, bądź, czy, czyli, dlatego, jednak, lub, oraz, więc

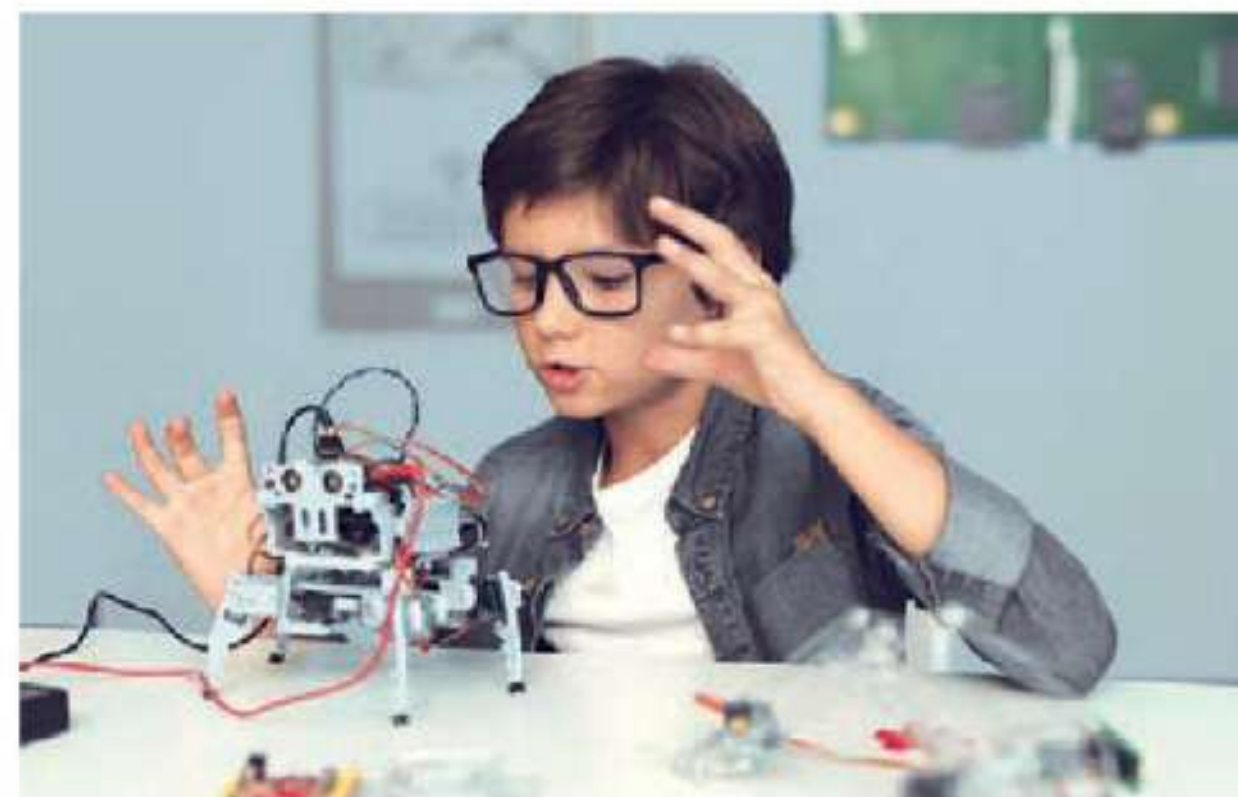
- Zima w górach bywa kapryśna, **toteż** niebezpieczna.

- Na stoku wiatr **i** temperatura zmieniają się bardzo szybko.

- Narciarzy w każdej chwili może zaskoczyć mgła **czy** śnieżyca.

- W trakcie wypoczynku w górach należy uważnie śledzić komunikaty pogodowe nadawane w radiu **lub** telewizji.

- 5 Podpisz fotografie. Zastosuj zdania pojedyncze z powtórzonym spójnikiem. Pamiętaj o właściwym postawieniu przecinka.

Moja notatka

- 1 Wybierz P przy zdaniu prawdziwym lub F – jeśli stwierdzenie jest fałszywe.

W nawiasie umieszczamy informacje główne.

P

F

Wielokropek zamieszczony w nawiasie informuje o tym, że fragment tekstu został opuszczony.

P

F

- 2 Uzupełnij zdania informacjami, które mogłyby się znaleźć w nawiasach.

Przykład: *Przyglądał się wystawie sklepowej, na której były instrumenty muzyczne (skrzypce, gitara, trąbka).*

- Chętnie kupiłaby sobie coś nowego do ubrania (zwłaszcza _____).
- Potrafi powiedzieć *dziękuję* w wielu językach (na przykład _____).

- 3 Wstaw nawiasy w odpowiednie miejsca.

W okresie oświecenia XVIII wiek tworzył Ignacy Krasicki.

Imię *Grażyna* od litewskiego przymiotnika *graži*, czyli piękna zostało wymyślone przez Adama Mickiewicza dla tytułowej bohaterki jego poematu.

Powszechnie przyjmuje się, że od imienia Karola Wielkiego władcy Franków pochodzi polski wyraz *król*.

-

Pan Rawlison, jeden z dyrektorów kompanii Kanału Sueskiego, i Władysław Tarkowski, starszy inżynier tejże kompanii, żyli od wielu lat w najściślej przyjaźni. Obaj byli wdowcami, ale pani Tarkowska, rodem Francuzka, zmarła z chwilą przyjścia na świat Stasia, to jest przed laty przeszło trzynastu, matka zaś Nel zgasła na suchoty w Heluanie, gdy dziewczynka miała lat trzy. Obaj wdowcy mieszkali w sąsiednich domach w Port-Saidzie i z powodu swych zajęć widywali się codziennie. Wspólne nieszczęście zbliżyło ich jeszcze bardziej do siebie i umocniło zawartą poprzednio przyjaźń. Pan Rawlison pokochał Stasia jak własnego syna, a zaś pan Tarkowski byłby skoczył w ogień i wodę za małą Nel. Po ukończeniu dziennych prac najmilszym dla nich odpoczynkiem była rozmowa o dzieciach, ich wychowaniu i przyszłości.

Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy* (fragment)

[illegible]

Poprawne użycie średnika

Podręcznik, s. 319–320

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

Średnik (;) to znak interpunkcyjny rozdziający fragmenty tekstu _____ niż kropka, a _____ niż przecinek.

2 Zastąp przecinek średnikiem tam, gdzie to możliwe.

- Przysłowia są mądrością narodu, nie dziwię się, że od dawna się je powtarza.
- Sportowców czekają ciężkie chwile, są jednak przygotowani, długo trenowali.
- Zaczął powtórkę przed pracą klasową, otworzył zeszyt i podkreślał ważne wiadomości.
- Każdego ucznia czeka nagroda, kto wie, czy to będzie tylko dobra ocena.

3 Wstaw średnik w odpowiednie miejsca.

Kropki nie stawiamy:

- po nazwiskach autorów, tytułach, nazwach wydawnictw na stronach tytułowych książek
- po tytułach czasopism, programów telewizyjnych (na ekranie), witryn internetowych
- na końcu haseł na plakatach, transparentach, wywieszkach
- na końcu wypowiedzi, które są formułami końcowymi listów.

- 4 Z podanych fragmentów ułóż zdania. Wstaw przecinki i średniki. Zadbaj o poprawną ortografię i interpunkcję.

I PODKREŚLIĆ ODMIENNE CZĘŚCI MOWY	POLECENIE BYŁO PROSTE	WYSTARCZYŁO PRZEPISAĆ ODPOWIEDNIE WYRAZY
-----------------------------------	-----------------------	--

IM WIĘCEJ DRZEW	IM DALEJ W LAS	TYM WIĘCEJ DRZEW	TYM ŁATWIEJ ZABŁĄDZIĆ
-----------------	----------------	------------------	-----------------------

- ★ 5 Dokończ podane wypowiedzenia tak, aby wymagały użycia średnika.

A. W zdaniu pojedynczym przecinek stawiamy:

– _____

– _____

– _____

B. Henryk Sienkiewicz – polski nowelista, powieściopisarz i publicysta _____

_____.

C. Można to było inaczej zaplanować _____

_____.

Sprawdź, czy potrafisz

- 1 Uzupełnij dialog odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi. Niektóre z nich możesz wykorzystać więcej niż raz.

[,] [.] [:] [?] [!] [-] [(] [)]

Nie mam na to siły wyznał Marek

Przecież dopiero dziewiąta rano zdziwiła się Agata

Racja ale wczorajszy trening był morderczy Krew pot i łzy tak mawia nasz trener

Teraz rozumiem Pierwsze lepsze zadanie będzie dla ciebie nie do zrobienia w takim stanie

- 2 Ułóż dwa zdania. W jednym zastosuj dwukropek, aby wprowadzić wyliczenie. W drugim wypowiedzeniu użyj średnika.

- 3 W każdym z podanych zdań popełniono błędy związane z użyciem przecinka. Zapisz poprawione wypowiedzenia.

Do premiery jeszcze dwa tygodnie a już nie ma biletów.

Aniu pomogłabyś Bartkowi z matematyką?

Pójdę na spacer, albo nie.

Charakterystyka

Podręcznik, s. 35–37

Moja notatka

1 Napisz, w jaki sposób mogą się objawiać podane cechy charakteru.

• ciekawość:

• gościnność:

• nieśmiałość:

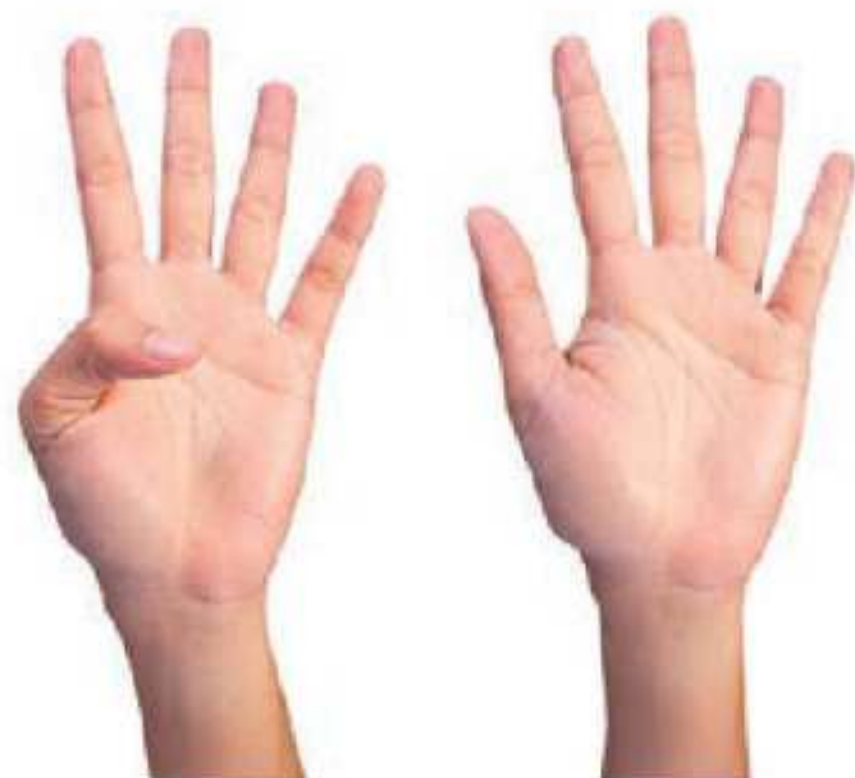
2 Uzupełnij tabelę. Do podanych słów dopisz wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne.

wyrazy bliskoznaczne		wyrazy przeciwstawne
	energiczny	
	sympatyczny	
	wesoły	
	smutny	
	szczery	
	kłótlivy	

3 Określ, o jakich cechach charakteru świadczą podane przykłady zachowań.

- zawsze wymyśli coś ciekawego – _____
- można na nim polegać – _____
- można mu powierzyć każdy sekret – _____
- potrafi sobie poradzić w każdej sytuacji – _____

4 Uzupełnij frazeologizmy na podstawie fotografii.

mieć _____,
czyli **być leniwym**

rzucić _____,
czyli **być rozrzutnym**

chodzić _____,
czyli **być marzycielem**

mieć _____,
czyli **być nieczułym**

5 Przeczytaj tekst, a następnie zmień zdania tak, by uniknąć powtórzeń podkreślonych czasowników. Zapisz tekst.

Karol jest niezwykle pracowitym chłopcem. Można powiedzieć, że jest wzorem pracowitości. Przy wszystkim, co robi, jest niezwykle staranny. Jest również bardzo pomysłowy.

Dla dociekliwych

6 Odszukaj w słowniku frazeologicznym, jakich cech dotyczą podane sformułowania. Zapisz te cechy.

- być jak chorągiewka na dachu – _____
- mieć serce na dłoni – _____
- być bez serca – _____

★ 7 Jakie informacje o cechach bohatera można wyczytać z podanych scenek i wypowiedzi postaci?

- 8 Napisz krótką charakterystykę wybranej przez siebie osoby. Użyj co najmniej dwóch poznanych frazeologizmów dotyczących cech charakteru.

przedstawienie
postaci

wygląd

usposobienie

sytuacja, w której
cecha się
ujawniła

ocena postaci

Opis przeżyć wewnętrznych

Podręcznik, s. 70–72

Moja notatka

- 1 Napisz, jakie elementy powinny się znaleźć w opisie przeżyć wewnętrznych.

- 2 Zapisz nazwy uczuć, które mogłyby Ci towarzyszyć w podanych okolicznościach.

- przyjaciółka zdradziła Twój sekret:

- wypadł Ci z ręki Twój nowy smartfon:

- poinformowano Cię o Twojej wygranej w konkursie:

- dzięki Twojej pomocy kolega poprawił ocenę z matematyki:

- wskazano Cię jako idealną osobę do pełnienia funkcji gospodarza klasy:

- 3** Podkreśl związki frazeologiczne, które opisują przejawy zdziwienia i zaskoczenia. Napisz, jakie stany zostały opisane przez pozostałe sformułowania.

*serce jej pękło, nie mieściło mu się w głowie, położył uszy po sobie,
stała jak wryta, zrobili wielkie oczy, wstała lewą nogą, to spędzało im
sen z powiek, zamienił się w słup soli, zacierał ręce,
obeszli się smakiem, odebrało nam mowę*

[illegible]

- 4** Napisz, jakimi sytuacjami mogły być wywołane podane uczucia.

- tęsknota – _____
- дума – _____
- załamanie – _____
- podziw – _____
- nadzieja – _____
- zadowolenie – _____
- zniechęcenie – _____

- 5 Nazwij uczucia i emocje, jakich można doświadczać w sytuacjach ukazanych na fotografiach.

ukazane emocje i uczucia: _____ _____	ukazane emocje i uczucia: _____ _____
zewnętrzne oznaki uczuć i emocji: _____ _____	zewnętrzne oznaki uczuć i emocji: _____ _____

- 6 Przyporządkuj podanym opisom odpowiednie określenia z ramek odnoszące się do sposobu wyrażania emocji.

mimika (wyraz twarzy)

spojrzenie

gesty

siła i barwa głosu

_____ odezwał się nieśmiało

_____ ze zdenerwowania aż przygryzł wargę

_____ wzruszył lekceważąco ramionami

_____ ledwie powstrzymywała zbierające się w jej oczach łzy

_____ zgaszona twarz oddawała jej cierpienie

_____ krzyknął na cały głos

_____ nerwowo poruszał palcami

★ 7 Podany dialog uzupełnij słownictwem opisującym przeżycia wewnętrzne.

– Ogłosili wyniki?

– Tak! Zaraz po twoim wyjściu.

– I co?

– Proszę, powiedz!

– Wygrałeś!

– Naprawdę, to niemożliwe!?

– A jednak. Szykuj się, zaraz wyjdiesz po nagrodę.

Dla dociekliwych

8 Korzystając z dostępnych słowników, dopisz co najmniej dwa związki z każdym z podanych wyrazów.

Przykład:

smutek – kogoś dręczy smutek, odczuwać smutek, kogoś ogarnia smutek

• radość – _____

• rozpacz – _____

• gniew – _____

• tęsknota – _____

• miłość – _____

• strach – _____

9

*całą duszą, coś się w głowie nie mieści,
zapierać dech w piersiach, być w siódmym niebie,
cały/cała w skowronkach, wyskoczyć ze skóry, chwytając za serce*

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym

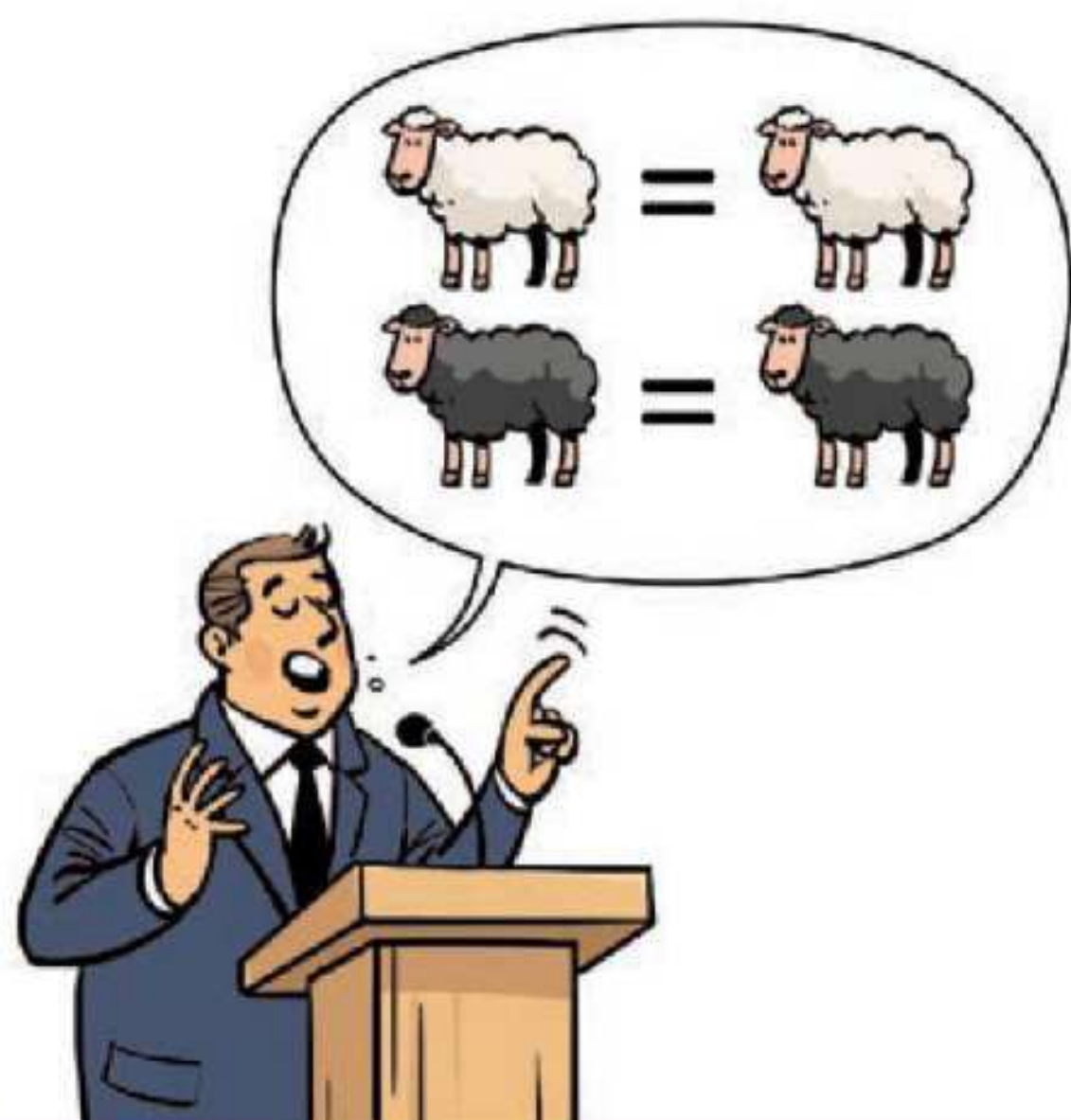

Podręcznik, s. 123–125

Moja notatka

1 Wyjaśnij podane pojęcia.

• Teza:

• Argument:

2 Sformułuj tezę do podanych argumentów.

Dzięki uprzejmemu zachowaniu łatwiej porozumieć się z innymi.

Dobre maniery pomagają nawiązać kontakt.

Grzeczność sprawia, że inni życzliwiej nas traktują.

Teza: _____

Postępowanie zgodnie z dobrymi radami pomaga uniknąć wielu błędów.

Kiedy posłuchamy czyjejś rady, nie tracimy czasu na poszukiwanie rozwiązania.

Sami pokazujemy, że jesteśmy mądrzy, ponieważ potrafimy skorzystać z mądrości innych.

Teza: _____

Dobra rada

Tezę wyrażamy w formie zdania oznajmującego i wprowadzamy za pomocą sformułowań typu: *Uważam, że...; Sądzę, że...; Zgadzam się z twierdzeniem, że...; Moim zdaniem...*

- 3 Określ, które z podanych argumentów odwołują się do faktów i logiki, a które – do emocji. Wpisz odpowiednią literę.

L – argumenty odwołujące się do faktów i logiki

E – argumenty odwołujące się do emocji

	Częste słuchanie muzyki, zdaniem badaczy, obniża poziom zdenerwowania.
	Gdyby zależało ci na prawdziwym odpoczynku, słuchałabyś tylko muzyki klasycznej.
	Lekarze zauważyli, że muzyka klasyczna łagodzi cierpienie pacjentów.
	Raport Biblioteki Narodowej podaje, że jednym z powodów spadku czytelnictwa może być popularność rozrywki cyfrowej.

- 4 Określ, jaki charakter mają podane wypowiedzenia. Zapisz T, jeżeli zdanie jest tezą, A – jeżeli jest argumentem, lub P – jeżeli to przykład.

Przykład:

Zbyt długie oglądanie telewizji niekorzystnie wpływa na zdrowie człowieka. T

Po pierwsze, promieniowanie emitowane przez ekrany niszczy wzrok. A

Każdy po spędzeniu pewnego czasu przed telewizorem zaczyna mrużyć oczy, co oznacza, że są one już zmęczone. P

Zdaniem ekspertów kontakt ze zwierzęciem pozwala obniżyć poziom stresu. _____

Głaskanie mojego kota często poprawia mi samopoczucie. _____

Uważam, że obecność zwierząt w domu pozytywnie wpływa na samopoczucie domowników. _____

Należy także podkreślić, że dzięki zwierzętom nastolatkom ucą się odpowiedzialności. _____

Mój kot żalosnym miauczeniem nauczył mnie, że nie mogę zaniedbywać jego potrzeb. _____

Dzięki regularnym spacerom z psem zauważyłem, że mniej męczę się podczas gry w piłkę. _____

Spacery z psem wpływają na poprawę naszej kondycji fizycznej. _____

- 5 Dokończ wypowiedzi tak, aby powstały argumenty.

Dom to nie są tylko ściany _____

Podróżowanie jest sposobem _____

Warto rozmawiać z rodzicami, ponieważ _____

- 6 Czy zgadzasz się z powiedzeniem: *Sport to zdrowie*? Napisz dwa argumenty za oraz dwa przeciw.

TEZA: <i>Sport to zdrowie</i>	
za	przeciw

- ★ 7 Na podstawie bajki Ignacego Krasickiego sformułuj tezę. Poprzyj ją jednym argumentem logicznym i jednym emocjonalnym.

Żółw i mysz

Że zamknięty w skorupie niewygodnie siedział,
 Żałowała mysz żółwia; żółw jej odpowiedział:
 „Miej ty sobie pałace, ja mój domek ciasny;
 Prawda, nie jest wspaniały – szczupły, ale własny”.

Teza: _____

Argument logiczny: _____

Argument emocjonalny: _____

Dobra rada

Autor wypowiedzi argumentacyjnej łatwiej osiągnie swój cel (przekona odbiorców do swojego stanowiska), kiedy jego wywód będzie uporządkowany. Warto więc skorzystać ze sformułowań, które pomogą zapanować nad układem argumentów, np.

- *Słuszność mojej tezy potwierdza argument/przykład...*
- *Pierwszym argumentem na poparcie postawionej przeze mnie tezy jest...*
- *Kolejnym potwierdzeniem będzie postawa/zachowanie bohatera...*

Dla dociekliwych

8

Poszukaj w internecie pięciu argumentów odwołujących się zarówno do faktów, jak i logiki, które uzasadniają tezę: *Warto się wysypiać*. Zwróć uwagę na wiarygodność stron, z których chcesz skorzystać.

Sztuka mówienia

9

Przekonaj koleżankę lub kolegę, że warto spotykać się ze znajomymi. Podaj trzy argumenty i uporządkuj je od najważniejszych do najmniej ważnych.

- 10** Przygotuj krótką wypowiedź argumentacyjną, w której udowodnisz, że reklamy przynoszą więcej szkody niż pożytku.

teza

zapowiedź
dalszych
rozważań

pierwszy
argument
i przykład

drugi
argument
i przykład

wniosek

Wypowiedź twórcza

Podręcznik, s. 171–173

Moja notatka

- 1 W jaki sposób możesz urozmaicić wypowiedź twórczą?

- 2 Napisz wstęp opowiadania na podstawie podanych zdjęć. Wprowadź czytelnika w nastrój, opisując miejsce, czas zdarzeń i towarzyszące bohaterom uczucia.

- 3 Na podstawie podanych planów wymyśl i zapisz tytuły opowiadań.

Tytuł: _____

1. Wyjazd rodziców.
2. Przygotowanie obiadu przez babcię.
3. Zasłabnięcie babci.
4. Sąsiadzka pomoc.
5. Powrót rodziców.

Tytuł: _____

1. Wyjazd nad morze.
2. Przerwa w podróży.
3. Zabawa z siostrą.
4. Nieoczekiwane zdarzenie.
5. Szczęśliwy dojazd do celu.

- 4 Wpisz w wyznaczone miejsca odpowiednie wyrazy z ramki wskazujące następstwo czasowe.

potem, wreszcie, po chwili, wtedy, najpierw

_____ z obojętną miną przekartkował książkę. Czekał na kolegę.
 _____ wyrzucił przez okno i przyjrzał się uważnie przechodniom.
 _____ spostrzegł zagadkowego mężczyznę, który
 szybko zniknął za rogiem budynku. _____ usłyszał pukanie do drzwi,
 _____ przyszedł wyczekiwany gość.

- 5 Uzupełnij tabelę.

Bohater opowiadania	Imię i nazwisko znaczące (nie może być obraźliwe!)	Znaki szczególne, cechy charakterystyczne
piosenkarka		
maniak komputerowy		

- 7 Zaproponuj wstęp opowiadania zaczynający się od wybranych przez Ciebie słów z ramki.

*Historia, którą opowiem, wydarzyła się...; Działo się to...;
Było słoneczne lipcowe przedpołudnie...; Gdy wieczorem spadł deszcz,...;
To, o czym chcę wam opowiedzieć, zdarzyło się...;
Pewnego dnia...; Wydarzenia, których będziecie świadkami,...*

Dla dociekliwych

- 8 Sprawdź, jakie były zakończenia wymienionych utworów. Następnie przyporządkuj poszczególnym tytułom odpowiednie litery oznaczające typy zakończeń.

A. szczęśliwe zakończenie B. zakończenie otwarte (pozwalające na snucie różnych rozwiązań) C. zaskakujące zakończenie
D. zakończenie zawierające morał

- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii: Lew, Czarownica i stara szafa* ☐
- Jan Brzechwa, *Akademia pana Kleksa* ☐
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem* ☐
- Ignacy Krasicki, *Lew i zwierzęta* [Gdy się wszystkie zwierzęta u lwa znajdowały] ☐

★ 9 Uzupełnij opowiadanie.

Tytuł opowiadania:

Przed pustą salą gimnastyczną siedział przygnębiony chłopak wpatrzony w ekran telefonu. _____

Opisz szkolny korytarz i pojawienie się dziewczyny.

Dziewczyna podeszła do chłopca.

Opisz przeżycia wewnętrzne bohaterów.

Kiedy opanowali emocje, dziewczyna zaczęła rozmowę:
– To nie tak miało być...

Napisz dialog między bohaterami.

Zaciekawiony chłopak dopiero teraz zauważył _____

Opisz wygląd dziewczyny.

Po chwili razem weszli do sali gimnastycznej, w której nagle _____

Opowiedz, co się dalej wydarzyło.

I pomyśleć, że _____

Napisz zakończenie.

Opowiadanie twórcze na podstawie baśni lub legendy

Podręcznik, s. 216–218

Moja notatka

- 1 Napisz, w jaki sposób w opowiadaniu można twórczo wykorzystać baśń lub legendę.

- 2 Zredaguj wstęp, w którym opisziesz pogodę w podanych sytuacjach.

- Rybak wrócił do złotej rybki z ostatnim życzeniem swojej żony.

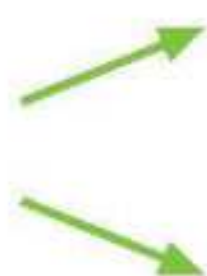
- Lech ujrzał orła lądującego w swym gnieździe na szczycie wielkiego dębu.

- 3 Zapisz inne niż w oryginalnych utworach możliwe skutki podanych zdarzeń.

Bazyliśzek spojrział na przybysza.

Rybak złowił złotą rybkę.

- 4 Wykonaj podane zadania dotyczące bohaterów baśni oraz legend.

A. Podkreśl trzy cechy, którymi wyróżniają się Kopciuszek oraz pan Twardowski.

lekkomyślność
pracowitość
skromność
dobroć
szczerłość

pomysłowość
spryt
odwaga
chciwość
łatwowierność

B. Podaj przykłady zachowań bohaterów, które oddają jedną z przypisanych im cech.

Kopciuszek: _____

Pan Twardowski: _____

C. Wymyśl sytuację współczesną, w której bohaterowie mogliby się wykazać jedną z charakterystycznych dla nich cech.

Przykład: *Piast – cecha: gościnność; współczesna sytuacja – ktoś spragniony i głodny prosi o pomoc nieznanego, który dzieli się z potrzebującym.*

Kopciuszek – cecha: _____

• współczesna sytuacja: _____

Twardowski – cecha: _____

• współczesna sytuacja: _____

- 5** Wybierz dwóch dowolnych bohaterów baśni lub legendy. Następnie napisz krótki dialog, który mogliby ze sobą prowadzić. Wykorzystaj swoją wiedzę na temat lektur, z których pochodzą ci bohaterowie.

[illegible]

- 6** Przygotuj wpis o życiu w lepiance nad brzegiem morza, który na swoim blogu mogłaby umieścić żona rybaka z *Bajki o rybaku i złotej rybce*.

Z życia w lepiance

O sobieFotoSportKsiążkiRodzinaArchiwumLinkiKontakt

- ★ 7 Uzupełnij opowiadanie o Wandzie, w którym zmienisz historię życia tej bohaterki.

Tego wieczoru na twarzach biesiadników panował smutek. Wanda z pozoru była beztroska jak zawsze, jednak w jej oczach widać było

Nadaj opowiadaniu tytuł.

Napisz, co wyrażały jej oczy.

Służba wносиła kolejne posiłki

Opisz ucztę.

Wreszcie nad Wawelem zapadła noc. Pogasły wszystkie światła, posnęli wszyscy mieszkańcy, nawet strażnicy ucieli sobie drzemkę. Nikt nie zauważył, że Wanda opuszcza zamek i idzie w stronę Wisły.

Opisz, co następnie zrobiła Wanda.

Wprowadź nowego bohatera.

Zastosuj minimum dwa z podanych elementów: monolog, dialog, zwrot akcji, opis przeżyć wewnętrznych.

Nazajutrz wielka radość i niewysłowione szczęście opanowały Kraków. Cieszyli się również posłowie Rytgiera, którzy jeszcze nie wyjechali z grodu.

Opowiadanie twórcze na podstawie mitu lub przypowieści

Podręcznik, s. 269–271

Moja notatka

- 1 Zapisz po dwie cechy mitu oraz przypowieści.

• mit

• przypowieść

- 2 Rozwiń wstępy opowiadań: wprowadź miejsce i czas zdarzeń oraz zbuduj nastrój.

A. Inna wersja mitu o Demeter i Persefonie

Tak bardzo tęskniła za córką, że nie mogła siedzieć beczynn timerz czekać, aż Zeus się nad nią ulituje i zdradzi, co się stało z Persefoną.

B. Współczesna wersja przypowieści o talentach

Tego dnia najpierw usłyszeliśmy dudniące kroki, a potem naszym oczom ukazała się nowa nauczycielka matematyki.

- 3 Do postaci mitologicznej dobierz atrybuty. Następnie wymyśl ich zastosowanie – inne niż w micie.

*piorun, sowa, młot kowalski,
sandały ze skrzydłami, trójząb*

Postać	Atrybut	Zastosowanie atrybutu
Hermes		
Posejdon		
Zeus		
Atena		
Hefajstos		

- 4 Odgadnij, kim są mitologiczne postacie ukazane w centralnej części obrazu Carla [czytaj: karla] Saraceniiego. Następnie wymyśl, w jakiej współczesnej sytuacji mogłyby wziąć udział, i krótko ją opisz. Uwzględnij cechy tych bohaterów.

5 Pod każdą z instytucji, przedstawionych na fotografiach, zapisz imię bohatera mitu bądź przypowieści, który z racji swoich cech mógłby w niej pracować.

- Ułóż krótki dialog, w którym wybrany przez Ciebie bohater wytłumaczy dyrektorowi, dlaczego jest najlepszym kandydatem do pracy w tej instytucji.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

- 6 Wyobraź sobie, że jesteś wskazanym bohaterem we wspomnianej sytuacji. Uzupełnij tabelę.

Syzyf cieszy się łaską bogów olimpijskich, ucztuje z nimi.	
widzę	
słyszę	
Pobity przez zbójców wędrowiec widzi, że zbliża się ku niemu Samarytanin.	
widzę	
słyszę	

- 7 Napisz zakończenia podanych utworów według wskazówek.

A. Zaskakujące zakończenie przypowieści o pannach roztropnych i nierozsądnych.

B. Zabawne zakończenie mitu o Syzyfie.

- ★ 8 Uzupełnij opowiadanie o Prometeuszu, który przeniósł się do XXI wieku. Nadaj tytuł swojemu tekstowi.

Owego dnia _____

Opisz porę dnia,
pogodę, miejsce
oraz nastrój.

Wprowadź
bohatera –
Prometeusza.

Po dwóch godzinach baczego przyglądania się mijającym go ludziom Prometeusz

Napisz, co
dalej zrobił
Prometeusz.

Zastosuj
minimum trzy
z podanych
elementów:
monolog, dialog,
zwrot akcji,
opis przeżyć
wewnętrznych,
opis postaci,
opis miejsca.

Napisz szczęśliwe
zakończenie.

List oficjalny

Podręcznik, s. 299–301

Moja notatka

- 1 Napisz, jakie informacje powinny się znaleźć w podanych elementach listu.

W liście oficjalnym zamieszczę:

- we wstępie: _____

- w rozwinięciu: _____

- w zakończeniu: _____

- 2 Wpisz do tabeli zwroty grzecznościowe charakterystyczne dla listu oficjalnego.

Zwroty grzecznościowe	
rozpoczynające list	kończące list

Dobra rada

Pamiętaj, że podczas pisania oficjalnego e-maila obowiązują takie same zasady, jak w wypadku redagowania listu oficjalnego. Używaj więc zwrotów grzecznościowych w nagłówku i w zakończeniu listu. Pomijaj datę oraz szczegółowe dane adresata i nadawcy, ponieważ są one uwzględnione w programach pocztowych i w temacie korespondencji.

- 4 Napisz list do dyrektora Twojej szkoły z prośbą o zorganizowanie kiermaszu rękodzieła.

nazwa miejscowości i data

informacja o nadawcy

dane odbiorcy

WSTĘP

W imieniu uczniów klasy VI zwracam się z uprzejmą prośbą

o _____

ROZWINIĘCIE
Przedstaw
argumenty
uzasadniające
Twoją prośbę.

ZAKOŃCZENIE
Ponów prośbę
i zaznacz
korzyści płynące
z realizacji
przedsięwzięcia.

FORMUŁA
KOŃCZĄCA
LIST

Sprawdź, czy potrafisz

- 1 Opisz krótko, co mogą czuć postacie ukazane na fotografii.

- 2 Nie było Cię w szkole i chcesz się dowiedzieć, o czym rozmawialiście w trakcie omawiania lektury. Napisz e-mail w tej sprawie do koleżanki lub kolegi z klasy.

W wiadomości

Dodaj

Odpowiedz

Odpowiedz wszystkim

Prześlij dalej

Usuń

Przenieś do folderu

Utwórz regułę

Inne akcje

Zablokuj nadawcę

Nie - spam

Kategoryzuj

Flaga nadążająca

Oznacz jako nieprzeczytane

Znajdź

Polewnie

Zaznacz

WYŚLIJ

Do:

Do:

Temat:

Zestaw 1.

Podręcznik, s. 338, 340,
342, 347–351

Przeczytaj wiersz i wykonaj polecenia 1.–7.

Jan Brzechwa

Pająk i muchy

Pająk na stare lata był ślepy i głuchy,
Nie mogąc tedy¹ złapać ani jednej muchy,

Z anten swej pajęczyny obwieścił orędzie²,
Że zmienił się i odtąd much zjadać nie będzie,

Że pragnąłby swe życie wypełnić czymś wzniosłym
I zająć się, jak inni, uczciwym rzemiosłem,

A więc po prostu szewstwem. Zaś na dowód skruchy
Postanowił za darmo obuć wszystkie muchy.

Niech śmiało przybywają i młode, i stare,
A on, szewskim zwyczajem, zdejmie każdą miarę!

Muchy, słysząc o takiej poprawie pajaka,
Przyleciały i jęły³ pchać się do ogonka.

Podstawiają więc nóżki i wesoło brzeczają,
A pająk je okręca swą nitką pajęczą.

Niby mierzy dokładnie, gdzie stopa, gdzie pięta,
A tymczasem wciąż mocniej głupie muchy pęta.

¹ *Tedy* – wtedy.

² *Obwieścić orędzie* – uroczyście wygłosić mowę.

³ *Jęły* – zaczęły.

Muchy patrzą i widzą, że wpadły w pułapkę,
Pająk zaś, który dawno miał już na nie chrapkę,

Pogłaskał się po brzuchu i zjadł obiad suty.
Odtąd mówi się u nas: „Uszyć komuś buty”.

tytuł

- 1 Napisz, na jaki element świata przedstawionego wskazuje tytuł utworu.

- 2 Nazwij podany środek stylistyczny: *pająk [...] obwieścił orędzie*. W jakim celu został użyty?

bajka

- 3 Podaj dwa argumenty potwierdzające, że utwór Jana Brzechwy *Pająk i muchy* jest bajką.

Argument 1. _____

Argument 2. _____

- 4 Wybierz numer strofy, w której są ujawnione prawdziwe zamiary pająka.

A. 2.

C. 6.

B. 4.

D. 8.

- 5 Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

Sformułowanie *uszyć komuś buty* zawarte w ostatnim wersie tekstu Jana Brzechwy to

A.	metafora,	ponieważ	1.	zestawione zostały ze sobą dwa zjawiska.
			2.	zestawienie słów zyskało nowe znaczenie.
B.	ożywienie,		3.	przedmiotom nadano cechy ludzkie.

- 6 Sformułuj pouczenie, jakie wypływa z tekstu Jan Brzechwy.

- 7 Zaznacz przysłowie, które ma sens zgodny z treścią bajki Jana Brzechwy.

- A. Nadzieja matką głupich.
- B. Nie szata zdoła człowieka.
- C. Strach ma wielkie oczy.
- D. Chytry dwa razy traci.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 8.–12.

Grzegorz Kasdepke

Szyć coś grubymi nićmi

Bartuś porwał nowe spodnie.

– Ale mama ci da!... – powiedział tata. Potem jednak zrobiło mu się go żal. –

Dobra, daj, zaszyję... Powiemy, że tak było...

– Nie ma mowy! – mruknął Bartuś. – Sam zaszyję!

– A dlaczego nie ja? – zdziwił się tata.

Bartuś wzruszył ramionami.

– Bo babcia mówi – wyjaśnił po chwili – że ty wszystko szyjesz grubymi nićmi!...

Tata parsknął śmiechem.

– Chciała powiedzieć... – rechotał – że ja niezbyt zręcznie... kłamię...

Naraz przestał się śmiać.

– Co?! – wykrzyknął zdenerwowany. – Przecież ja w ogóle nie kłamię!...

Bartuś uśmiechnął się kwaśno.

- 8 Podkreśl właściwą odpowiedź i dokończ zdanie.

Grzegorz Kasdepke zastosował w tekście *monolog/dialog*, czyli _____

narrator

9 Zaznacz właściwą odpowiedź.

O narratorze tekstu można powiedzieć, że

- A. ma na imię Bartuś.
- B. to członek rodziny.
- C. jest jedną z postaci.
- D. zna myśli bohaterów.

narracja

10 Podkreśl w tekście fragmenty, w których ujawnia się narrator. Wypisz z nich trzy czasowniki. Na ich podstawie określ, w której osobie jest prowadzona narracja.

czasowniki: _____, _____, _____

Narracja jest prowadzona w _____ osobie.

11 Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

W zdaniu *Potem jednak zrobiło mu się go żal* podkreślony wyraz to

A.	zaimek,	który zastępuje słowo	1.	<i>babcia.</i>
			2.	<i>Bartuś.</i>
B.	rzeczownik,		3.	<i>tata.</i>

12 Napisz krótki dialog, w którym zastosujesz frazeologizm *szyć coś grubymi nićmi*.

Zestaw 2.

Podręcznik, s. 340,
347–351

Przeczytaj utwór i wykonaj polecenia 1.–8.

Jacek Kaczmarski

Ikar (tłum. z niemieckiego)

[1] Nazywał się Ikar,
Na słonecznej Krecie
Spokojnie z ojcem swym żył
Aż kiedyś w powietrze,
Pierwszy na świecie,
Ptasim lotem się wzbił.

[2] Wspaniałe skrzydła,
Wielkie i białe
Zmontował z wosku i piór...
I przypiął do ramion,
Poleciał śmiało
I zniknął wraz z nimi wśród chmur.

Ref. Synu mój nie leć za wysoko... –
Gonił go nikły ojca głos –
Nie ufaj skrzydłom tak głęboko,
To przecież tylko pióra i wosk!

[3] Lecz Ikar nie słuchał
W swój lot zapatrzony
I w górę wciąż wzbijał się tak,
Że wzniósł się nad deszcze,
Śnieg, burze i gromy,
Gdzie żaden nie był jeszcze ptak.

[4] Lecz tu żar słoneczny,
Co w dole – na Krecie
Rozgrzewał, uwalniał od trosk –
Oślepił go, spalił
Mu skórę na grzbiecie,
Zjadł pióra i stopił wosk.

Ref. Synu mój nie leć za wysoko... –
Gonił go nikły ojca głos –
Nie ufaj skrzydłom tak głęboko,
To przecież tylko pióra i wosk!

[5] I runął w dół Ikar
Powietrze tnąc ciałem
Przez deszcze, burze i grad,
I tak pozbawiony
Swych skrzydeł wspaniałych
Na ziemię wzgardzoną spadł.

[6] Lecz między ludźmi,
Co pną się do góry
Myśląc, że starczy im sił –
Wśród tych, co w tej walce
Stracili swą skórę –
Ikar pierwszy był.

Ref. Synu mój nie leć za wysoko... –
 Gonił go nikły ojca głos –
 Nie ufaj skrzydłom tak głęboko,
 To przecież tylko pióra i воск!

1 Napisz, do jakiego mitu nawiązuje powyższy tekst.

2 Wyjaśnij, kto i do kogo zwraca się w refrenie. Przed czym przestrzega? W jaki sposób?

A. Kto? _____

B. Do kogo? _____

C. Przed czym przestrzega? _____

D. W jaki sposób się zwraca? (wypisz odpowiednie czasowniki i określ ich tryb) _____

rymy

3 Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

Piór i chmur oraz trosk i воск to przykłady rymów

A.	niedokładnych,	ponieważ	1.	w rymujących się wyrazach jest różna liczba sylab.
			2.	rymujące się wyrazy należą do tych samych części mowy.
B.	dokładnych,		3.	zakończenia rymujących się wyrazów brzmią identycznie.

4 Napisz, jakie dwa obrazy zestawiał autor w 4. strofie. Jaki efekt został dzięki temu osiągnięty?

rytm

- 5 Czy utwór *Ikar* jest rytmiczny? Podkreśl właściwą odpowiedź i dokończ zdanie.

Tekst „Ikar” *jest/nie jest* rytmiczny, ponieważ _____

- 6 Komu i dlaczego można by zadedykować wiersz Jacka Kaczmarskiego?
- _____
- _____
- _____
- _____

epitet, ożywienie, metafora

- 7 Wypisz ze wskazanych zwrotek wiersza wymienione środki językowe. Jaką rolę odgrywają w tekście?

Środek językowy	Przykład	Rola w tekście
epitet (strofa 1.)		
ożywienie (strofa 4.)		
metafora (strofa 5.)		

- 8 Napisz, o jakiej postawie wobec życia jest mowa w 6. strofie.
- _____
- _____
- _____

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 9.–13.

Dlaczego boimy się latać samolotem?

Wiele osób odczuwa strach przed wejściem do samolotu. Czy wszyscy z tego samego powodu? Okazuje się, że przedmioty obaw mogą być różne zależnie od płci. To, że latające kobiety boją się czego innego niż latający mężczyźni, potwierdził w swoich badaniach psycholog Lucas van Gerwen [czytaj: lukas] z uniwersytetu w Lejdzie (Holandia). Po przebadaniu 5 tysięcy osób obu płci stwierdził, że kobiety boją się katastrofy lotniczej, mężczyźni natomiast przeraża to, że nie mają żadnej kontroli nad samolotem. Źródłem lęku jest też dla nich fakt, że leci on na tak dużej wysokości.

Oprócz różnic między płciami psycholog wyodrębnił cztery grupy, z których każda obawia się czego innego. Pierwsza to mężczyźni do 35 lat, którzy boją się awarii podczas lotu. Kobiety w tym samym wieku obawiają się porwania przez terrorystów i swojej reakcji na to – nieumiejętności zachowania zimnej krwi. Kobiety od 32 do 54 lat cierpią z powodu klaustrofobii¹ odczuwanej najsilniej tuż po zamknięciu drzwi do samolotu. Ale najbardziej boją się latania przedstawiciele czwartej grupy – ludzie po 54. roku życia. Przeraża ich wysokość, brak kontroli nad tym, co się dzieje, oraz wizja katastrofy. Te osoby najczęściej unikają latania.

¹ Klaustrofobia – chorobliwy lęk przed ciasnymi, zamkniętymi pomieszczeniami.

tytuł

- ★ 9 Jaką formę nadano tytułowi tekstu? Jak wpływa ona na czytelnika?

- 10 Wskaż typ tekstu, którego elementów nie znajdziemy w *Dlaczego boimy się latać samolotem*? Zaznacz właściwą odpowiedź.

- A. Tekst publicystyczny.
- B. Tekst prozatorski.
- C. Tekst reklamowy.
- D. Tekst kulturowy.

- 11** Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

<i>Bać się, lękać się, obawiać się, przerazić się</i> to wyrazy bliskoznaczne.	P	F
<i>Przerażenie, przerazić, przerażony</i> to wyrazy pokrewne.	P	F

frazeologizm

- 12** W podkreślonym zdaniu znajdź sformułowanie nawiązujące do znanego związku frazeologicznego. Zapisz ten frazeologizm i wyjaśnij jego znaczenie.

związek frazeologiczny: _____

znaczenie frazeologizmu: _____

cel zamieszczenia: _____

- 13** Wyobraź sobie, że siedzisz w samolocie, który za chwilę wystartuje. Opisz uczucia, które Cię ogarniają. Wykorzystaj przynajmniej trzy związki frazeologiczne. Możesz skorzystać z podanych frazeologizmów.

serce podchodzi do gardła, gęsia skórka, włosy stają dęba, spocić się jak mysz, zapierać dech w piersiach, cieszyć się jak dziecko, odebrać mowę, serce rośnie

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Zestaw 3.

Podręcznik, s. 338–339,
347–351

Przeczytaj utwór i wykonaj polecenia 1.–6.

Czesław Miłosz

Wyprawa do lasu

Drzewa ogromne, że nie widać szczytu,
Słońce zachodząc różowo się pali
Na każdym drzewie jakby na świeczniku,
A ludzie idą ścieżką, tacy mali.

Zadrzemy głowy, weźmy się za ręce,
Żeby nie zgubić się w trawach jak w borze.
Noc już na kwiaty nakłada pieczęcie
I z góry spływa kolor po kolorze.

A tam nad nami uczta. Dzbany złota,
Czerwone wina w osinowej miedzi.
I wiezie dary powietrzna karoca
Dla niewidzialnych królów czy niedźwiedzi.

- 1 Ustal, o jakiej porze dnia opisany jest las. Zapisz odpowiedni cytat z utworu.

podmiot liryczny

- ★ 2 Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

Podmiot liryczny w wierszu Czesława Miłosza

A.	ujawnia się,	wskazują na to	1.	czasowniki: <i>nie widać</i> , <i>nie zgubić się</i> .
			2.	czasowniki: <i>zadrzemy</i> , <i>weźmy się</i> .
B.	nie ujawnia się,		3.	czasownik: <i>nakłada</i> , <i>spływa</i> .

porównania

- 3 Wypisz z wiersza dwa porównania i napisz, jaką pełnią funkcję.

epitet

- 4 Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Dzięki epitetom wiersz jest bardzo plastyczny.	P	F
Wiersz jest dynamiczny dzięki epitetom.	P	F

- 5 Jaki jest nastrój tekstu? Wybierz właściwą odpowiedź i ją uzasadnij.

- A. Smutny.
B. Beztroski.
C. Tajemniczy.
D. Przygnębiający.

epitet

- 6 Napisz, jacy są ludzie w porównaniu z przedstawioną w wierszu naturą. W odpowiedzi zastosuj jeden epitet określający ludzi i jeden określający naturę.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 7.–12.

Rafał Kosik

Felix, Net i Nika oraz Pałac Snów

Fragmenty

Gabinet lekarski pachniał tym, co kojarzy się z zastrzykami i innymi nieprzyjemnymi rzeczami. Wszystko za wyjątkiem podłogi było tu białe i malowane wiele razy – ktoś chyba wolał malować niż myć.

Doktor Jamnik siedział za biurkiem (również białym) i próbował bezskutecznie rozpisać długopis, rysując nim coś wyglądającego na wykres EKG. Był otyłym pięćdziesięciolatkiem. Czoło kończyło mu się na środku głowy, dalej były starannie ulizane, rzadkie, szpakowate włosy. Należał do tego typu ludzi, którzy nie biorą się za nic poważniejszego niż zaparzenie kawy, jeśli nie jest to absolutnie konieczne.

Gestem wskazał Nice krzesło. Usiadła wyprostowana i położyła dłonie na kolanach. Lekarz sięgnął do sterty po prawej stronie biurka i wyciągnął ze środka teczkę z kartą pacjenta. Dobre dwie minuty studiował ją, pociągając zimną herbatę ze szklanki. Wreszcie, nie podnosząc wzroku znad dokumentów, zapytał:

– Co ci dolega, drogie dziecko?

– Śnią mi się koszmary – odpowiedziała szybko. – Zasypiam normalnie, a rano budzę się, jakbym w ogóle nie spała. Nie pamiętam tych snów, ale wiem, że są straszne.

Lekarz pokiwał głową, poprzerzucał chwilę papiery i, niechcący chyba, przelotnie zerknął na pacjentkę. Po chwili znów na nią spojrzał.

– Po co te okulary?

Nika zdjęła okulary, pokazując podkrążone oczy. Doktor drgnął. [...]

– Zapiszę ci parę lekarstw. – Doktor Jamnik bazgrolał coś w karcie, potem sięgnął po bloczek recept. – I dam ci tydzień zwolnienia z zajęć.

– Nie potrzebuję zwolnienia - zaprotestowała szybko Nika.

– Potrzebujesz odpoczynku. Tak, tego nie wolno bagatelizować. Wyśpisz się.

– Ale ja właśnie z tym spaniem mam problemy...

– Właśnie, właśnie... Tego nie wolno bagatelizować. – Znów pokiwał głową i zapisał coś w karcie.

Nika westchnęła, wstała i podziękowała.

7 Wypisz elementy świata przedstawionego.

- miejsce wydarzeń: _____
- bohaterowie: _____
- wydarzenie: _____

narrator

8 Które ze zdań na temat narratora jest fałszywe? Zaznacz F przy właściwej odpowiedzi.

1.	Narrator jest jednocześnie bohaterem tekstu.	F
2.	Narrator wypowiada się w trzeciej osobie.	F
3.	Narrator ocenia świat przedstawiony.	F

9 Zaznacz właściwą odpowiedź.

W pierwszym akapicie znajdziemy opis

- A. miejsca.
- B. krajobrazu.
- C. dzieła sztuki.
- D. przeżyć wewnętrznych.

10 Wyjaśnij, w jakim celu w drugim akapicie tekstu użyto nawiasu.

11 Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

Powyższy fragment tekstu jest

- A. charakterystyką.
- B. opowiadaniem.
- C. opisem.
- D. listem.

12 Nadaj tytuł podanemu fragmentowi tekstu Rafała Kosika.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 13.–18.

Robert Czulda

Gdy sen jest wrogiem

Fragmenty

Idealny żołnierz powinien być wysportowany, wytrzymały, silny psychicznie, a także zawsze gotowy do akcji. Niestety, nawet najlepszy komandos musi kiedyś spać. To jedna z najbardziej podstawowych i oczywistych potrzeb fizjologicznych. Naukowcy zwrócili jednak uwagę, że potrzeba snu bywa różna. „Jego długość zależy chociażby od wieku” – zauważył uznany ekspert od snu i bezsenności doktor Richard Ferber [czytaj: riczard]. Różnice widać również u poszczególnych gatunków zwierząt. O ile dorosły człowiek śpi średnio 8 godz. dziennie, o tyle w przypadku tygrysa jest to aż 16 godz., a psa – 10. Żyrafa potrzebuje jednak raptem 2 godz., a koń zaledwie 3. Czy człowiek mógłby funkcjonować podobnie? [...]

Odpowiednia ilość snu zapewnia nie tylko lepsze samopoczucie. Wpływa także na nasze zdolności. Dotyczy to szczególnie żołnierzy sił specjalnych – to właśnie oni często zmuszeni są działać przez długi czas na tyłach wroga, bez szans na zmrużenie oka. Jak zauważył pułkownik Gregory Belenky [czytaj: gregory belenki], dyrektor Centrum Badań nad Snem i Wydajnością [...], „zmęczenie i niewyspanie zmniejszają wartość bojową”. Brak snu negatywnie wpływa na wydolność fizyczną, czujność i zdolność sprawnego myślenia.

Pozbawianie snu to nie od dziś znany sposób nękania wroga. Wystarczy przywołać I wojnę światową, gdy przed szturmem na okopy najpierw ostrzeliwano je przez długie godziny. Celem takich działań było m.in. zmęczenie nieprzyjaciela. Jak wspomina jeden z żołnierzy z frontu zachodniego, „w tych warunkach nie dało się nawet na chwilę zmrużyć oka – gdy nawała milkła, zasypialiśmy w dowolnym miejscu – w kałuży, błocie, a niektórzy nawet na stojąco”. Obecnie pozbawianie snu to popularna metoda wyciśnięcia zeznań z prawdziwych lub domniemyanych terrorystów w Guantanamo. Po kilku dniach bez snu człowiek staje się wrakiem.

Badania z udziałem żołnierzy pozwalają na wysnucie podobnych wniosków. Na polecenie Pentagonu zbadano osoby, które w ciągu 53-godzinnej misji spały tylko po 3 godz. dziennie. Ich sprawność, refleks i błyskotliwość były gorsze niż u osób pozostających pod wpływem alkoholu!

- 13 Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

W tekście jest mowa o skutkach, jakie niesie ze sobą brak snu.	P	F
Odpowiednia ilość snu wpływa na koncentrację.	P	F

tytuł

- 14 Wyjaśnij, jak rozumiesz tytuł tekstu.

- 15 Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W pierwszym akapicie zostały przytoczone informacje dotyczące liczby godzin snu, aby

- A. potwierdzić, że długość snu zależy od wieku.
- B. dowieść, że można regulować potrzebę snu.
- C. zilustrować argument, że potrzeby snu są różne.
- D. wskazać, że człowiek mógłby funkcjonować jak zwierzęta.

fakt, opinia

- 16 Zacytuj sformułowanie z tekstu, w którym jest mowa o faktach.

metafora

- 17 Wytłumacz, jak rozumiesz metaforę zawartą w zacytowanym zdaniu.

Po kilku dniach bez snu człowiek staje się wrakiem.

- 18 Napisz, do czego odnosi się fragment podkreślony w tekście.
